

schiller

498

schiller
wallenstein

★★

«BIBLIOTECA PENTRU TOȚI» LA NUMĂRUL 500

Noua serie a «Bibliotecii pentru toți», inaugurată la 9 ianuarie 1960, ajunge, în martie 1969, la numărul 500. Una dintre cele mai vechi colecții de literatură din Europa (a împlinit anul acesta 74 de ani de apariție practic neîntreruptă), «Biblioteca pentru toți», cunoaște astăzi o dezvoltare fără precedent în activitatea ei. Publicând cele mai de seamă scrieri ale literaturii române și universale, precum și — în ultima vreme — lucrări valoroase de «cultură generală», «Biblioteca pentru toți» și-a câștigat un public cititor constant, care urmărește cu interes cele circa 100 de volume ce apar acum într-un an de zile (inclusiv reeditările). Tirajul total al colecției — realizat pînă la numărul 500 — va fi de

35 647 000 de exemplare

cu un tiraj mediu per volum de

71 294 000 de exemplare

cifre neatinsse în activitatea editorială românească.

Din opera lui Liviu Rebreanu au fost difuzate în «Biblioteca pentru toți» 1.090.000 de exemplare (în 7 volume), ceea ce constituie un record al colecției. Urmează, în ordine, următorii autori:

Mihail Sadoveanu	— 830 000 exemplare (13 volume)
Ionel Teodoreanu	— 800 000 exemplare (4 volume)
E. Sue	— 800.000 exemplare (4 volume)
H. Sienkiewicz	— 770 000 exemplare (5 volume)
G. Coșbuc	— 670 000 exemplare (2 volume)
Ch. Dickens	— 660 000 exemplare (5 volume)
Camil Petrescu	— 625 000 exemplare (9 volume)
V. Alecsandri	— 500 000 exemplare (6 volume).

Citiți «Biblioteca pentru toți» — cea mai populară colecție românească de literatură!

schiller

editura pentru literatură

Vol. I și II lei 9

1954

1954

Hustrajia copertei: *Kalab Francise*

friedrich schiller

---

wallenstein

UN POEM DRAMATIC
PARTEA A DOUA

ÎN ROMÂNESTE DE
GH. MIHALACHE-BUZĂU ȘI
VICTOR MUNTEANU

1969

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

SCHILLERS SÄMTLICHE WERKE
in zwölf Bänden
Vierter Band
Leipzig, Max Hesses Verlag

MOARTEA LUI WALLENSTEIN

Tragedie în 5 acte

PERSONAJELE

WALLENSTEIN

OCTAVIO PICCOLOMINI

MAX PICCOLOMINI

TERZKY

ILLO

ISOLANI

BUTTLER

CĂPITANUL DE CAVALERIE NEUMANN

UN ADJUTANT

COLONELUL WRANGEL, emisarul suedezilor

GORDON, comandantul oraşului Eger

MAIORUL GERALDIN

DEVEROUX

MACDONALD

} căpitani în oastea lui Wallenstein

CĂPITANUL SUEDEZ

● DELEGAŢIE DE CUIRASIERI

PRIMARUL ORAŞULUI EGER

SENI

DUCESA DE FRIEDLAND

CONTESA TERZKY

THEKLA

DOMNIȘOARA NEUBRUNN, confidenta prințesei

ROSENBERG, profesorul de echitație al prințesei

Dragoni, servitori, paji, oameni din popor

Acțiunea primelor trei acte se petrece la Pilsen, iar a ultimelor două, la Eger

ACTUL ÎNȚII

O încăpere aranjată pentru lucrări astrologice în care se găsesc sfere, hărți astronomice, cuadranți și alte instrumente astronomice. Într-o rotundă, a cărei perdea este dată la o parte, se află cele șapte simboluri ale planetelor, fiecare așezat într-o nișă luminată în mod cu totul neobișnuit. Seni studiază astrele, iar Wallenstein stă în fața unei table negre pe care este desenat aspectul astrelor.

S c e n a I

Wallenstein, Seni

WALLENSTEIN

Destul! Coboară, Seni! Începe ziua,
Și Marte stăpînește-acuma vremea.
Nu-i bine să mai cercetăm. Hai, vino,
Căci știm destul!

SENI

Îngăduiți, alteță,
Să mă mai uit la Venus! Chiar răsare.
Ca soarele lucește către est.

WALLENSTEIN

Da, Venus se găsește-acuma-n partea
Cea mai apropiată de pământ,
Înriurind asupra-i cu putere.

(Privind la figura de pe tablă.)

Aspect ferice! În sfârșit, se-adună,

Îngrozitor, treimea celor mari!
Iar stelele de bine purtătoare,
Și Iupiter, și Venus iau la mijloc
Pe uriciosul și vicleanul Marte
Și îl silesc supus să mă slujească,
Căci multă vreme el mi-a fost dușman
Și a lovit eu fulgerele-i roșii
— Ce le zvîrlea în raze ucigăse —
În stelele ce-mi străjuiesc norocul,
Răpindu-le cereștile puteri.
Acum l-au biruit pe vechiul dușman,
L-au prins pe cer și l-au înlănțuit.

SENI

Și iată că de niei un *Malefico*
Aceste *Lumina* nu-s tulburate!...
Saturn se află în *cadente domo*;
E nevătămător, neputincios.

WALLENSTEIN

S-a dus împărăția lui Saturn,
Stăpîn a tot ce fuge de lumină
În adîncimile subpămîntene,
Ca și-n adîncul sufletelor noastre.
Să nu mai pierdem vremea stînd pe gînduri,
Căci strălucitul Iupiter domnește,
Și ce s-a pregătit în întuneric,
Puternic trage spre-a luminei țară.
Acuma, cît mai repede, la lucru,
Căci bolta cerului se schimbă-ntr-una
Și pe deasupra capului n-aș vrea

Să-mi lăsați iar morocul ce-mi suride!

(Se aud bătăi în ușă.)

La ușă bate cineva. Vezi cine-i!

TERZKY

(de afară)

Lăsați-mă să intru!

WALLENSTEIN

Este Terzky.

Ce-atîta stăruință? - Avem de lucru!

TERZKY

(de afară)

Lăsați acuma totul la o parte,

Ce am de spus nu-ngăduie-aminare!

WALLENSTEIN

Să intre! Du-te și deschide, Seni!

(Pînă cînd Seni deschide, Wallenstein trage perdeaua peste desene.)

Scena II

Wallenstein, contele Terzky.

TERZKY

(intrînd)

Tu încă nu ai auzit? L-au prins!

Iar Gallas l-a și dus și l-a predat

în minile-mpăratului, la curte.

WALLENSTEIN

(căt're Terzky)

Pe cine-au prins? Pe cine l-au predat?

TERZKY

Pe-acela care ne cunoaște taina
Și tratativele pe care noi
Le-am dus cu suedezii și saxonii,
Căci toate au trecut prin mîna lui.

WALLENSTEIN

(surprins)

Doar n-o fi Sesin! Spune-mi nu, te rog!

TERZKY

Pe drumul de la Regensburg spre svezi
L-au prins în cursă oamenii lui Gallas,
Căci ei demult în cale îl pindeau.
Și teancul de scrisori ce i le-am dat
Pentru-a le înmîna lui Oxenstirn,
Lui Matthes Thurn, lui Kinsky și lui Arnheim,
Pe toate le-a avut asupra lui.
Dușmanii știu acum ce-am urmărit,
Căci toate se găsesc în mîna lor.

S c e n a III

Cei din a i n t e ; vine I l l o

ILLO

(căt're Terzky)

El a aflat?

TERZKY

Da... tot!

ILLO

(*către Wallenstein*)

Mai crezi acum

În împăcarea ta cu împăratul?
Că el s-ar mai putea încrede-n tine?
Chiar dacă ai avea de gînd acuma
De toate planurile să te lepezi,
Ce-ai vrut, se ştie. Trebuie să mergi
Nainte! Nu mai poţi să dai-napoi!

TERZKY

Ei au scrisori acu-mpotriva noastră,
A căror mărturie-i zdrobitoare...

WALLENSTEIN

De mîna mea nu au nimica scris
Şi aş putea oricînd să spun că minţi.

ILLO

Aşa? Crezi tu că tot ce-a pus la cale
Cumnatul tău, n-a fost din partea ta?
Şi nu-n spinarea ta cădea-vor toate?
Cuvînteale lui Terzky fi-vor luate
Drept ale tale doar de suedezi
Şi de duşmanii-ţi din Viena nu?

TERZKY

N-ai dat nimic în scris; dar ce i-ai spus
Lui Sésin ai uitat? Va sta tăcut,

Se va jertfi acela pentru tine?
El nu va da pe față taina ta,
Cind va vedea că astfel o să scape?

ILLO

Așa ceva prin minte nici să-ți treacă!
Cind știu potrivnicii cît de departe
Ai mers pe drumul tău, ce mai aștepti?
Să mai păstrezi comanda nu mai poți!
Iar dacă te vei lepăda de ea,
Vei fi pierdut și fără vreo scăpare.

WALLENSTEIN

Oștirea e cheazășuirea mea.
Ea nu mă părăsește. - Oricîte știri
Afla-vor ei, eu am puterea-n mină...
Așa că nu vor mai avea-ncotro.
Și cînd voi da zălog pentru credință,
Cu toții-au să se-arate mulțumiți.

ILLO

Oștirea e cu tine deocamdată,
E-a ta; dar teme-te de-acea putere
Tăcută și zăbavnică a vremii.
În contra silniciilor fățișe
Te apără oștirea, azi și mîine;
Dar de-i mai dai răgaz, pe nesimțite,
Și-o-nstrăina de tine-a ei credință,
Pe care astăzi încă te mai razimi.
Îți vor fura prin violenție stilpii,

Tot unul eite unul, pînă cînd
Ți-~~oa~~ dărima clădirea, prin trădare.

WALLENSTEIN

Nefericită-i întîmplarea-aceasta.

ILLO

Eu, dimpotrivă, cred că-i fericită;
Căci fără de urmări ea nu rămîne;
Te va-udemna să treci la fapte, grabnic.
Iar colonelu-acela suedez...

WALLENSTEIN

Cum, a venit? Și știi ce ne aduce?

ILLO

El numai ție, singur, vrea să-ți spună...

WALLENSTEIN

Nefericită întîmplare! Sesin,
Firește, știe multe, foarte multe,
Și nu va trece sub tăcere totul.

TERZKY

E un fugar, un răzvrătit boem,
Amenințat să-și piardă capul. Crezi
Că nu vrea el, pe scama ta, să scape?
Și va putea să-și țină firea-atunci
Cînd, pus la cazne, fi-va întrebat?

WALLENSTEIN

(pe gînduri)

Să mai cîștig încrederea? Tîrziu!

Orice-aş voi, orice-aş lucra, de astăzi
Rămîn în ochii lor un trădător.
Şi oricît de cinstit m-aş mai întoarce
La datorie, nu-mi va folosi!

ILLO

Vei fi chiar nimicit, căci ei vor spune
Că nu faci pasul sigur din credinţă,
Ci e un pas pornit din slăbiciune.

WALLENSTEIN

(puternic emoţionat, se plimbă în sus şi în jos)

Cum, pentru că am luat-o, - așa, în glumă,
Că m-am jucat prea slobod cu un gînd,
Să fiu silit acum să-l împlinesc?
Aşa păţeşti, dacă glumeşti cu dracu!...

ILLO

Chiar dacă-a fost din parte-ţi numai glumă,
Va trebui grozav să ispăşeşti...

WALLENSTEIN

Şi dacă trebuie să-l împlinesc,
Sînt nevoit să trec la fapte, - acum,
Cît timp mai am puterea-n mîna mea!

ILLO

Şi, dacă-i cu putinţă, pînă cînd
Nu se vor deştepta cei din Viena,
Care-ar putea-nainte să ţi-o ia.

WALLENSTEIN

(*privind semnăturile*)

Văd scris al generalilor cuvînt,
Dar Max Piccolomini nu-i. De ce?

TERZKY

Era... spunea...

ILLO

O-mpăunare seacă.

Zicea că, între voi, de semnătură
Nu e nevoie.

WALLENSTEIN

Aşa e, nu-i nevoie!

Spre Flandra trupele nu vor să plece;
Îmi seriu că se împotrivesc poruncii.
Deci, iată -ntîiul pas spre răzvrătire!

ILLO

Mai lesne-i treci alături de vrăjmaş,
Decît alătura de spaniol.

WALLENSTEIN

Dar vreau s-aud ce spune suedezul!

ILLO

(*grăbit*)

Aşteaptă-afară. Terzky, vrei să-l chemi?

WALLENSTEIN

Mai stai puţin! Prea iute a venit.

Nu sînt deprins să fiu tirîț orbesc
În stăpînirea neagră-a întîmplării.

ILLO

Întîi ascultă-l, apoi hotărăște.

(*Ies amîndoi.*)

S c e n a IV

WALLENSTEIN

E cu puțință? Nu mai sînt în stare
S-arăt că pot să fac ce-mi este vrerea
Și să purced cum cred că e cu cale?
Să dau -napoi cum vreau și cînd îmi place?
Și fapta trebuia s-o săvîrșesc
Fiindcă-am gîndit-o și fiindcă din mine
Ispita n-am înlăturat — ci inima
Nutrind cu visu-acesta, mi-am păstrat
Mijloacele-ndoicnicei pliniri,
Lăsîndu-mi doar deschisă calea pentru
A prinde clipa cea mai potrivită?
Pe Dumnezeu din ceruri, nu era
Temeinic lucru, nici hotărîtor,
Cî gîndu-acesta-l alintam în minte!
Mă încălzea dorința libertății,
Mă ispitea și visul bogăției,
Și visul cu icoane-nșelătoare,
Cu-nchipuiri și năzuiri regești.
A fost păcat? A fost nelegiuire?
Nu-mi sta voința slobodă în piept?

Și n-am văzut alături calea dreaptă
Deschisă, pentru a mă-ntoarce-n lege?
Cu gândurile mele unde-ajuns-am?
În urma mea nu văd nici o ieșire.
Un zid din propriile mele fapte
Se-nalță ca un turn grozav și-mi taie
Putința de-a mă-ntoarce înapoi.

(Se oprește îngindurat.)

Par vrednic de pedeapsă; de-a mea vină,
Oricum cerca-voi, nu pot să mă lepăd.
Mă judecă-ndoitul tile al vieții.
Și chiar pornită din izvor curat,
Tot fi-va otrăvită fapta mea
De tălmăcirea neagră-a bănuielii.
Dacă-aș fi fost, cum par, un trădător,
M-aș fi-ngrijit să par curat în lume,
Învăluindu-mă-ntr-un giulgi fățarnic
Și nu mi-aș mai fi arătat mînia.
Știindu-mă curat în vrerea mea,
Curat și fără nici o vină-n gânduri,
Am dat și patimei, și toanei drumul.
Cuvîntul a fost plin de îndrăzneală,
Dar fapta, fapta n-a fost îndrăzneată.
Acuma ei vor innădi cu tile
Tot ce-am făcut, așa, la întîmplare,
Învinuindu-mă de-o mîrșăvie;
Și tot ce-am spus în clipele de ciudă
Sau din prisosul inimii, în clipe
De voie bună sau de bucurie,

Vor prinde-n țesături meșteșugite,
Făcînd din ele pîră împotrivă-mi,
Și-n fața pîrei eu voi sta ca mut.
Așa m-am prins în propria mea plasă,
Din care-acuma numai silnicia,
Rupînd-o, poate să mă lase slobod.

(Se oprește din nou.)

Cum se schimbă toate, vai, de-atunci,
Cînd liberul avînt al bărbăției
Mă îndemna la fapta îndrăzneată,
Pe care-acum mi-o poruncește strașnic
Nevoia luptei pentru viață.
Nu poți băga, lipsit de groază, mîna
În urna plină de mister a sorții.
Cît timp era în pieptul meu închisă,
O faptă-a mea, era numai a mea.
Lăsată însă din ungherul sigur
Al inimii, din vatra ei călduță,
Și scoasă în înstrăinarea lumii,
Ea este a puterilor viclene
Pe care nici o minte nu le frînge.

(Se plimbă energic prin cameră, apoi se oprește îngîndurat.)

Și ce-ai să faci? Te-ai întrebat cînd?
Tu vrei să surpi puterea ce tronează
Netulburată, sigură,-n virtutea
Tradiției sfînite, rezemată
Pe temelii obișnuinței,
Fiind cu mii de rădăcini legată
De puerila minte și credință
A tuturor popoarelor din lume?

Nu-i luptă-ntre putere și putere;
De asta nu mă tem eu niciodată.
Pe dușmanul pe care-l văd în față,
Înflăcărîndu-mă cu-al lui curaj,
Pe-acela îl întîmpin bărbătește.
Mi-e teamă de dușmanul nevăzut,
Ce-n piepturi omenești îmi stă-mpotrivă
Și mă-ngrozește cu-a lui frică lașă.
Primejdia cea mare pentru mine
Nu-i ceea ce s-arată viu, puternic,
Ci numai ceea ce-i cu totul josnic,
Ce-a fost din veci al zilelor de ieri,
Ce iar și iar prin vreme vremuiește,
Și mîine va rămîne ca și astăzi.
Căci omul este plămădit din lut,
Și obiceiul este-a lui dădacă;
Și vai de-acela care i se-atinge
De ale casei bunuri bătrînești
Și scumpe, moștenite din străbuni,
Căci anii au putere ce sfîntește;
Pe tot ce se așterne bătrînețea
Îi pare omului ceva divin.
De stăpînești ceva, tu ești în drept,
Și lumea dreptul ți-l va ocroti.

(Către pajul care intră.)

E colonelul suedez? Să vină!

(Pajul pleacă, Wallenstein își îndreaptă ochii îngîndurat spre ușă.)

Curat e încă pragul! Crima încă
N-a pus piciorul peste pragu-acesta!

Alt de-ngustă-i brazda ce desparte
Cărarea bună-a vieții de cea rea.

Scena V

Wallenstein și Wrangel

WALLENSTEIN

(privindu-l cu ochi pătrunzători)

Vă cheamă Wrangel?

WRANGEL

Gustav Wrangel, colonel
Din regimentu-albastru Südermannland.

WALLENSTEIN

Ua Wrangel mult m-a necăjit la Stralsund,
Și portul, doar prin eroismul lui,
Ținut-a piept atacurilor mele.

WRANGEL

Ținut-au piept puterile naturii,
Nu meritele mele-au fost, alteță!
Și-a apărat orașul libertatea
Cu furia furtunii; țărni și mare
Nevrind pe unul singur să-l slujească.

WALLENSTEIN

Prin apărarea voastră, de pe frunte
Ați smuls penajul meu de amiral.

WRANGEL

Venii s-așez în locu-i o coreană.

WALLENSTEIN

(îi face semn să stea pe scaun; se așează și el)

Vă rog, scrisoarea de-mputernicire!
Trimis ați fost s-aveți puteri depline?

WRANGEL

(ezitând)

Doar unele nedumeriri, altetă,
Se pare c-ar mai fi de-nlăturat.

WALLENSTEIN

(după ce a citit hirtia)

Scrisoarea este bine întocmită.
Slujiți un om cu multă judecată,
Un cap prevăzător, domnule Wrangel;
Căci cancelarul scrie în scrisoare
Că, ajutându-mă să iau coroana
Boemiei, el împlinește numai
Dorința răposatului ei rege.

WRANGEL

Și spune adevărul. Răposatul
A prețuit în voi întotdeauna
Priceperea de om și general.
Și-adeseori zicea, că domn și rege
Să fie numai cel ce se pricepe.

WALLENSTEIN

Cu multă-ndreptățire o spunea.

(Luindu-l de mână, confidențial.)

Să fim deschiși la vorbă, colonele!
Eu am ținut cu svezii-ntotdeauna;

Doar ai putut s-o vezi la Nüremberg
Și în Silezia, cînd ne-am luptat...
De multe ori eu v-am avut în mînă,
Și v-am lăsat porțiță de scăpare...
Aceasta-i vina ce nu-mi iartă curtea
Și mă împinge-acum la pasu-acesta.
De vreme ce-mpreună urmărim
Același interes, s-avem și noi
Încredere deplină unu-n altul...

WRANGEL

Încrederea desigur va veni,
Dar mai întîi s-avem cheazăuirea.

WALLENSTEIN

Văd. Cancelarul nu se-ncrede-n mine.
Îngădui, da! Tot jocul, se-nțelege,
Nu în folosul meu se desfășoară.
El crede că dac-am jucat eu festa
Chiar împăratului, ce mi-e stăpîn,
Cu-atît mai lesne-o joc unui vrăjmaș;
Și asta-i mai iertată decît prima.
Nu judecați la fel, domnule Wrangel?

WRANGEL

Aici am o solie, n-am păreri...

WALLENSTEIN

S-ajung la culme-mpinsu-m-a împăratul,
Pe care nu-l mai pot sluji cîstit.
Și dacă fac un pas atît de grav,
— Deși muștrat de cuget — eu îl fac

Într-o îndreptăţită apărare
Şi numai pentru-asigurarea mea.

WRANGEL

Vă cred, căci nesilit nu merge nimeni
Aşa departe.

(După o pauză.)

Alteă, ce vă-ndeamă
S-o rupeţi cu-mpăratul şi stăpînul,
Noi nu sîntem chemaţi să cumpănim;
Căci svezii luptă pentru-a lor dreptate,
Cu spada bună, cugetu-mpăcat.
Întrecerea cît şi împrejurarea
Sînt priincioase nouă. - Orice cîştig
Nepreţuit e în război. Primim
Ce ni se-ntinde, fără-a sta pe gînduri;
Şi dacă cele spuse-ntemeiate-s...

WALLENSTEIN

Mai este vreo-ndoială în privinţa
Puterilor şi a voinţei mele?
I-am spus doar cancelarului, că dacă
Mi-ncredinţează şaisprezece mii
Oşteni, eu optsprezece mii aduc
Alături, din oştirea-mpărătească.

WRANGEL

Alteţa voastră sînteţi cunoscut
Ca mare cap de oşti în bătălii,
Al doilea Attila chiar, sau Pyrrhus.
Şi cu uimire povesteşte lumea

Că ați vrăjit o oaste din nimica,
Așa cum nimeni nu se aștepta.
Și totuși...

WALLENSTEIN

Totuși?

WRANGEL

Cancelarul crede
Că-i mai ușor să duci pe cîmp de luptă
Șaizeci de mii de oameni cu nimica,
Decît să faci pe-o mie dintre dînșii...

(Se oprește.)

WALLENSTEIN

Ce vrei să zici? Ei, haide, fără-nconjur!

WRANGEL

...să-și calce jurămîntul de credință!

WALLENSTEIN

Așa? Atunci gîndește ca un sved
Și ca un protestant. Voi, luteranii,
Luptați doar pentru *Biblia* lui Luther;
Pe voi *ideea* vă interesează.
Cu inima voi mergeți după steag.
Cel care, dintre voi, la dușman trece,
Cu doi stăpîni o rupe totodată.
De-așa ceva la *noi* nici pomeneală...

WRANGEL

O, Doamne! Oare oamenii pe-aicea
N-au patrie? N-au vetre? N-au biserici?

WALLENSTEIN

Să-ți spun eu cum stau lucrurile. Da,
Austriacu-și are țara lui
Și știe pentru ce să și-o iubească,
Dar oastea ce se zice-mpărătească
Și vîntură Cehia, n-are țară;
Lepădătura țărilor străine,
Gunoi, pe care neamul lor îl zvîrle
Și n-au, afar' de soare,-al lor, nimica.
Și țara asta cehă, pentru care
Luptăm, nu are dragoste de domnul
Pe care dînsa nu și l-a ales,
Ci i l-a dat norocul orb al luptei.
Ea, murmurînd, îndură tirania
Bisericii. Teroarea-a-nlănțuit-o,
Dar nu a liniștit-o. - Acum trăiește
Un dor, aprins de răzbunare, - aici,
În urma săvîrșitelor cruzimi.
Dar poate-un fiu să uite cum părinții
Cu cîinii-au fost mînați la liturghie?
Un neam ce are parte de acestea,
Cumplit e și atunci cînd se răzbună,
Dar și atunci cînd rabdă în tăcere.

WRANGEL

Dar nobilii și ofițerii, - alteță?
Asemenea călcare a credinței
E fără de pereche-n cartea lumii!

WALLENSTEIN

Toți sînt ai mei, în orice-mprejurare.

Încredințează-te cu ochii dumitale!

(Îi întinde formularul de jurămint. Wrangel se uită peste el și, după ce-l citește, îl pune pe masă.)

Acum ai înțeles?

WRANGEL

Dar cine poate

Să înțeleagă toate-acestea, - altetă?

Să dăm acuma masca la o parte!

Solia mea-i să-nchei orice-nvoială,

Iar contelui de Rhin doar patru zile

De marș îi trebuie s-ajungă-aici

Cu cincisprezece mii de luptători.

Așteaptă doar porunca să-și unească

Oștirea cu a voastră. Eu îi dau

Porunca-ndată ce ne înțelegem.

WALLENSTEIN

Și ce pretenții are cancelarul?

WRANGEL

(ezitînd)

E vorba de douăsprezece trupe,

Ostași svedezi. De ei răspund cu capul

Și poate pin'la urmă totu-i numa

Un joc înșelător...

WALLENSTEIN

(sare în picioare)

Domnule sved!

WRANGEL

(continuă liniștit)

Așadar, trebuie să stăruim
Ca ducele Friedlandei să o rupă
Cu împăratul pentru totdeauna.
Altmintrelea nici un ostaș svedez
Nu va putea să se încreadă-n duce.

WALLENSTEIN

Hai, spune lămurit, ce mai pretinde?

WRANGEL

Și regimentele de spanioli,
Ce împăratului sînt credincioase,
Să fie dezarmate; Praga luată,
Predată svezilor, și totodată
Să se mai dea și fortăreața Eger.

WALLENSTEIN

E prea mult! Praga! Hai să zicem — Eger!
Dar tocmai Praga? Asta nu se poate.
Vă dau orice cheazășuire-mi cereți
Cu socoteală. Praga, însă, -nseamnă
Boemia! Și pot s-o apăr singur!...

WRANGEL

De asta nimeni nu se îndoiește;
Noi n-o vrem numai pentru apărare.
Dar noi dăm oameni, sînge suedez...
Și toate astea trebuiesc plătite!

WALLENSTEIN

Se înțelege!

WRANGEL

Pînă cînd vom scoate
Ce-am cheltuit, zălog rămîne Praga.

WALLENSTEIN

Așa puțină-ncredere ne dați?

WRANGEL

(se ridică)

Svedezul, cînd tratează cu germanul,
Prevăzător în toate vrea să fie,
Căci, ascultîndu-i în trecut chemarea,
Noi peste marea estică trecurăm
Și am scăpat de prăbușire Reichul.
Cu sînge sved plătirăm libertatea
Credinței voastre, și-am pecetluit
Învățătura sfintei Evanghelii.
Dar astăzi binefacerea-i uitată,
Și numai greutăți se simt în țară.
Cu ochi de dușman sînt priviți străinii.
Și bucuroși ar da un pumn de aur
Spre-a ne vedea plecați în codrii noștri.
Dar, nu! Căci nu pentru arginții Iudei
Căzu pe cîmp de luptă-al nostru rege!
Și n-a curs, riuri, sîngele svedez
De dragul unui pumn spurcat de aur,
Și nici de dragul ramurii de laur
Nu-ntindem pinzele spre-a merge acasă.
Noi sîntem și rămînem cetățeni
În țara pentru care a căzut
Al nostru rege, să o cucerească.

WALLENSTEIN

Dați ajutorul vostru, să împingem
Pe dușmanul comun, și veți avea
Frumoasa țară ce vă stă la graniți.

WRANGEL

Și când va fi învins dușmanul, cine
Va încheia prietenia nouă?
Alteță, noi avem la cunoștință
— Chiar dacă svedul nu-i dator s-o știe —
Că sînteți cu saxonii, pe ascuns,
În tratative pentru alianță.
Și dacă ni se tăinuiește, cine
Ne va încredința că alianța
Nu se va face cu jertfirea *noastră*?

WALLENSTEIN

Și-alese bine omul, cancelarul.
De l-ar fi căutat cu lumînarea,
N-ar fi găsit pe altul mai statornic.

(*Se ridică.*)

Gîndiți-vă la alt zălog! Nu, Wrangel,
De Praga orice vorbă-i de prisos.

WRANGEL

Cu asta s-a-ncheiat solia mea.

WALLENSTEIN

Să vă cedez chiar capitala țării?
Mă-ntorc mai bine la-mpăratul meu!

WRANGEL

Desigur. Numai să mai fie vreme!

WALLENSTEIN

Aceasta-mi stă-n putere a hotări
Acuma chiar, în orice clipă vreau.

WRANGEL

În urmă cu puține zile, da...
Dar astăzi e târziu, nu se mai poate...
De cînd e Sesin prins și-ntemnițat.

(Wallenstein tace, surprins.)

Alteță, noi vă credem și-nțelegem
Că de la inimă ne spuneți totul;
De ieri sintem încredințați — și cînd
Pentru-ale noastre trupe stă chezaș
Acest înscris, nu văd ce-ar mai putea,
Pe drumul nostru, ncrederea s-o surpe.
Nu trebuie să ne-nvrăjbească Praga,
Căci cancelarul meu vă lasă partea
Cea mică din oraș și răsăritul,
El mulțumindu-se cu partea veche;
Dar Egerul să ni-l lăsați deschis,
Căci altfel nu se face legătura.

WALLENSTEIN

Eu să vă cred, dar voi pe mine — nu?
Voi cugeta la cele ce-mi propuneți.

WRANGEL

Dar nu prea multă vreme, v-aș ruga.
Întindem vorba de un an, pe-ascuns;
De-o fi și-acuma în zadar, drept ruptă,
Pe veci, o socotește cancelarul.

WALLENSTEIN

Mă prea zoriți. Un pas atît de grav
Se cere-a fi și bine cumpănit.

WRANGEL

Acum nu-i vreme de gîndit, alteță!
Înfăptuirea grabnică,-i izbînda.

(Iese.)

Scena VI

Wallenstein. Terzky și Illo se întorc

ILLO

Ei, s-a făcut?

TERZKY

V-ați învoit?

ILLO

Svedezul

Se duse încîntat. Da. Vă-nvoirăți!

WALLENSTEIN

Aflați că n-am făcut nimic temeinic!
Și mă gîndesc că poate-ar fi mai bine
De totul să mă lepăd.

TERZKY

Cum? Ce-i asta?

WALLENSTEIN

Adică să trăim din mila-acestor
Svedezi înfumurați? Eu n-am să pot...

ILLO

Dar ce, tu le cerșești adăpostire,
Ca un fugar? Tu svezilor le dai
Mai mult decît îți pot ei oferi.

WALLENSTEIN

Îți amintești de-acel regese Bourbon,
Ce, într-o clipă grea, de rătăcire,
Dușmanilor poporului se vînde
Tăind în pieptul țării sale rană?
Blestemul greu a fost a lui răsplată,
Și scriba omenirii pentru dînsul
Și pentru fapta lui cea ticăloasă!

ILLO

Dar se întîmplă-așa ceva cu tine?

WALLENSTEIN

Aflați-o de la mine azi: credința
În orice om prin sînge e lăsată,
Și omul în adîncul lui se simte
Răzbunătorul ei, cînd e călcată.
A sectelor barbară dușmănie,
Și furia partidelor, și pizma,
Și gelozia — tot se mai împacă.
Oricît de crîncenă le este lupta,
Se-mpacă între ei și toți pornesc
Spre-un dușman — deopotrivă omenirii —
Să izgonească fiara sîngeroasă
Ce nimicește chezășia casei
În care omul se adăpostește;
Căci el nu poate viața să-și păzească

Doar cu prudența. Firea numa-n frunte.
Lumina ochilor i-a așezat.
Credința trebuie să-i ocrotească,
De rele, spatele descoperit.

TERZKY

Să nu te crezi mai rău decît te-ar crede
Dușmanul ce te-ajută-n fapta-aceasta.
Nici Karl, străbunul și-ntemeietorul
Acestei case mari imperiale,
N-a fost minat de gingașe simțiri
Cînd brațele-a deschis pentru Bourbon,
Căci interesul poruncește-n lume!

Scena VII

Contesa Terzky, cei dinaintea

WALLENSTEIN

Dar cine te-a chemat? Aici n-au loc
Trebi femeiești.

CONTESA

Vin să vă felicit.
E oare prea devreme? Cred că nu.

WALLENSTEIN

Slujește-te de trecerea ce-o ai
Ca soț și spune-i, Terzky, să se ducă!

CONTESA

Eu am mai dat boemilor un rege.

WALLENSTEIN

Halal!

CONTESA

(către ceilalți)

Dar despre ce vorbiți, vă rog?

TERZKY

Ducele nu vrea...

CONTESA

Nu? Când e silit?

ILLO

Încearcă dumneata, eu i-am vorbit!
Îmi pomeneste numai de credință
Și de puterea mare-a conștiinței.

CONTESA

Cum? La-nceput, când totu-a fost doar vis
Și drum de străbătut atât de lung,
Atunci aveai curaj și hotărîre,
Și-acum când visul prinde-nfiripare
Și-aproape-i de-mplinire, când izbînda
E limpede, tu stai la îndoială?
În planuri ești grozav de îndrăzneț,
Și când ajungi la faptă ești fricos?
Prea bine! Mină apă către moară
Vrăjmașilor! Ei tocmai asta-așteaptă!
În planul tău ei cred, și poți fi sigur
Că despre el îți dau pecetea la mină!
Înfăptuirea, însă, nimeni, nimeni

N-o crede cu putință. Tu nu simți
Că, dacă-ar crede, ei ți-ar ști de frică?
Se poate? Cînd ajuns-ai pînă-aicea,
Cînd tot ce e mai rău e cunoscut,
Cînd fapta este ca și împlinită,
Acum să dai-napoi, să pierzi cîștigul?
E o nelegiuire numai planul;
Înfăptuirea e nemuritoare,
Și, izbutind, păcatele se iartă,
Căci orișice sfîrșit e-o ordalie¹.

CAMERISTUL

(intrînd)

E colonelul Piccolomini.

CONTESA

(repede)

Să mai aștepte!

WALLENSTEIN

Acum nu-l pot primi!

Pe altădat'!

CAMERISTUL

Doar două clipe cere;

O treabă grabnică zicea că are.

WALLENSTEIN

Te miri cu ce mai vine! Să-l primesc!

---

¹ Judecată divină.

CONTESA

(*ride*)

E grabnică, pesemne, pentru el.
Tu poți s-aștepți.

WALLENSTEIN

Dar despre ce e vorba?

CONTESA

Afla-vei mai pe urmă. - Acuma, însă,
Gindește-te cum isprăvești cu Wrangel!
(*Cameristul iese.*)

WALLENSTEIN

De-aș mai putea alege, de-aș găsi
O cale mai ușoară de ieșire,
Acum, în clipa asta aș alege-o
Și culmea deznădejdiei-aș ocoli.

CONTESA

De vrei atîta numai, iată calea:
E lingă tine. Dă-i lui Wrangel drumul,
Dă toate năzuințele uitării,
Trecutul lasă-l și te hotărăște
O viață nouă să începi acum.
Virtutea-și are-ai săi eroi, întocmai
Cum gloria îi are și norocul.
Pornește spre Viena, la-mpărat,
O pungă de arginți să-ți iei și spune-i
C-ai vrut a pune numai la-ncercare
Credința slujitorilor din juru-ți
Și-a-ți bate joc de proștii suedezi.

ILLO

Și asta-i prea tirziu, căci la Viena
Se știu prea multe. Asta însemnează
A-ți pune singur capul pe butuc.

CONTESA

De asta nu mă tem, căci după lege
Nu pot să-l osîndească; n-au dovezi.
De samavolnicie se feresc.
Pe duce l-or lăsa să plece-n pace.
Eu parcă văd cum toate vor urma...
Veni-va regele ungar aici,
Și ducele, firește, va pleca;
De lămuriri nu va mai fi nevoie.
Iar regele va cere jurămîntul,
Oștirile îi vor jura credință,
Și-n vechiul lor făgaș intra-vor toate.
Și Friedland va pleca-ntr-o bună zi.
Va-ncepe viața-n ale lui castele;
Acolo va vîna, va ține grajduri,
Va-ntemeia o curte princiară,
Va da prietenilor chei de aur;
Va rîndui ospete strălucite,
Pe scurt: va fi — în mic — un rege mare.
Fiind cuminte, făr-a mai rîvni
Mereu mai sus, în glorie să crească,
Va fi lăsat să facă ce voiește.
Va fi un mare prinț pînă la moarte.
Ce vreți? Va fi și domnul duce unul
Dintre bărbații-aceia noi, pe care

I-a ridicat războiul într-o noapte,
Făptură a favorurilor curții,
Care cu-aceeași mină largă-i face
Numaidecît pe principi și baroni.

WALLENSTEIN

(se ridică, profund mișcat)

O, cerule, te-ndură și-mi arată
O cale să mă ducă la lumină
Din noaptea grea a zbuciumării mele!
Eu nu pot viețui ca un flecar,
Ca un apostol moralizator,
Să mă-ncălzesc de propria-mi voință,
De propriile-mi gînduri generoase;
Eu nu fac pe grozavul și nu spun
Norocului, ce spatele-mi întoarce:
„De tine n-am nevoie, poți să pleci!“
Cînd nu mai pot lucra, mă simt pierdut.
Nu, nu mă tem de jertfe și primejdii
Cînd vreau să ocolesc pasul cel mare;
Dar să mă pierd într-o nimicnicie?
Am început cu gînduri mari, și-acum
Să termin ca umilul slăbănog?
Decît să fiu luat de lume drept
Un ticălos, care-ntr-o zi se-nalță
Și în aceeași zi se prăbușește,
Mai bine cei ce vor veni, urmașii,
Cu groază să rostească al meu nume,
Și Friedland să rămînă vecinic crezul
Oricărei fapte crude, blestamate!

CONTESA

Dar spune-mi, este nefiresc ceva
În toate-acestea? Nu găsesc nimic.
Să nu lași ca noptaticele stafii
Pornite din deșerte superstiții
Să pună stăpânire pe-a ta minte!
Tu astăzi ești pîrit pentru trădare,
Și-acuma nu se pune întrebarea:
E dreaptă sau nu-i dreaptă-nvinuirea.
Tu ești pierdut, de nu te folosești
Degrabă de puterea ce-ți stă-n mină.
Dar unde este-n lume-acea ființă
— Oricît ar fi de împăciuitoare —
Din răsputeri să nu-și păzească viața?
Ce faptă este-atîta de-ndrăzneală
Să nu o ierte dreapta apărare?

WALLENSTEIN

Odinioară, Ferdinand acesta
A fost atît de-ndurător cu mine!
El mă iubea, mă prețuia. Nici unul
N-a fost ca mine aproape de-al său suflet.
Dar care prinț fu mai cinstit ca mine
Pe-atunci?... Și-acum, așa să se sfîrșească?

CONTESA

Păstrezi în minte orice mic hatîr;
Dar de jignirea-adusă ai uitat?
Să-ți amintesc eu cum ți-a răsplatit
La Regensburg și slujba, și credința?
Întreaga nobilime ai jignit,

Și numai pentru-a-l înălța pe el.
Atuncea cu blesteme te-ai ales
Și cu urgia-ntregii omeniri.
Nu mai aveai în țările germane,
De partea ta, pe-atunci, nici un prieten.
Cu împăratul singur tu țineai!
Pe el te-ai sprijinit în adunarea
Din Regensburg, cînd piept ținuseși furtunii
Ce se dezlănțuise-asupra ta;
Dar tocmai el, atunci, te-a părăsit!
Te-a părăsit lăsîndu-te în gheara
Acelui bavarez infumurat.
Să nu-mi spui mie-acuma că puterea,
Ce ți-a fost dată iar, a răsplătit
Întîia nedreptate grea-ndurată!
Aici nu stai de bunăvoia lui,
Ci numai legea aspră a nevoii
Te-aduse-n locu-acesta, loc pe care
El bucuros ți l-ar fi refuzat.

WALLENSTEIN

Așa-i! Nu datorez această slujbă
Bunăvoinței și dorinței lui.
Și dacă-ntrec măsura, nu înseamnă
Că eu încalc încrederea ce-mi dete.

CONTESA

Încredere? Dorință? A fost sila
Cu care-n clește îi strîngea nevoia
Și-au fost siliți pe tine să te cheme!
Nevoia care nu se mulțumește

Cu nume sunător de figuranți;
Ea vrea să vadă fapte, ci nu semne.
De cel mai vrednic totdeauna-ntreabă,
Pe cel mai bun la cîrmă îl așează,
De-ar fi cules chiar din gunoiul plebei.
Nevoia te-a numit în slujba-aceasta
Și a făcut cu tine legămînt.
Căci încă multă vreme, cît va merge
Această generație de oameni,
Se va sluji de sufletele lașe,
De sclavi, și de viclene uneltiri.
Dar cînd cuțitul a ajuns la os
Și nu mai merge cu-nșelătoria,
În mîna tare a naturii cade,
A spiritului uriaș, ce numai
De sine-ascultă, nemaivrînd să știe
De legămînt, și face atunci tocmeală,
Punînd condițiuni, iar nu primind.

WALLENSTEIN

Într-adevăr! Ei n-au văzut merou
Că-n tîrgul nostru nu i-am înșelat.
Căci n-am crezut că este demn de mine
Să tăinuiesc pornirile-ndrăznețe
Ce clocoteau în sufletu-mi curat.

CONTEȘA

Ba dimpotrivă, veșnic ai fost groaznic.
Nu tu, care-ai urmat întotdeauna
Îndemnul firii tale, n-ai dreptate,
Ci toți aceia ce ți-au dat puterea,

Cu toate c-aveau teamă de-a ta mină!
Căci orice om întreg are dreptate
Cînd el, în sinea lui, e împăcat,
Și altă nedreptate nu-i decît
Acolo unde este-mpotrivirea.
Acum opt ani erai un altul, cînd
Treceai prin foc și sabie ținuturi
Din țările germane, învîrtind
Cumplitul enut prin orișice ținut?
Rîdeai de orice legiuiri germane,
Te foloseai de dreptul celui tare.
Căleai a țărilor neatîrnare
Să întărești puterea de sultan
A celui mai de seamă decît tine?
În vremea-aceea-ar fi putut să-ți fringă
Voința și pe loc să te oprească.
Dar împăratului i-a fost pe plac
Ce pentru-a lui mărire se făcea.
Tăcînd, a pus pecetea-mpărătească
Pe toate făptuirile acestea.
Și ceea ce era pe-atuncea drept
— Căci se făcea în propriul lui folos —
Acuma este oare-njositor,
Doar pentru că e împotriva lui?

WALLENSTEIN

(*se ridică*)

Așa e! Cele-acum de tine spuse,
Niciînd nu le-am privit în felu-acesta.
Prin brațul meu, în țară, împăratul

A săvârșit nelegiuite fapte
Ce n-ar fi trebuit să se petreacă.
Chiar mantia de prinț, pe care-o port,
O datorez unor servicii, care
Sînt numai crime cu adevărat.

CONTESA

Mărturisește că-ntre el și tine
Nu-i vorba despre drept și datorie,
Ci numai de putere și prilej!
E clipa-acum cînd trebuie să faci
O mare socoteală-a vieții tale.
Deasupra ta stau semne de izbîndă,
Planetele-ți vestesc noroc, spunîndu-ți:
„Acuma este ceasul!“ Au, zadarnic
Ai urmărit, o viață, cursul stelei
Și-ai mînuit echerul și compasul?
Ai desenat pe toți pereții cerul
Cu globurile lui și zodiacul?
Ai așezat în juru-ți semne mute,
Ca să-ți arate ce menire-ți poartă
Cei șapte stilpi ai marelui destin,
Și le-ai făcut pe toate numa-n glumă,
Ca vremea-n joc deșart să ți-o omori?
Cum? Toate pregătirile-s în van,
Și arta asta n-are nici un duh?
Nici chiar de tine nu e prețuită
Și-n ceasul cel hotărîtor ea n-are
Nici o putere care să te-mpingă?

WALLENSTEIN

(cit timp a vorbit contesa s-a plimbat adinec emoționat; acum se oprește brusc, întrerupind-o)

Chemați-mi-l pe Wrangel, și să urce
Pe cai — trei soli!

ILLO

Ei, slavă ție, Doamne!

(Iese repede.)

WALLENSTEIN

E duhul răului. Îl urmărește
Pe el ca și pe mine deopotrivă.
Prin mine el acuma-și ispășește
Păcătuirea setei de putere,
Iar eu aștept oțelul răzbunării
Și pentru pieptul meu să se ascută!
Cel care-a semănat dinți de balaur,
Să nu aștepte-un seceriș de aur,
Căci fiecare faptă ticăloasă
Își poartă ingerul răzbunător
Sub inimă. El e nădejdea rea,
El nu mai are-ncredere în mine
Și nici eu nu mai pot să dau-napoi.
Întimple-se ce trebui' să se-ntimple!
Dreptatea pururea cu soarta ține,
Căci inimile noastre nu sînt alta
Decît supușii ei făptuitori.

(Către Terzky.)

Pe Wrangel du-l la mine-n cabinet.

Cu solii vreau chiar eu să stau de vorbă.
Trimiteti să-l aducă pe Octavio!

(Către contesa care a luat o înfățișare triumfală.)

Să nu te bucuri! Căci puterile
Ursitei sînt geloase. Bucuria,
Venită fără vreme, se lovește
De-aceste mari puteri neîndurate.
Noi punem doar sămînța-n mîna sorții,
Și dacă din aceasta răsări-va
Norocul nostru, - ori poate nenorocul,
Sfîrșitul numai are să ne-arate.

(În vreme ce iese, cade cortina.)

ACTUL AL DOILEA

O cameră.

Scena I

*Wallenstein, Octavio Piccolomini,
apoi și Max Piccolomini*

WALLENSTEIN

Din Linz îmi scrie că-i bolnav, în pat.
Am știri mai cu temei că e ascuns
În Frauenberg, la contele de Gallas.
Tu prinde-i pe-amîndoi și mi-i trimite.
Iei cîrma trupelor hispane-asupra-ți.
Începe fără grabă pregătiri,
Dar vezi, să nu le termini niciodată!
Și dacă-ți spun să pleci asupra mea,
Răspunde-le că pleci, dar stai pe loc.
Însărcinarea-i, poate, grea, dar știi
Că-ți place-a tîndăli în jocu-acesta;
Salvezi cît poți din prefăcătorie,
Căci firea ta nu-i pentru pași gigantici.
Anume-această sarcină-ți dau ție.

Prin pierderea de vreme, de-astă dată
Ai să-mi aduci folos nebănuît.

Şi dacă, între timp, norocu-mi rîde,
Atunci tu ştii ce trebuie să faci.

(Intră Max Piccolomini.)

Acum, bătrîne, du-te! 'N noaptea asta
Va trebui să pleci. Ia caii mei.

Pe Max aici mi-l țin la îndemînă!

Ia-ți de la fiu degrabă bun rămas!

Nădăjduiesc să ne vedem cu bine

Şi cu noroc!

OCTAVIO

(către fiul său)

Noi doi vom mai vorbi.

(Iese.)

Scena II

Wallenstein, Max Piccolomini

MAX

(se apropie de Wallenstein)

Domnule general!

WALLENSTEIN

Nu! Cîtă vreme

Te numeri între cei împărateşti,

Eu nu mai pot fi generalul tău.

MAX

Eşti hotărît să părăseşti oştirea?

WALLENSTEIN

Am isprăvit cu slujba la-mpărat.

MAX

Și vrei să lași oștirea?

WALLENSTEIN

Dîmpotrivă,
Nădăjduiesc s-o leg mai strîns de mine.

(Se așează pe scaun.)

Da, Max! N-am vrut să-ți spun mai înainte
De-a bate ceasul trecerii la fapte.
Căci simțul fericit al tinereții,
Ușor pătrunde al dreptății fir
Și este, ntr-adevăr, o fericire
Să hotărăști cum cugetul te-ndeamnă,
Cînd ai un lucru limpede în față.
Dar cînd din două rele ești silit
S-alegi pe unul, și cînd din această
Ciocnire inima nu se întoarce
Întreagă, -atuncea simți că e mai bine
Să nu mai poți alege, și nevoia
O socotești drept un hatîr al sorții.
Deci, astfel stăm! Nu mai privi în urmă,
Căci nu-ți mai poate ajuta nimic!
Nainte să privești! Nu judeca!
Te pregătește să pășești la fapte!
S-a hotărît pieirea mea la curte;
Dar au greșit, căci eu le-o iau-nainte.

De-aceea ne vom alia cu svezii;
Sînt oameni cumsecade, buni prieteni.

(Se oprește așteptînd răspunsul lui Max.)

Te-am uluit cu-a mea mărturisire;
N-aștept răspuns. Te las să mai gîndești.

(Se ridică și se îndreaptă spre fundul scenei. Max rămîne mult timp nemișcat, cuprins de adîncă durere. Îndată ce face o mișcare, Wallenstein se întoarce și se așează în fața lui.)

MAX

Îmi dai azi majoratul, generale,
Căci, pînă azi, am fost scutit de greul
De a-mi găsi eu singur drumul drept.
În orice parte te-am urmat pe tine.
Privindu-te, eram incredințat
Că-i dreaptă calea cea de tine-aleasă.
Întîia oară mă silești s-aleg
Între simțirea mea și între tine.

WALLENSTEIN

Te-a alintat destinul pînă azi,
Și-un joc ți-a fost plinirea datoriei;
Orice îndemn frumos l-ai ascultat
Cu inima întreagă-ntotdeauna.
Dar asta nu mai poate dăinui.
Cărările se-mpart îndușmănite
Și-ndatoriri cu-ndatoriri se luptă.
Tu trebuie să iei o hotărîre
În crîncenul război ce azi începe
Între-mpăratul tău și-al tău prieten.

MAX

Război! Așa se cheamă, va să zică!
Războiul este înspăimântător,
Ca pacostea cerească, dar e bun,
Căci, ea și ea, e dat de un destin.
Dar poate să se cheme drept războiul
- Pe care cu-mpăratul îl începi,
Ducind asupra-i chiar oștirea lui?
O, Doamne! Ce schimbare este asta?
Ai fost, în drumul vieții, steaua care
A luminat simțirea mea și pașii,
Și-acuma să-ți vorbesc în felu-acesta?
O, ai deschis în pieptul meu o rană!
Să uit cinstirea dragostei trecute,
Pe care cu sfințenie-o purtam,
Să-nvăț să uit de strălucitu-ți nume?
Nu! Nu-ți mai îndrepta spre mine ochii!
Tu zeu ai fost sărmanului meu suflet.
Puterea ta asupra mea nu scade,
Simțirea mea e încă-n mîna ta,
Deși mi-ai liberat rănitul suflet.

WALLENSTEIN

Ascultă, Max!...

MAX

Să nu faci asta! Nu!

Noblețea cea curată-a feței tale
N-a prins nimic din josnicia faptei.
Ea numa-nchipăirea ți-a pătat!
Nu-i ștearsă încă nevinovăția

De pe strălucitorul chip al tău.
Înlătură cu scîrbă pata neagră
Și toate-or rămînea un vis urît,
Ce-a-ntîmpinat și-a prevenit virtutea.
De orice om se-apropie ispita,
Dar nu să-nfrîngă simțul bărbăției.
Nu trebuie să termini totul astfel.
Ar însemna să defăimezi tu însuși
În fața lumii orice măreție
Și orișice putere creatoare.
Înseamnă-a da dreptate rătăcirii
Ce nu-n noblețea libertății crede,
Și numa-n slăbiciune află sprijin.

WALLENSTEIN

M-aștept ca lumea să mă certe aspru.
Da, ceea ce-mi spui tu, mi-am spus și eu.
De culmea deznădejdii s-ar feri
Oricine, de-ar putea s-o ocolească.
Dar nu e vorba-aicea să aleg;
Sau pătimesc, sau folosesc puterea.
Așa stau lucrurile. Nu pot altfel.

MAX

Ei bine, stai în postul tău cu sila
Și împăratului te-mpotrivește,
Pe față treci la răzvrătire! Eu
N-am să te laud, dar ți-o pot ierta.
Îndur cu tine ce nu pot să-ngădui,
Dar nu-ncerca s-ajungi... chiar trădător!
E greu cuvîntul. Nu fi trădător!

Trădarea nu e numai o măsură
Pe care-o depășești; nu-i o greșală
În care-și pierde un curaj tăria.
O, e cu totul altceva! E neagră,
E neagră ca și iadu-ntunecos.

WALLENSTEIN

(sinistru încruntat, dar ponderat)

Ce gata-i tinerețea la cuvîntul
Ce, greu, ca un-cuțit se minuieste!
Din creierul fierbinte, cu-ndrăzneală
Ea scoate o măsură pentru lucruri
Ce singure prin ele se condamnă!
La voi pe dată-i totul demn sau josnic,
Prea bun sau rău... tot ce închipuirea
De-aceste nume-ntunecate leagă,
Le-ncarcă pe ființe și pe lucruri.
E-ngustă lumea, creierul e larg.
Ușor stau gîndurile laolaltă,
Dar lucrurile-ngrămădite-n spațiu
Se vor ciocni; și dacă vrei să pui
În locu-acela altceva de seamă,
Va trebui să dai ceva deoparte.
Cel ce nu vrea să fie alungat,
Gătească-se s-alunge el pe altul;
Acolo-i luptă, și cel tare-nvinge.
Dar Cel ce n-are-n viață năzuințe,
De orice țel deprins să se lipsească,
Acela stă la soare, ca șopîrla,
Și într-un loc curat, curat rămîne.
Eu sînt croit din stofă mult mai aspră,

Și năzuința spre pământ m-atrage.
Pământul este-al duburilor rele
Și nu al celor bune. Tot ce zeii
Trimit, de sus, aici, sînt numai **bunuri**
Obștești. Ne bucură a lor lumină,
Dar ea nu îmbogățește. Țara lor
Nu-ți dă averi; iar piatra nestemată
Și aurul, și tot ce e mai scump,
Tu le răpești puterilor viclene,
Ce sub pământ domnesc cu răutate.
Nimic nu se cîștigă fără jertfă.
Și nu e printre noi vreunul care,
Încumetîndu-se să le cîștige,
Ar fi rămas întreg, curat la suflet...

MAX

(semnificativ)

O, fugi de-asemena puteri deșarte,
Căci ele au cuvînt înșelător!
Sînt toate duhuri mincinoase, care
Te amăgesc pe calea spre abis.
Nu crede-n ele! Te conjur! Te-ntoarce
La-ndatorirea ta! Mai poți s-o faci!
Trimite-mă pe mine la-mpărat!
Mă duc eu la Viena, bucuros,
Să mijlocesc o pace între voi.
El nu-ți cunoaște sufletul ca mine;
Și trebuie, prin ochii mei, să vadă
Că ești curat, și el din nou să-ți dea
Încrederea, de care tu ești vrednic!

WALLENSTEIN

E prea tirziu! Ce s-a-ntîmplat tu nu ştii!

MAX

Chiar dacă-i prea tirziu, chiar dacă rostul
S-ar fi-neurcat, că numai printr-o crimă
Mai poţi scăpa de prăbuşire, fie!
Cazi însă demn, precum ai fost în viaţă!
Predă comanda! Pleacă de pe scenă!
Poţi face asta-n plină strălucire!
Şi tocmai fiindcă eşti nevinovat.
Mai mult tu pentru alţii ai trăit;
Trăieşte-odată numai pentru tine!
Eu am să te urmez pe orice cale,
Şi soarta mea de-a ta va fi legată!

WALLENSTEIN

E prea tirziu! În timp ce tu spui astea,
Trimişii care duc porunca mea
Spre Praga şi spre Eger, sînt departe.
Împacă-te cu-aceste-mprejurări.
Lucrăm aşa cum ele ne silesc.
Să facem tot ce e de trebuinţă
Cu toată demnitatea şi tăria.
Fac eu ceva mai mult decît făcuse
Un Iuliu Cezar, la al cărui nume
Şi azi întreaga lume mai tresare?
El duse împotriva Romei însăşi
Acele legiuni, pe care Roma
Ca s-o păzească i le-ncredinţase!
De-ar fi lăsat din mînă spada tare,

El ar fi fost pierdut de bună seamă,
Precum aş fi şi eu pierdut acum,
O clipă dacă armele-aş lăsa.
În mine simt ceva din duhul lui.
Dă-mi tot norocul lui acum şi mie,
Şi tot ce va urma voi îndura!

(Max, în sufletul căruia s-a petrecut pînă acum o luptă dureroasă, iese repede. Wallenstein priveşte în urma lui mirat şi emoţionat şi rămîne dus pe gînduri.)

Scena III

Wallenstein, Terzky şi, curînd după ei, Illo

TERZKY_

Max Piccolomini, acumă chiar,
Plecat-a de la tine?

WALLENSTEIN

Unde-i Wrangel?

TERZKY

S-a dus şi el!

WALLENSTEIN

Atîta de grăbit?

TERZKY

Ai fi crezut că l-a-nghiţit pămîntul!..
Cînd am văzut că iese de la tine,
Fugii în urma lui, ca să-i vorbesc,
Dar fără urmă mi-a pierit din ochi.

Eu cred c-a fost un diavol, căci nu poate
Un om, din fața mea, să piară astfel.

ILLO - -

(venind)

E drept că pe bătrîn vrei să-l trimiți?

TERZKY

Pe-Octavio? Cum? Ce-ți trăsni prin minte?

WALLENSTEIN

Va merge-n Frauenberg să cîrmuiască
Oștirile itale și hispane.

TERZKY

Ferească Dumnezeu! Să nu faci asta!

ILLO

Să-ncredințezi vicleanului oștirea?
Să-l lași din frine chiar acum, în clipa
Cînd trebuie să iei o hotărîre?

TERZKY

Nu, asta nu! Nici pentru toată lumea!

WALLENSTEIN

Ciudată fire mai aveți!...

ILLO

Ascultă,
Ascultă de-astă dată. Nu-l trimite!

WALLENSTEIN

De ce de astă dată să nu-i dau
Încrederea ce și-n trecut i-am dat-o?
S-a petrecut ceva ce ar putea
În ochii mei acum să-l înjosească?
Să-mi schimb eu, pentru gărgăunii voștri,
Părerea despre el, de mult cercată?
Să nu gândiți că-s slab ca o femeie.
Cum pînă azi m-am încrezut într-însul,
Mă voi încrede și de-acum încolo!

TERZKY

De ce chiar el? Trimite pe un altul!

WALLENSTEIN

El trebuie să meargă, căci pe el
Îl cred mai potrivit în trebile-astea!

ILLO

Pai preț pe el, fiindcă-i italian!...

WALLENSTEIN

Știa bine: pe-amîndoi i-ați pizmuit,
Văzînd că-i iau în seamă și-i iubesc
Mai mult decît pe voi sau pe oricare.
Și asta, negreșit, după-al lor merit.
De-aceea pentru voi sînt spini în ochi.
Ce-mi pasă mie de a voastră ură?
Veninul vostru nu-i va face negri
În ochii mei. Urîți-i sau iubiți-i,
Cum vreți! Pe-oricare-l las cu-a lui credință.
Pe fiecare-l știu ce-i poate capul.

ILLO

Ei, n-o să plece, chiar de-aș ști de bine
Că pun să-i sfarme roatele trăsurii!

WALLENSTEIN

Să nu te-aprinzi! Măsoară-ți vorba, Illo!

TERZKY

Cit Questenberg a petrecut pe-aicea,
Cu el umbla mereu, șoptind prin colțuri.

WALLENSTEIN

Tot se făcea cu știrea și-a mea vrere.

TERZKY

Așa? Chiar și trimisul de la Gallas
A fost cu știrea ta?!...

WALLENSTEIN

Asta-i minciună!

ILLO

O, tu ai ochi, dar nu vezi ce se-ntimplă!

WALLENSTEIN

Tu nu poți să mă elatini din credința
Întemeiată pe-o știință-adâncă.
De e minciună și credința asta,
Astrologia toată-i o minciună;
Căci un zălog, aflați, chiar soarta-mi dă
Că el mi-e cel mai credincios prieten.

ILLO

Ești sigur că zălogul nu-i minciună?

WALLENSTEIN

În viața unui muritor sînt clipe
Cînd duhul se apropie de el
Și-i dă prilejul unor întrebări.
O clipă-asemenea avui în noaptea
De dinaintea luptei de la Lützen.
Stam rezemat de-un pom. Priveam cîmpia
Îngîndurat. Prin lagăre ardeau,
Posomorîte, focurile-n ceață.
Doar zgomotul de arme și chemarea
La posturi tulburau tăcerea nopții.
În clipa-aceea viața mea întreagă,
De pîn-atunci și cea din viitor,
Trecu prin văzul sufletului meu.
De soarta dimineții următoare
Legă a spiritului presimțire
Întregul viitorului destin.
Atunci mi-am zis: „Tu mîni atîția oameni,
Și ei urmează cursul stelei tale.
Nădejdea toată ei și-au pus-o-n tine,
Mizîndu-și viața lor pe capul tău,
Întocmai ca la jocul de noroc;
Cu tine-odată ei s-au înălțat;
Pe toți i-a luat norocul tău în barcă.
Dar va veni o zi cînd toți aceștia
De soartă or să fie-mprăștiați.
Puțini or să-ți rămînă credincioși.

Aș vrea să-l știu pe omu-acela care,
Din tabără, mi-e cel mai credincios.
Tu, soartă, printr-un semn să mi-l arăți!
Să fie-acela care mîine-n zori,
În inimă cu dragoste curată
Îmi va ieși în cale mai întii!“
Așa gîndindu-mă, am adormit.
Iar visul mă purta-n virtejul luptei.
În zarva asta crîncenă, un glonte
Ucise armăsarul de sub mine,
Și eu căzui grămadă la pămînt.
Iar peste mine,-n goană, călăreții
Treceau nepăsători de-a mea durere,
Și eu zăceam gemînd, lovit de moarte,
Zdrobit de ale cailor potcoave.
Atunci, un braț de jos m-a ridicat,
Și eu m-am deșteptat. Era în zori,
Și,-ngrijorat, în fața mea stătea
Octavio, care cu glasul cald
Și cu prietenie îmi vorbea:
„Pe calul tău peștiți azi să nu-nealecei,
Precum ți-e obiceiul, frate dragă!
Înealecă pe calul ce-ți dau eu,
Căci astfel mi s-a arătat în vis!
Ascultă! Fă așa de dragul meu!“
Cu sprintenul fugar eu am scăpat
Din ghearele dragonilor trimiși
De Banniers, din urmă să m-ajungă.
În ziua-aceea, a-nșeuat peștițul

Ghiar vărul meu, dar, cal și călăreț,
De-atunci intrat-au parcă în pământ.

ILLO

Aceasta numai o-ntîmplare a fost.

WALLENSTEIN

Înseamnă-ți: nu se află întîmplări!
Iar ce ne pare-o oarbă întîmplare,
Purcede chiar dintr-un adînc izvor.
Eu am dovezi de netăgăduit
Că el îmi este îngerul cel bun!
Și-acuma nici o vorbă pe deasupra!

(Pleacă.)

TERZKY

Mă mîngîi, cel puțin, că Max rămîne
În locul lui Octavio ostatic.

ILLO

Și-acela n-o să plece viu de-aicea!

WALLENSTEIN

(se oprește și se întoarce)

Nu fiți ca și femeile, ce, veșnic,
Se-ntorc la vorba lor de mai-nainte,
Chiar după ceasuri multe de dojană,
Cu mintea-ntreagă! Trebuie să știți
Că faptele și gîndurile noastre
Nu sînt ca valurile mării, oarbe,
Ce în zadar se zbuciumă și gem.
Căci sufletul, cu microcosmul său,

E un izvor adînc, din care veşnic
Purced gîndiri şi fapte ce ne sînt,
Ca fructele din pomi, trebuincioase
Şi nu se pot schimba din întîmplare.
Cînd ştiu ce fel de suflet are omul
Îi pot cunoaşte faptele şi vrerea.

S c e n a   I V

O cameră în apartamentul lui Piccolomini.

Octavio îmbrăcat pentru călătorie, un adjutant

OCTAVIO

E-aici detaşamentul?

ADJUTANTUL

Jos... aşteaptă.

OCTAVIO

Sînt oameni de credinţă, adjutante?
Din care regiment au fost aleşi?

ADJUTANTUL

Din regimentul Tiefenbach.

OCTAVIO

Prea bine,

E regiment de-ncredere acesta!
Vezi, ţine-i în tăcere, -n fundul curţii,
Să nu ia seama nimeni, pînă cînd
Vei auzi că sun. Atunci înceui

Cu grijă porțile, și orice om
Aicea întâlnit rămîne prins!

(*Adjutantul pleacă.*)

Mă bizui pe-ale mele socoteli,
Și cred că de-al lor sprijin n-am nevoie;
Dar fiindcă sînt în slujba-mpărătească
Și sînt la mijloc lucruri însemnate,
Mai bine un prisos de prevedere,
Decît o delăsare vinovată!

S c e n a   V

Octavio Piccolomini, intră Isolani

ISOLANI

Sosit-am! Cine trebui' să mai vină?

—
OCTAVIO

(*tainic*)

Întîi o vorbă, conte Isolani!

ISOLANI

(*tainic*)

Vroiește ducele ceva să-nceapă?

Te-ncrede-n mine! Pot să-ți dau dovezi.

OCTAVIO

Da, da... și asta este cu putință!

ISOLANI

Ascultă, frate, nu sînt dintre-aceia

Ce risipesc cuvinte îndrăznețe,

Și-apoi, la fapte, ăi-i de unde nu-s.
Cu mine prințu-a fost mărinimos.
Eu lui îi datorez ce sînt acuma.
Se poate răzima pe-a mea credință!

OCTAVIO

Se va vedea aceasta mai pe urmă.

ISOLANI

Ia seama, căci nu toți gîndesc la fell!
Mai țin cu împăratul mulți de-aici,
Și spun că jurămîntul stors mai ieri
Nu poate să-i oblige-ntru nimic.

OCTAVIO

Așa? Numește-mi dintre ei cîțiva!

ISOLANI

La dracu! Doar așa vorbesc toți nemții!
Chiar Eszterházi, Kaunitz, Deodat,
Ne-ndeamnă s-ascultăm de împărat.

OCTAVIO

Mă bucur...

ISOLANI

Da?! Te bucuri?!

OCTAVIO

...că-mpăratul

Mai are-atîți prieteni devotați
Și care cu credință îl sluiesc.

ISOLANI

Ia lasă gluma! Nu-s chiar oameni răi!

OCTAVIO

Nu-i nici o glumă! Domnul mă ferească!
Mă bucură nespus când văd dreptatea
Atîta de puternic sprijinită.

ISOLANI

La dracu! Ce-nsemnează asta? Nu ești
Ce te-am crezut? Ce caut eu aicea?

OCTAVIO

(cu autoritate)

Să spui curat, pe față: ești prieten,
Sau dușman împăratului acum?

ISOLANI

(semet)

Am să răspund la întrebarea-aceasta
Naintea celui ce e-n drept s-o ceară!

OCTAVIO

Hirtia asta te va lămuri
De sint sau nu în drept să te întreb!

ISOLANI

Cum? Cum? Chiar împăratul iscălește,
Și este chiar pecetea-mpărătească?

(Citește.)

„Toți șefii oastei noastre vor urma
Poruncile venite de la demnul

Și credinciosul nostru general
Piccolomini, -ntocmai ca pe-acelea
Ce sînt venite de la tronul nostru!“
Așa?... Ei, da!... Ei, cum să nu... firește!
Eu... generale, eu... vă felicit!

OCTAVIO

Poruncii, prin urmare, te supui?

ISOLANI

Eu... Prea-i neașteptată întrebarea!
Și cred că-mi dați răgaz să mă gîndesc!

OCTAVIO

Două minute.

ISOLANI

Pentru Dumnezeu,
Dar e un lucru...

OCTAVIO

Limpede, firesc.
Rostește-te: vrei să-ți trădezi stăpinul,
Sau îl slujești-nainte cu credință?

ISOLANI

Trădare? Doamne! Cine-a spus trădare?

OCTAVIO

Așa stăm: Wallenstein e-un trădător.
Cu oastea vrea să treacă la dușman.
Să spui pe față: vrei să treci la dușman,

Să i te vinzi? Te lepezi de-mpărat,
Călcîndu-ți jurămîntul de credință?

ISOLANI

Cum ați putea gîndi așa ceva?
Să-mi calc eu jurămîntul de credință
Pe care împăratului l-am dat?
Am spus eu asta? Eu?... Dar cînd am spus?

OCTAVIO

Nu, pîn-acum n-ai spus-o; dar aștept
Să văd dac-o vei spune lămurit.

ISOLANI

Aș! Îmi place că mărturisești
Că eu n-am spus nicicînd așa ceva.

OCTAVIO

De principe te lepezi, așadar.

ISOLANI

Punînd la cale-asemenea trădare...
Trădarea rupe orice legătură.

OCTAVIO

Ești gata împotriva lui să lupți?

ISOLANI

El numai bine mi-a făcut; dar, dacă
E ticălos, să-l bată Dumnezeu,
Cu mine socotelile-a-ncheiat.

OCTAVIO

Mă bucur că-nțelegi să te supui.
La noapte, în tăcerea cea mai mare,
Cu trupele ușoare vei pleca,
Să creadă toți că prințu-a dat porunca.
La Frauenberg veți face adunarea.
Acolo Gallas are să vă spună
Tot ce vă mai rămîne de-ntreprins!

ISOLANI

Da, s-a făcut! Dar nu uitați s-aduceți
Și împăratului la cunoștință
Că-am fost întîiul gata să-l urmez!

OCTAVIO

Da! Împăratului am să te laud.
(*Isolani pleacă; intră un servitor.*)
E colonelul Buttler? Bine, bine!

ISOLANI

(*întorcîndu-se*)

Vă rog să mă iertați de îndrăzneală,
Dar, Doamne sfinte, cum puteam să știu
Cu ce persoană-naltă stau de vorbă!

OCTAVIO

Prea bine! Du-te!

ISOLANI

Sînt din fire vesel,
Și dacă, uneori, la un pahar,

Rostesc o vorbă cam nehibzuită,
Știți toți că nu o spun din răutate!

OCTAVIO

Nu-ți face gânduri rele pentru asta!

(Isolani pleacă.)

Norocul mi-a slujit. Mi-a mers în plin!
De-ar merge tot așa și mai departe!...

S c e n a VI

Octavio Piccolomini, Butler

BUTTLER

La ordinele voastre, generale!

OCTAVIO

Ca oaspe și prieten, bun venit!

BUTTLER

E mult prea mare cinstea pentru mine!

(Se așează amândoi pe scaune.)

OCTAVIO

Nu mi-ai răspuns la dragostea cu care
Eu ți-am ieșit-nainte ieri. Pesemne,
Ai socotit-o drept o simplă formă.
Acea urare-a mea a fost din suflet,
Cinstită; căci acum trăim în zile
Cînd toți cei buni datori sint să-și dea mîna.

BUTTLER

Doar cei ce pot avea aceleași crezuri.

OCTAVIO

Eu spun că toți cei buni la fel văd lumea.
Pe om îl judec numai după fapta
La care îl împinge conștiința...
Căci valul nențelegerilor oarbe
Adeseori pe cei mai buni i-abate
Din drumul drept pe care l-au ales.
Ai fost prin Frauenberg. Nu-ți spuse Gallas
Vreo vorbă pentru mine? Mi-e prieten!

BUTTLER

Mi-a aruncat doar vorbe goale,-n treacăt.

OCTAVIO

Păcat! Povață bună el ți-a dat,
Precum și eu să-ți dau mă pregătisem...

BUTTLER

Lăsați! Părerea voastră despre mine,
Îmi pare foarte rău, nu mi se cade.

OCTAVIO

E timpul scump, hai să vorbim deschis!
Știi bine cum stau lucrurile-aici...
Că ducele urzește o trădare.
Eu însă pot să-ți spun cu mult mai mult:
Trădarea este fapt îndeplinit.
Tratatul cu dușmanul s-a-ncheiat.
Puține ceasuri sînt de cînd aleargă

Spre Praga și spre Eger o solie,
Și mline vrea la dușman să ne treacă.
Dar s-a-nșelăt, căci trează e prudența.
Mai are împăratu-aici prieteni
Legăți de el puternic, prin credință.
Acesta-i manifestul care-l pune
Pe duce sub anatemă, scutind
Oștirea de-a-i mai da vreo ascultare,
Chemînd pe toți cei buni, pe cei cinstiți
Să se adune sub comanda mea.
Și-acuma, spune dacă ai de gînd
Să lupți cu noi pentru-o pricină dreaptă,
Sau lingă el, cu cei ce nu au lege?

BUTTLER

(se ridică)

Eu soarta lui vreau s-o împărtășesc.

OCTAVIO

Acesta ți-e cuvîntul cel din urmă?

BUTTLER

Acesta!

OCTAVIO

Chibzuiește, colonele!

Mai ai răgaz. În pieptul meu cinstit
Răspunsul, cam pripit, al dumitale
Va fi-ngropat. Alege-ți drum mai bun,
Căci n-ai plecat pe cel mai luminos!

BUTTLER

Mai dă vreun ordin domnul general?

OCTAVIO

Întoarce-te, ai părul alb!

BUTTLER

Cu bine!

OCTAVIO

Cum? Spada asta tare și vitează
În astfel de război voiești s-o porți?
În blestem vrei să schimbi recunoștința
Ce-n patruzeci de ani ți-ai cucerit-o
Slujind Austria și pe-mpărat?

BUTTLER

(rizînd cu amărăciune)

De la Austria recunoștință?

(Vrea să plece.)

OCTAVIO

(il lasă să ajungă pînă la ușă, apoi îl cheamă)
Ascultă, Buttler!

BUTTLER

...Da, ce mai doriți?

OCTAVIO

Cu contele... povestea cum a fost?

BUTTLER

Ce fel de conte? Cum?

OCTAVIO

Eu mă gîndeam
La titlul tău de conte!

BUTTLER

(izbucnind)

La toți dracii!

OCTAVIO

(rece)

Cînd l-ai cerut, te-au pus la locul tău.

BUTTLER

Să nu jignești fără-a-ți primi pedeapsa!
În gardă!

OCTAVIO

Pune spada-n teacă, Buttler!
Voiesc ca mai întîi să-mi povestești
Cum se-ntîmplară toate, și la urmă
Îți dau și satisfacția cerută.

BUTTLER

Ei bine,-atunci, să afle toată lumea
O slăbiciune ce nu-mi pot ierta!
Da, generale,-am fost ambițios
Și niciodată n-am putut răbda
Să fiu privit de alții peste umăr,
Și mă durea că în armată titlul
Mai mult chiar decît meritul înseamnă
Eu nu vroiesc să fiu văzut mai rău
Decît toți cei cu mine de o seamă.

Și-așa,-ntr-un ceas de proastă slăbiciune,
M-am ispitit să fac nebunul pas.
A fost adevărată neghiobie!
Dar foarte dureros am ispășit-o.
Ar fi putut să nu-mi îngăduiască;
Dar pentru ce au înăsprit refuzul
Cu un dispreț atît de jignitor?
De ce-au simțit nevoia să lovească
Atît de crunt pe-un slujitor bătrîn,
Bătîndu-și joc de calda lui credință?
De ce-n refuzul lor au amintit
De neamul lui de jos, batjocorindu-l?
Doar pentru că-ntr-un ceas de slăbiciune,
Ceas blestemat, el și-a uitat de sine?
Dar Mama Fire a-narmat c-un ghimpe
Chiar și pe viermele, pe care, -n cale,
Îl calcă samavolnicia mîndră.

OCTAVIO

Ai fost, firește, defăimat. Dar cine
E dușmanul ce-a uneltit să-ți facă
Atîta rău? Nu ai vreo bănuială?

BUTTLER

Un porc de cîine,-oricine ar fi fost,
Vreun spaniol sau vreun lingău de curte,
Vreun iuncăr, unei case vechi răsad,
Ce s-a temut c-am să-i întunec steaua;
Un ticălos, privind cu pizmuire
La demnitatea ce mi se cuvine.

OCTAVIO

Dar ducele a-ngăduit demersul?

BUTTLER

Da, chiar m-a îndemnat și, singur el,
Om nobil, cu prietenie caldă
A pus o vorbă bună pentru mine.

OCTAVIO

Așa?! Ești sigur?

BUTTLER

Am citit scrisoarea.

OCTAVIO

Și eu... Dar altfel glăsuia cuprinsul.

(Buttler tresare.)

Din întâmplare am scrisoarea-aceea;
O poți citi cu ochii dumitale.

(Îi dă scrisoarea.)

BUTTLER

Vai, ce-nsemnează asta?

OCTAVIO

Colonele,

Mă tem că cineva, în chip nedemn,
A vrut să-și bată joc de dumneata.
Și zici că ducele te-a îndemnat
Să faci asemeni pas? Scrisoarea-aceasta
Vorbește cu dispreț de dumneata
Și-n ea îl sfătuiește pe ministru

Să-ți dea o strașnică învățătură

De minte, pentru-asemenea-ndrăzneală.

(Buttler a citit scrisoarea, îi tremură genunchii și se așează pe scaun.)

Nici un dușman, cred, nu te-a urmărit,

N-a vrut să-ți facă nimenea vreun rău,

Ci numai de la duce e jignirea

Ce ai primit. Deci scopu-i limpezit:

A vrut să te despartă de-mpărat.

Și numai din dorința răzbunării

Nădăjduia să poată căpăta

Tot ceea ce credința dumitale

Și cugetul domol nu i-ar fi dat.

Unealtă-a vrut din dumneata să facă

Și pentru scopuri josnice, murdare,

Voia de dumneata să se slujească.

Cum văd, a izbutit chiar de minune,

Căci mi te-a abătut din calea dreaptă

Pe care-ai mers de patruzeci de ani!

BUTTLER

(cu voce slăbită și tremurîndă)

Mai poate împăratul să mă ierte?

OCTAVIO

Va face chiar mai mult decît atîta.

Va îndrepta jignirea suferită,

În chip nedrept, de-un om ca dumneata!

Din propria-i pornire, împăratul

Va întări ce ducele în dar

Ți-a dat atunci cu scopuri tănuite.

Te pot încredința că regimentul

Pe care-l cîrmuiești e-al dumitale.

(Buttler orea să se ridice, dar cade iarăși pe scaun. Puternic zguduit sufletește încearcă să vorbească, dar nu poate. În cele din urmă, își descinge sabia și o întinde lui Piccolomini.)

Dar ce faci, colonele? Ține-ți firea!

BUTTLER

Luați-o!

OCTAVIO

Pentru ce? E-a dumitale!

BUTTLER

Luați-o! Nu sînt vrednic s-o mai port!

OCTAVIO

Primește-o înapoi din mina mea!

Și să te folosești de ea cu cinste,

Să fie-apărătoare a dreptății!

BUTTLER

C-un împărat atît de-ndurător

Eu m-am purtat cu-atîta necredință!

OCTAVIO

Greșeala ta se poate îndrepta:

Să te desparți de duce cît mai grabnic!

BUTTLER

Să mă despart de el?

OCTAVIO

Mai stai pe gînduri?

BUTTLER

(izbucnește teribil)

Atîta doar? Să mă despart de dinsul?
O, nu-i destul! El trebuie să moară!

OCTAVIO

Să mergi cu mine-acum la Frauenberg!
Acolo cei ce țin cu împăratul
Se-adună toți la Altringer și Gallas.
Pe mulți eu i-am adus din nou pe calea
Îndatoririi lor de buni ostași.
La noapte or să fugă toți din Pilsen.

BUTTLER

*(emoționat, se plimbă o vreme prin cameră, apoi, cu privirea
hotărîtă, se oprește în fața lui Octavio)*

Conte Piccolomini, poate să-ți vorbească
Un om bătrîn ce și-a uitat credința
Și și-a călcat cuvîntul de onoare?

OCTAVIO

De te căiești cu-adevărat, firește!

BUTTLER

Atuncea, pe cuvîntu-mi de credință,
Lăsați-mă aicea!

OCTAVIO

Ai vreun gînd?

BUTTLER

Lăsați-mă cu regimentul meu
Să stau aici!

OCTAVIO

Mă-ncred în dumneata,
Dar spune-mi ce vroești să pui la cale?

BUTTLER

Nu mă-ntrebați, o să vedeți din fapte.
Aveți încredere! Puteți avea!
Vă jur că nu-l lăsați sub ocrotire
De inger păzitor! Și-acum vă las!

(Iese.)

UN SERVITOR

(aduce un bilet)

Un om străin mi-a dat scrisoarea asta
Și a plecat numaidecît din curte.
Jos stau și caii principelui gata!...

(Iese.)

OCTAVIO

(citește)

„Fugi chiar acum! Al vostru, Isolani.”
O, dacă m-aș vedea ôdat’ departe
De locurile și orașu-acesta!...
Limanul este-atîta de aproape
Și noi ne cufundăm! Plecăm de-aîci!
Plecăm căci e primejdie de moarte!
Dar unde-ntîrzie feciorul meu?...

Scena VII

Amindoi Piccolomini

(Max vine adînc emoționat. Ochii lui privesc furioși, mersul îi este nesigur. Pare că nu-l observă pe tatăl său, care se uită la el de la distanță, cu milă. Face pași mari prin cameră, se oprește și se aruncă într-un jilț, privind în gol.)

OCTAVIO

(se apropie de el)

Eu plec, copilul meu!

(Neprimind nici un răspuns, îl prinde de mînă.)

Cu bine!

MAX

Adio!

OCTAVIO

Nădăjduiesc că vii și tu degrabă.

MAX

(fără să se uite la el)

Eu după tine? Calea ta e strîmbă,
Ea niciodată nu va fi și-a mea!

(Octavio îi lasă mîna și se dă speriat înapoi.)

O, de-ai fi fost cîstit cu-adevărat,
N-am fi ajuns aicea niciodată.

Și lucrurile-ar sta cu totul altfel.

El grozăvia n-ar fi săvîrșit-o;

Cei buni i-ar sta acu,-n putere,-aproape.

El nu ar fi căzut nicicînd în cursa

întinsă de cei răi. De ce atîtea

Perfide uneltiri, ca hoții, -n taină?
O, fioroasă viclenie, mamă
A tuturor păcatelor din lume!...
Tu jale-aduci, durere și pieire!
Doar adevărul, ce păstrează lumea,
Ne-ar fi scăpat pe toți de prăbușire!...
Eu nu îți pot ierta păcatul, tată!
Mișelnic ducele m-a înșelat,
Dar nici tu nu te-ai arătat mai bun.

OCTAVIO

Copilul meu, îți iert a ta durere!

MAX

(se ridică și-l privește în ochi neîncrezător)

E cu putință, tată, cu putință
S-aduci cu voie lucrurile-aicea?
Prin prăbușirea lui să te înalți;
Aceasta,-Octavio, nu pot să îngădui!

OCTAVIO

O, mare Dumnezeuule din ceruri!

MAX

Vai, firea mea cu totul s-a schimbat?
Ce cată-n suflet liber bănuiala?
S-au spulberat credința și nădejdea!...
Căci tot ce-am prețuit m-a înșelat.
O, nu! Nu tot. Ea mai trăiește încă!
E pură și senină, cum e cerul.
Oriunde te-nvîrtești, găsești minciună,
Omor, vînzări, otrăvuri și sperjur,

Și singură doar dragostea păstrează
Un adăpost curat întotdeauna,
Neprihănit de neamul omenesc!

OCTAVIO

O, Max, ascultă, vin' cu mine-ndată!
Va fi mai bine pentru amândoi!

MAX

Cum? Fără a-i mai spune bun rămas?
Cel de pe urmă bun rămas? Nicicind!

OCTAVIO

Durerea despărțirii e mai bine
S-o înconjori; plecarea ți-e sortită.
Ei, haide! Vino, fiul meu, cu mine!
(*Vrea să-l ia cu sine.*)

MAX

O, nu, pe Dumnezeuul meu, nu vin!

OCTAVIO

(*zorindu-l*)

Urmează-mă! Îți poruncesc ca tată!

MAX

Să-mi ceri ce-i omeneste cu putință.
Rămin aicea!

OCTAVIO

Max, îți poruncesc,
În numele-mpăratului, să vii!

MAX

Nici împăratului nu-i stă-n putere
Să spună unei inimi ce să simtă.
Tu vrei nenorocitului să-i smulgi
Și mila ei, tot ce i-a mai rămas?
Să se petreacă-asemena cruzime?
Să fac în chip nevrednic ce nu pot
Să ocolesc? Să mă strecor prin fugă,
Și ca un laș să pier de lângă ea?
Ea trebuie durerea-mi să-nțeleagă,
S-audă plinsul inimii zdrobite,
Să verse-amare lacrimi pentru mine.
O, oamenii sînt cruzi, dar ea-i un înger.
Ea sufletu-ntristat mi-l va seăpa
Din gheara deznădejdiei, alinîndu-l
Și potolind durerea cea de moarte
Cu dulcele-i cuvînt de mîngîiere.

OCTAVIO

Tu n-ai să poți să pleci de lângă dînsa.
Max, vino și îți mîntuie virtutea!

MAX

Nu risipi cuvintele! Zadarnic!
Eu numai glasul inimii urmez.

OCTAVIO

(își pierde cumpătul, tremură)

Ascultă, Max, ascultă! Dacă tu,
Tu, fiul, propriul sînge-al meu, îmi dai
Această lovitură-ngrozitoare
— O, nu-ndrăznesc să mi-o închipui! — dacă

Te vinzi nemerniciei, aducînd
Ruşinea pe nobleţea casei noastre,
Se va cutremura întreaga lume,
Cînd va putea să vadă grozăvia
Duelului dintre copil şi tată,
Şi singele părintelui va curge
Şiroi de pe oţelul spadei tale.

MAX

O, dacă-ai fi avut întotdeauna
Mai bune gînduri despre bieţii oameni,
Ai fi făcut mai multe fapte bune;
Dar bănuiala stearpă şi-ndoiala
Nu au nimica trainic şi statornic;
Se surpă totul unde nu-i credinţă.

OCTAVIO

Chiar de-aş avea încredere în focul
Ce glasul inimii ţi-l încălzeşte,
Crezi tu că vei putea întotdeauna
Să-ţi îndreptezi cărarea după dînsul?

MAX

Cum glasul inimii tu n-ai frînat,
Nici ducele nu poate-acum, zadarnic.

OCTAVIO

O, Max, nu te mai văd întors nicicînd!

MAX

Dar nici n-ai să mă vezi nedemn de tine...

OCTAVIO

Eu plec la Frauenberg și las aici
Pe oamenii lui Pappenheim, alături
De Tiefenbach, Lotringi, Toscani, să-ți stea
De pază pentru-a fi la adăpost.
Ei te iubesc, respectă jurământul
Și-și dau, mai bucuroși, în luptă viața,
Decît să-și lase steagul și onoarea.

MAX

Poți fi încredințat: ori cad în luptă,
Ori îi conduc pe toți de-aici, din Pilsen.

OCTAVIO

(gata să plece)

Rămii cu bine, fiul meu!

MAX

Cu bine!

OCTAVIO

Dar cum? N-ai nici o singură privire
De dragoste, și nu-mi întinzi nici mîna,
Acum, la despărțire, cînd plecăm
La un război cumplit și îndoielnic?
Cîndva noi nu ne despărțeam așa.
Să fie oare-adevărat că astăzi
Eu nu pot să mai spun că am un fiu?

*(Max cade în brațele lui deschise; rămîn îmbrățișați, în tăcere,
mai multă vreme. După aceea se despart și pleacă fiecare în
direcții opuse.)*

ACTUL AL TREILEA

Sală la ducesa de Friedland

Scena I

Contesa Terzky, Thekla, domnișoara Neubrunn.

Cele două din urnă lucrează la o broderie

CONTESA

Și chiar nimic n-aveți să-mi spuneți, Thekla?

De-atîta timp aștept cuvîntul vostru.

Cum ați putut răbda atîta vreme

Să nu îi pomeniți măcar de nume?

Cum? Astăzi oare eu sînt de prisos

Și alte căi aveți, decît prin mine

Să vă sosească de la dînsul știri?

Cîstit să-mi spuneți: astăzi l-ați văzut?

THEKLA

Nici astăzi și nici ieri nu l-am văzut!

CONTESA

Și nici n-ați auzit de el nimic?

Nu vă feriți de mine!

THEKLA

...Nici o vorbă!

CONTESA

Puteți să stați atît de liniștită?

THEKLA

Pot foarte bine!

CONTESA

Domnișoară Neubrunn,

Te rog ne lasă singure o clipă!

(Domnișoara Neubrunn iese.)

Scena II

Contesa, Thekla

CONTESA

Deloc nu-mi place, Thekla! Chiar acum
El nu dă semn de viață.

THEKLA

Chiar acum!

CONTESA

Da, după ce cunoaște bine totul!...
Cînd timpu-ar fi cuvîntul să-și rostească.

THEKLA

Nu vă-nțeleg! Vorbiți mai deslușit!

CONTESA

Cu gîndu-acesta am făcut vînt fetei!
Acuma, Thekla, nu mai ești copilă.
Ți-e inima matură, căci iubești

Și ai mai mult curaj. Ai dovedit-o.
La suflet semeni mult mai mult cu tatăl,
Ci nu cu mama dumitale. Poți
S-ascuți ce nu e-n stare ea să rabde.

THEKLA

Sfirșiți, vă rog, cu-aceste pregătiri!
Nimic nu-i mai supărător decît
Aceste introduceri. Orice-ar fi
Vorbiți! Ce-aveți să-mi spuneți? Dar pe scurt.

CONTESA

Dar dumneata nu trebui' să te sperii...

THEKLA

Vorbiți odată, pentru Dumnezeu!

CONTESA

Stă numai în puterea dumitale,
De vei voi ca tatălui iubit
Să-i faci, la timp, un prețios serviciu!...

THEKLA

Stă în puterea mea? Dar ce pot eu?

CONTESA

Doar Max Piccolomini te iubește.
Îl poți lega de tatăl dumitale
Cu legături ce-ar ține viața-ntreagă.

THEKLA

Ce rost am eu? Nu-i el de-ajuns legat
De tatăl meu?

CONTESA

A fost.

THEKLA

Și pentru ce
N-ar rămînea legat pe toată viața?

CONTESA

El poartă și-mpăratului credință.

THEKLA

Dar nu mai mult decît îi cere cîntea!

CONTESA

Se cer dovezi de dragoste acum,
Ci nu de cînte și de datorie!
Doar dumneata-i poți tîlmăci asemeni
Numiri cu înțelesuri îndoite.
Iubirea îi va spune ce e cîntea!

THEKLA

Cum?

CONTESA

El va trebui să se despartă
De împărat sau de iubirea voastră.

THEKLA

Dar el cu drag îl va urma pe tata,
Îndată ce va părăsi oștirea!
Eu chiar pe el l-am auzit spunînd
Că ar dori să iasă din oștire!

CONTESA

Dar nu e vorba-acum să lase spada,
Ci să o poarte vrednic mai departe,
Alătura de tatăl dumitale!

THEKLA

Și-ar da cu drag și singele, și viața,
De l-ar vedea nedreptățit pe tata.

CONTESA

Tot nu m-ai înțeles. Ei bine,-ascultă:
Multprețuitul dumitale tată
L-a părăsit pe împărat și-i gata
Să treacă la dușman cu-ntreaga oaste.

THEKLA

Vai, biata mamă!...

CONTESA

Ca s-atragă oastea,
Îi trebuie o pildă strălucită.
Piccolomini-au trecere-n oștire,
Părerea lor e luată-n seamă. Pilda
Ce ei ar da, ar fi hotăritoare.
Prin fiu, de tată o să fim mai siguri.
E totul, vezi, în mina dumitale!

THEKLA

Vai, biata mamă! Lovitura morții
Te-așteaptă, și s-o-nduri nu vei putea!

CONTESA

Va trebui cu toate să se-mpace.
Eu o cunosc. Ea se-ngrozește numai

De cele ce-s departe,-n viitor,
Acelea îi infig fiori în suflet.
Ce-i adevăr și de nenlăturat
Cu toată împăcarea ea îndură.

THEKLA

O, presimțirile din bietu-mi suflet...
Acuma spăima-ntinde mîna-i rece
Și-năbușe nădejtile de bine.
Știam de-atunci!... De cînd intrai aici,
Ca junghiul mă străpunse presimțirea
Că steaua nenorocului răsare
Pe cerul mîhorît al vieții mele.
Dar pentru ce mi-e gîndu-ntîi la mine?
O, mamă, scumpă mamă!

CONTESA

Ține-ți firea!
Nu izbucni în tînguiri deșarte!
Păstrează tatălui pe-al său prieten,
Păstrează pentru dumneata pe mire
Și totul se va-ntoarce înspre bine.

THEKLA

Spre bine spui? De-acuma calea noastră
E despărțită pentru tîtdeauna.
Ah, despre asta nici să mai vorbim!

CONTESA

El n-o să se despartă! Nu se-ndură
De dumneata să se înstrăineze!...

THEKLA

Nenorocitul!...

CONTESA

Dacă te iubește,
Într-adevăr, va lua o hotărîre
Cît mai degrabă...

THEKLA

Știu! Să hotărască!
Ce-ar mai putea acum să hotărască?

CONTESA

Aud că intră mama dumitale:
Hai, liniștește-te!

THEKLA

Cum voi putea
Să-ndur privirea ei?

CONTESA

Păstrează-ți firea!

Scena III

Ducesa, cei dinaintea

DUCESA

(către contesă)

Dar cine-a fost aici? Am auzit
Însufletește vorbe.

CONTESA

N-a fost nimeni!

DUCESA

Îmi este tare frică. Orice zgomot
Îmi pare că-i făcut de niște soli
Ce dau de veste o nenorocire!
Dar, surioară dragă, poți să-mi spui
Cum stăm? Va asculta el de-mpărat
Și va trimite pentru cardinal
Brigăzile de călăreți? Ia spune!
Pe Questenberg cum l-a lăsat să plece?
Cu un răspuns mulțumitor?

CONTESA

O, nu!

DUCESA

Deci s-a sfârșit; prevăd nenorocirea!
Îl vor îndepărta, și toate iar
Se vor petrece ca la Regensburg.

CONTESA

Nu, nu se vor petrece ca atunci.
De astă dată, poți fi liniștită!

*(Thekla, adînc emoționată, se duce spre mamă-sa și, plîngînd,
o îmbrățișează.)*

DUCESA

Ce om nenduplecat, nestăpinit!
Ce multe-am pățimit și-am îndurat
În căsnicia asta zbuciumată!...
Căci ferecată ca-ntr-un cerc de foc,

Ce tot aleargă fără încetare,
Minat de o năvalnică putere,
Alături de dînsul am trăit
O viață plină de fiori și teamă,
Și mă ducea spre margini de prăpastii,
Ce mă primejduiau cu prăbușirea.
Copila mea, nu plînge! Toate-acestea
Să nu îți pară-o prevestire tristă;
Să nu te temi de rangul ce te-așteaptă.
Un singur Friedland e pe lumea asta,
Să nu te-ngrijorezi, copila mea!
Nu vei avea tot soarta mamei tale!

THEKLA

Hai să fugim de-aicea, mamă dragă!
Cît mai degrabă! - Aicea nu-i de stat,
Căci fiecare ceas ne pregătește,
Cît de curînd, dureri nemărginite.

DUCESA

Destinul tău va fi mai bun. Și eu
În anii cei dintîi ai căsniciei
M-am bucurat de zile fericite,
La care mă gîndesc cu-nduioșare.
Pe-atuncea încă năzuința lui
Era atît de caldă și senină!...
Îndemnurile nu-i erau văpaie
Ce totul mistuie și pîrjolește.
În el avea încredere-mpăratul,
Și orice începea, desăvîrșea.
Dar din acea nenorocită zi,

Ce-l prăbuși la Regensburg, un duh
Pribeag, sălbatic, neîncrezător,
A pus pe el cu totul stăpînire.
Odihna îi fugi și își pierdu
Încrederea în propria-i putere
Și-n vechiul lui noroc. Iar inima-i
S-a prins în lațul artelor oculte
Ce nu aduc vreun bine nimănui.

CONTESA

Așa văd ochii dumitale —dar
Cu-asemenea vorbire l-așteptăm?
Doar știi, el va veni-n curînd aici.
În starea asta vreți să vă găsească?

DUCESA

Copilă, haide, șterge-ți ochii-acum!
Întîmpină pe tatăl tău voioasă...
Și vezi că funda-ți este desfăcută,
Iar părul trebuie să ți-l mai strîngi.
Hai, șterge-ți lacrimile ce umbriră
Lumina caldă-a dulcilor tăi ochi!
Ce vream să spun? Acest Piccolomini
E totuși demn și nobil, merituos!

CONTESA

Da, surioară dragă, ai dreptate!

THEKLA

(timidă, către contesă)

Îngădui mătușică să mă duc?

(Vrea să plece.)

CONTESA

Cum, unde? Vine tatăl dumitale;

THEKLA

Acuma n-aş putea să-i stau în faţă.

CONTESA

Dar el va întreba de dumneata!

DUCESA

De ce să pleci?

THEKLA

Mi-e tare greu să-l văd!

CONTESA

(*către ducesă*)

Sărmana fată, nu se simte bine!

DUCESA

(*îngrijorată*)

Copila mea iubită, ce te doare?

(*Amindouă o urmăresc pe Thekla şi vor s-o reţină. Wallenstein
intră vorbind cu Illo.*)

Scena IV

Wallenstein, Illo, cei dinainte

WALLENSTEIN

E încă tihnă-n lagăr?

ILLO

Totu-n tihnă!

WALLENSTEIN

Din ceas în ceas putem primi vestire
Că Praga este-acuma-n mîna noastră.
Atunci putem lăsa deoparte masca,
Și trupelor de-aicea să le spunem
De pașii întreprinși de noi în taină,
Odată cu izbînda dobîndită.
În astfel de împrejurări, cu pilda
Îi poți mîna pe toți la fapte. Omul
Din fire-i o făptură ce imită,
Și cel ce e în frunte duce turma.
Oștirile din Praga cred că-n Pilsen
Întreg poporul ne-a jurat credință,
Iar cei de-aici, din Pilsen, n-au decît
Să ia drept pildă oștile din Praga.
Zici că și-a spus cuvîntu-acum și Buttler?

ILLO

Din propriul său îndemn el a venit
Cu trupa lui să-ți stea în ajutor.

WALLENSTEIN

Găsesc că nu e bine-a da crezare
Oricărui glas ce-n inimă strecoară
O prevenire. Spiritul minciunii,
Cînd vrea să ne momească, împrumută
Vorbirea adevărului adesea
Și-mprăstie oracol mincinos.
Așa se face că acestui om
Cîstit, viteaz și vrednic, care-i Buttler,
Ar trebui să-i cer acum iertare

Că l-am nedreptăţit odinioară...
Un gând, pe care nu-l pot stăpîni
— N-aş vrea să spun: o frică — mi copleşte,
De faţă el fiind, simţirea toată,
Oprindu-mă, cînd somne de iubire
Vreau să-i arăt. Deşi în mine simt
Că trebuie de el să mă feresc,
Chiar omu-acesta astăzi îmi aduce
Norocului zălogul cel dintîi.

ILLO

Şi gestul lui prietenesc, fireşte,
Va fi urmat de cei mai bravi ostaşi.

WALLENSTEIN

Acuma du-te şi-mi trimite-ndată
Pe Isolan. Prin ceea ce făcui,
Deunăzi, pentru el, nădăjduiesc
Că mi-a rămas îndatorat. Cu el
Voiesc să-ncep. Numaidecît să vină!

(Illo pleacă. Între timp, ceilalţi au înaintat în faţa scenei.)

O, iată mama cu iubita-i fiică!
Vreau după-atîtea trebi, să mai răsflu
Un pic. Veniţi! Mi-e dor să mai petrec
Un ceas în jurul celor dragi ai mei.

CONTESA

De mult noi n-am mai fost cu toţii, frate.

WALLENSTEIN

(către contesă, deoparte)

Putem să-i spunem? Este pregătită?

CONTESA

Nu! Încă nu!

WALLENSTEIN

Fetița mea, ia vino!

Așează-te aicea, lângă mine!

Pe buze-aflai că porți un spirit bun

Și mama este tare încântată

De glasul tău atît de iscusit;

Ea spune că în măiestria lui

Își împletește versul armonia

Ce mult alină rănila din suflet.

Mi-e dor acum de-această armonie,

Să-alunge demonul răutăcios

Ce și-a întins aripile asupra-mi!

DUCESA

Hai, vino, Thekla! Unde ți-e ghitara?

Arată-ți măiestria, haide, cîntă

Să-asculte tatăl tău!

THEKLA

O, mamă! Doamne!

DUCESA

Hai, Thekla, bucură-l pe tatăl tău!

THEKLA

Dar nu pot, mamă!

CONTESA

Cum? Ce-nseamnă asta?

THEKLA

(către contesă)

Nu-mi cereți să vă cînt acum, în spaima
De care sufletu-mi e-mpovărat!
Să cînt în fața lui... cînd tatăl meu
Pe mama către groapă o trimite.

DUCESA

Ce-nseamnă toanele acestea, Thekla?
Se poate să-l auzi pe bunu-ți tată
Că-ți cere să-i aduci o bucurie,
Și tu să nu-l ascuți?

CONTESA

Poftim ghitară!

THEKLA

O, Doamne, cum să...

*(Ia ghitară, dar mîna îi tremură. În sufletul ei crește
zbuciumul și, în momentul cînd să înceapă să cînte, se îngro-
zește, aruncă instrumentul și iese din casă.)*

DUCESA

Fiica mea, ți-e rău!

WALLENSTEIN

Dar ce-i cu ea? De cînd se-arată astfel?

CONTESA

Acum, cînd singură se dă pe față,
Nu vreau nici eu să mai păstrez tăcerea.

WALLENSTEIN

Cum?

CONTESA

Fata îl iubește!

WALLENSTEIN

Da?! Pe cine?

CONTESA

Pe Max Piccolomini îl iubește.

Tu n-ai băgat de seamă? Nici ducesa?

DUCESA

Aceasta-i fu povara de pe suflet?

Să te binecuvînte cerul, Thekla!

De-alegere să nu te rușinezi.

CONTESA

De, ce să-i faci?!... Călătoria-aceea!...

Tu dacă n-ai avut nimic de gînd,

Să-i fi ales un alt însoțitor.

Tu singur ești de vină!

WALLENSTEIN

Dar el știe?

CONTESA

Nădăjduiește că-i va fi mireasă.

WALLENSTEIN

Nădăjduiește? Ce, a-nnebunit?

CONTESA

Acuma poate auzi și ea!

WALLENSTEIN

Și cum? El se gîndește să-și aleagă

Din neamul friedlandezilor mireasa?
Nimic de zis! Ei, nu, că asta-mi place!
Nu-și bate capul cu idei mărunte.

CONTESA

Era firesc, de vreme ce-a intrat
Atit de mult în grațiile tale...

WALLENSTEIN

Vrea, pîn' la urmă, să mă moștenească!
Îl prețuiesc, dar e vreo legătură
Cu mîna fetei mele-n toate astea?
Cum, pentru fiica-mi, singura mea fiică,
I-am arătat bunăvoința mea?

DUCESA

Noblețea-i, firea, buna-cuviință...

WALLENSTEIN

Îl fac doar vrednic de cinstirea mea
Și nu de mîna dragei mele fiice!

DUCESA

Dar rangul lui, strămoșii lui...

WALLENSTEIN

Strămoșii?

El este un vasal. Eu fetei mele
Îi vreau un mire care s-o conducă
Pe tronul unei țări europene!

DUCESA

O, duce drag! Prea-naltă năzuință,
Ne va aduce-o mult mai grea cădere.

WALLENSTEIN

De-aceea m-am zbatut să mă înalț
Deasupra muritorilor de rind?...
Să termin nobila chemare-a vieții,
Făcîndu-mi rubedenii de neam prost?
De-aceea...

(Se oprește brusc, și se stăpînește.)

Pe pămînt ce-o să rămînă
Pe urma mea, din mine, este ea,
Și vreau să văd pe fruntea ei coroana,
Sau, dacă nu, mai bine vreau să mor!
Căci toată truda-i s-o înalț pe ea...
Sus, tot mai sus!... Da! În această clipă
În care noi vorbim...

(Se ră gîndește.)

Și eu acum,
Ca un părinte slăbănog, să-ngădui
Tot ce se place și se îndrăgește
Să se-mpreune,-așa, ca orișicare?
Și asta chiar acum s-o fac, în clipa
Cînd vreau ca opera să-mi încunun?
Nu! Nu! Ea este giuvaerul meu
De mult păstrat. Ea este... cea mai scumpă
Și cea din urmă piatră nestemată
Ce strălucește în comoara mea.
Și nu vreau să mi-o dau pe mai puțin
Decît pe-un sceptru scilipitor de rege.

DUCESA

O, soțul meu, clădești mereu, clădești!
Clădirea să te-nalțe pîn' la nouri,

Și nu-ți aduci aminte că pământul
Nu poate să susțină o clădire
Prea șubredă și fără temelii.

WALLENSTEIN

(către contesă)

I-ai spus cumva de noua locuință
Pe care-am hotărit-o?

CONTESA

Încă nu!

Vorbește-i tu.

DUCESA

Adică vrei să zici
Că nu ne mai întoarcem în Carintia?

WALLENSTEIN

Nu!

DUCESA

Nici chiar în domeniile tale?

WALLENSTEIN

Acolo nu veți fi la adăpost!

DUCESA

În țara împăratului, sub scutu-i,
Să nu fim oare noi la adăpost?

WALLENSTEIN

Soția unui Friedland nu mai poate
Să năzuiască la așa ceva!

DUCESA

O, Doamne, am ajuns chiar pîn-aici?

WALLENSTEIN

Voi veți afla-n Olanda ocrotire!

DUCESA

În țară protestantă ne trimiți?

WALLENSTEIN

Ducele Franz de Lauenburg va fi
Însoțitorul vostru.

DUCESA

Lauenburg?

Cel ce-i de partea svezilor, dușman
Al împăratului?

WALLENSTEIN

Dușmanii lui

Acuma nu mai sînt dușmanii mei.

DUCESA

(privește înspăimîntată la Wallenstein și la contesă)

Deci este-adevărat? Adevărat?

Te-ai prăbușit? Ți s-a luat comanda?

O, Doamne! Doamne!

CONTESA

(către Wallenstein)

S-o lăsăm să creadă

Ce-i spune inima, căci ea nu are

Putere să indure adevărul!

Scena V

Contele Terzky, cei dinaintea

CONTESA

Terzky! Dar ce-i cu el? Ce-nfățișare
Înspăimîntată ca de duhuri rele!

TERZKY

(deoparte către Wallenstein, încet)

Ai poruncit croaților cumva
Să o pornească?

WALLENSTEIN

Eu nu știu nimic.

TERZKY

Sintem trădați!

WALLENSTEIN

Cum?...

TERZKY

Astă noapte-au șters-o
Și vinătorii. Satele din jur
Au fost lăsate toate-n părăsire.

WALLENSTEIN

Și Isolan?

TERZKY

Chiar tu îl trimiseși

WALLENSTEIN

Eu?!

TERZKY

Nu?! Nu l-ai trimis chiar tu? Și nici
pe Deodat? Au șters-o amândoi!

Scena VI

Illo, cei dinainte

ILLO

Aflat-ai de la Terzky?

TERZKY

Știe tot!

ILLO

Dar știe că și Eszterházy, Maradas
Și Götz, Colalto, Kaunitz, cu toții
L-au părăsit?

TERZKY

Pe dracii toți!..

WALLENSTEIN

(făcând semn)

Tăceți!

CONTESA

(care i-a observat de la distanță, vine lângă ei)

Ce este, Terzky? Ce s-a întâmplat?

WALLENSTEIN

(gata să plece)

Nu e nimic! Să mergem!

TERZKY

(*vrea să-l urmeze*)

Nu-i nimic!

Nimic, Tereza!

CONTESA

(*il reține*)

Cum nimic? Nu văa
Ce stinse scînteieri de viață-aveți
Pe chipul vostru-ngălbenit ca ceara,
Și cum chiar frate-meu își dă silința
Să pară numai că e liniștit?

UN PAJ

(*intrînd*)

Un adjutant îl caută în grabă
Pe domnul conte Terzky!

(*Iese. Terzky iese după el.*)

WALLENSTEIN

Vezi ce vrea!

(*Către Illo.*)

Aceste făptuiri nu s-au putut
Petrece-n taină, fără răzvrătire.
Pe cine-avem de strajă la intrări?

ILLO

Pe Tiefenbach!

WALLENSTEIN

Să-l schimbi numaidecît!
Comanda grenadierilor s-o treci,

Acuma chiar, lui Terzky; dar, ascultă,
Nu ai cumva vreo știre despre Buttler?

ILLO

L-am întâlnit și va veni îndată,
Căci Buttler te urmează credincios.

(Illo pleacă. Wallenstein vrea să-l urmeze.)

CONTESA

Să nu-l lași să se ducă, soră dragă!
Oprește-l! O nenorocire mare...

DUCESA

O, Doamne sfinte, ce s-a întâmplat?

(Se agață de el.)

WALLENSTEIN

(vrînd să scape de ele)

Lăsați-mă și fiți pe pace, soră,
Și tu, soție dragă! Aici sîntem
În tabără. Așa e unde-s mulți.
Cînd cer senin, cînd vifor și furtună.
E greu să cîrmuiești aprinse inimi!
Și liniștea nu-i hărăzită nouă.
De vreți să mai rămîn aici, plecați,
Căci plînsul femeilor n-ajută,
Ci-mpiedică pe un bărbat în rosturi.

(Vrea să plece. Terzky se întoarce.)

TERZKY

Rămii. Vedea-vom totul pe fereastră.

WALLENSTEIN

(*către contesă*)

Plecați acum, soră!

CONTESA

Nicidecum!

WALLENSTEIN

Vă poruncesc!

(*Terzky o trage deoparte, făcînd un gest semnificativ către ducesă.*)

TERZKY

Tereza!

DUCESA

Haidem, soră,

Căci ni s-a poruncit!

(*Ies amîndouă.*)

Scena VII

Wallenstein, contele Terzky

WALLENSTEIN

(*se îndreaptă spre fereastră*)

Ce s-a-ntîmplat?

TERZKY

Alargă toate trupele, s-adună,
Și nimenea nu știe pentru ce!
În taină și în liniște deplină

S-adună fiecare corp de oaste
Sub steagurile sale. Tiefenbachii
Au o înfățișare minioasă.
Numai valonii stau mai la o parte
Și nu îngăduie să vie nimeni
Aproape de-a lor tabără. Se țin
Tăcuți, așa cum ei obișnuiesc.

WALLENSTEIN

Piccolomini este printre dinșii?

TERZKY

Îl caută, dar nu dau peste el!

WALLENSTEIN

Ce știre a adus aghiotantul?

TERZKY

De toate trupele din oastea mea
A fost trimis să te încredințeze
De noul jurământ și-a lor dorință
De-a-ncepe bătălia de îndată.

WALLENSTEIN

În tabără de ce-i atîta zarvă?
Am dat poruncă să nu afle nimeni
Nimic, cit timp nu face știre Praga
Cum că norocu-a fost de partea noastră.

TERZKY

O, de m-ai fi crezut! Eu chiar aseară
Te-am conjurat să nu-l lași pe vicleanul

Octavio să plece; și-i dăduși
Chiar caii tăi să fugă.

WALLENSTEIN

Vechiul cîntec!
Îți spun odată pentru totdeauna:
Destul cu bănuiala ta neghioabă!

TERZKY

Tu și pe Isolani l-ai crezut,
Și, totuși, cel dintîi te-a părăsit.

WALLENSTEIN

Mai ieri doar îl scosesem din mocirlă.
Să plece! Nu vreau mulțumirea lui!

TERZKY

Și toți sînt astfel, toți, unul ca altul.

WALLENSTEIN

Și de mă părăsește face rău?
El se supune zeului la care
S-a închinat tot timpul vieții lui,
La mesele cu jocuri de noroc.
El s-agățase de norocul meu,
Și-acum de-al meu noroc s-a lepădat;
Și l-a mințit, bicisnic, nu pe mine.
Am însemnat ceva eu pentru el?
A însemnat ceva el pentru mine?
Eu numai o corabie am fost
Pe care el și-a încărcat nădejdea
Trecînd voios pe largu-ntins de mare.
Dar vede că s-apropie de stînci

Și-n grabă-și duce la liman avutul.
Întocmai ca și pasărea ce-și lasă
Cuibarul împletit cu rămurele,
El zboară-acum ușor de lângă mine,
Dar nici o legătură sufletească
Nu se destramă între noi, căci n-a fost.
Acela care umblă să găsească
O inimă curată la neghiobi,
E vrednic să se vadă înșelat!
Pe fruntea limpede și luminoasă
Imaginile viața își așterne
Cu trăsături ce repede se șterg.
Nimica nu pătrunde în adîncul
Curat al unei inimi liniștite.
O fire veselă cu mult mai lesne
Va pune în mișcare seva vieții,
Dar n-are-un suflet care să-ncălzească.

TERZKY

Eu totuși m-aș încrede mai curînd
În frunți ce-n limpezimea lor n-au cute,
Decît în frunțile adînc brăzdate.

S c e n a VIII

Wallenstein, Terzky, Illo, care vine furios

ILLO

Trădare! Răzvrătire!

TERZKY

Ce-a mai fost?

ILLO

Cind poruncit-am să se facă schimbul,
Mișei ce și-au uitat de datorie...

TERZKY

Ei?

WALLENSTEIN

Ce este?

ILLO

Toți Tiefenbacherii
Poruncilor nu vor să se supună.

TERZKY

Să fie împușcați! Hai, poruncește!

WALLENSTEIN

Nu te zori! Ce pricină pun ei?

ILLO

Ei spun că nimeni altul n-are dreptul
Să vie către dinșii cu porunci
Decît doar generalul Piccolomini!

WALLENSTEIN

Ce? Ce? Cum vine asta?

ILLO

Spun că el
A poruncit așa; le-a arătat
Scrisoare iscălită de-mpărat.

TERZKY

De la-mpărat scrisoare? Duce,-auzi?

ILLO

Tot la îndemnul lui au mai fugit
Și coloneii dezertori de ieri...

TERZKY

Ai auzit?

ILLO

Odată cu aceștia:
Carafa, Montecuculi și alții!
Au mai fugit și șase generali,
Ce l-au urmat tot prin îndemnul lui.
Se vede eă el totul a avut
De multă vreme scris de la-mpărat
Și nu e mult de cînd el, mai intii,
Se-nțelese și cu Questenberg.

(Wallenstein cade pe scaun și-și acoperă fața.)

TERZKY

Oh, dacă ai fi ascultat de mine!...

Scena IX

Contesa, cei dinainte

CONTESA

Eu nu mai pot să-ndur această spaimă!
Dar, pentru Dumnezeu din ceruri, spuneți
Ce se petrece-aici?

ILLO

Mai multe trupe
S-au răzvrătit. Octavio ne-a trădat!

CONTESA

O, presimțirea mea!

(Pleacă din încăpere.)

TERZKY

Nu m-ai crezut!

Acuma vezi că aștrii au mințit?

WALLENSTEIN

Nu! Ei nu mint. Aceasta s-a întâmplat
În ciuda aștrilor și-a soartei. Arta
Cinstită este, dar un suflet josnic
Cu-a lui minciună cerul chiar înșeală;
Pe adevăr se-nalță profeția.
Cînd firea din făgașul ei s-abate,
Știința rătăcește de asemeni.
De-a fost o superstiție credința
Că înjosim făptura omenească
Prin bănuieli de-acestea, niciodată
Nu voi roși de slăbiciunea mea!
Religie e și-n pornirea fiarei,
Și nici sălbaticul nu bea cu-acela
Al cărui piept e gata să-l străpungă.
N-ai fost erou în fapta ta, Octavio!
Nu mintea ta a biruit asupra-mi!
Ticăloșia ta a fost mai tare,
În lupta cu bună-credința mea.
Eu n-am pus nici o pavază să-nlătur
Murdara lovitură ucigașă,
Pe care mișelește tu ai dat-o
În pieptul meu lipsit de apărare.

În fața-acestei arme necinstite,
Mărturisesc, sînt numai un copil.

S c e n a X

Cei dinainte, Buttler

TERZKY

Dar iată-l și pe Buttler, vechi prieten.

WALLENSTEIN

(Îl întîmpină cu brațele deschise și îl cuprinde prietenește)

La pieptu-mi vino, frate vechi de arme!
Nici ziua primăverii nu-ncălzește
Mai mult ca chipul unui vechi prieten,
În ceasurile acestea de-ncercare.

BUTTLER

Eu, duce, am venit...

WALLENSTEIN

(se reazimă de umerii lui)

Ai și aflat?

Bătrînul m-a trădat pentru-mpărat.
Ce spui de-acestea tu? Treizeci de ani
I-am înfruntat și i-am trăit alături.
Noi în același pat ne-am odihnit,
Dintr-un pahar băut-am amîndoi,
Am împărțit aceeași bucatură,
M-am sprijinit de el, așa cum astăzi
Mă sprijin pe-ai tăi umeri credincioși.
Și-n clipa-n care pieptu-mi iubitor

Bătea increzător la pieptul lui,
Pindi viclean o clipă potrivită
Și junghiul drept în inimă-mi infipse.
(*Își ascunde fața la pieptul lui Buttler.*)

BUTTLER

Uitării dați vicleanul trădător!
Dar ce aveți acum de gînd să faceți?

WALLENSTEIN

Așa-i! Vorbești cu minte. Să se ducă!
Eu tot bogat rămin în buni prieteni.
Destinul încă e de partea mea,
Căci îmi trimite-un suflet cald, chiar astăzi,
Cînd pe viclean mi l-a descoperit.
Nu vreau să mai aud de trădător!
Să nu crezi că mă doare fuga lui.
O, numa-nșelăciunea lui mă doare,
Căci eu ținut-am mult la amîndoi!
Ce-i drept, și Max ținut-a mult la mine;
El nu, nu m-a trădat! Ei, dar destul,
Destul cu asta! Azi de-nsemnătate-i
Un sfat luminător cît mai degrabă.
Din Praga va veni un călăreț
Pe care-l va trimite graful Kinsky.
L-aștept din clipă-n clipă să sosească,
Și orice știre-aduce, nu cumva
Să cadă-n mina celor răzvrățiți.
Trimiteți dară repede un sol,
Un om de-ncredere, să mi-l aducă
Pe-un drum pe care nu-l știu trădătorii.
(*Illo vrea să plece.*)

BUTTLER

(reținându-l)

Pe cine spuneți, duce, c-așteptați?

WALLENSTEIN

Pe solul care vine de la Praga

Cu vestea biruinței.

BUTTLER

Hm!

WALLENSTEIN

Ce este?

BUTTLER

Deci nu știți!

WALLENSTEIN

Ce?

BUTTLER

De ce-a fost zarva ceea

În tabără...

WALLENSTEIN

De ce?

BUTTLER

...Trimisu-acela...

WALLENSTEIN

(nerăbdător)

Ei, spune!

BUTTLE
...A intrat...

TERZKY ȘI ILLO
A și sosit?

WALLENSTEIN
Chiar solul meu?

BUTTLE
De-acum cîteva ceasuri.

WALLENSTEIN
Dar mie nu mi-a dat de știre nimeni!

BUTTLE
L-a prins ostașul care sta de strajă.

ILLO
(bătînd cu piciorul în pămînt)
Blestemăție!

BUTTLE
I-au deschis scrisoarea
Și-au dat-o-n tabără, din mină-n mină.

WALLENSTEIN
(curios)
Și-n ea ce scrie?

BUTTLE
(nedumerit)
Nu mă întrebați!

TERZKY

Vai, Illo! Cum se prăbușește totul!

WALLENSTEIN

Să nu-mi ascunzi nimic! Sînt pregătit
S-ascult cea mai zguduitoare știre.
Pierdută-i Praga? Spune-mi-o deschis!

BUTTLER

Pierdută! Regimentele de-acolo,
Din Budweis, Tabor, Braunau, Königgrätz,
Din Brünn și Znaym v-au părăsit, jurînd
Credință împăratului, din nou.
Domnia voastră chiar, și Kinsky, Illo
Și Terzky,-ați fost proscriși de împărat.
*(Terzky și Illo sînt grozav de furioși. Wallenstein rămîne
stăpînit și calm.)*

WALLENSTEIN

(după o pauză)

Ei bine,-acum s-a hotărit, și iute
M-am vindecat de chinul îndoielii.
Mi-e pieptul liber. Limpede mi-e mintea.
Acolo unde stelele lui Friedland
Lucesc, va trebui să fie noapte.
Cam greu m-am hotărit. Cu îndoială
Și cu nedumeriri am tras eu spada,
Și am făcut-o fără-nsuflețire,
Căci mai puteam atuncea să aleg;
Dar cînd nevoia te silește,-ndată

Se stinge orice fel de îndoială.
Acuma e chiar capul meu în joc,
Și lupta e chiar pentru viața mea!
(*Pleacă. Ceilalți îl urmează.*)

S c e n a   X I

CONTESA TERZKY

(*venind din camera de alături*)

Nu, nu mai pot! Dar unde sînt? Nu-i nimeni!
E totul gol și singură mă lasă,
Cuprinsă de-o îngrozitoare teamă.
Să mă silesc ca-n fața sorei mele
Să par cît mai senină, liniștită;
Și chinul care îmi sfișie pieptul
Să-l țin închis în mine! Nu mai pot!
O, dacă steaua ni s-a stins, și dacă
Va fi silit să meargă la svedezi
Cu mina goală, ca un băjenar,
Și nu ca aliat, cu măreție,
Următ de oști puternice... și dacă
Va fi să pribegim din țară-n țară,
Ca o mărturisire rușinoasă,
A măreției prăbușite... Nu!
Nu vreau s-ajung această zi! Chiar dacă
El rabdă înjosirea, eu nu pot!
Nu pot să-l văd cum se cufundă-n noapte.

Scena XH

Contesa, ducesa, Thekla

THEKLA

(orca s-o oprească pe ducesă)

O, mamă dragă, nu te duce! Stai!

DUCESA

Nu! Văd c-aici mi se ascunde iar
Ceva grozav, ceva-nspăimîntător.
De ce mă ocolește sora mea,
Și pentru ce aleargă îngrozită?
De ce te văd pe tine-nspăimîntată?
Și ce înseamnă-acele semne mute
Pe care vi le faceți într-ascuns?

THEKLA

Dar, mamă, ți se pare, mamă dragă!

DUCESA

Ascultă, soră, vreau să aflu totul!

CONTESA

La ce să le mai ținem tănuite?
Se pot ascunde fapte petrecute?
Curînd sau mai tîrziu se va afla,
Și trebuie să-nvețe să le-ndure;
Nu-i timp să ne supunem slăbiciunii.
Avem nevoie de curaj și suflet!
Să ne deprindem a fi tari în viață!
De-aceea, cred, de dînsa-i mult mai bine
Printr-un cuvînt să hotărască soarta.

Ai fost atuncea înșelată, soră,
Credeai că ducele e-ndepărtat,
Dar nu-i din slujbă-ndepărtat... El e...;

THEKLA

(către contesă)

Vrei s-o ucizi?

CONTESA

El e...

THEKLA

(o îmbrățișează pe mamă-sa)

Fii tare, mamă!

CONTESA

S-a răzvrătit, vrînd să se dea de partea
Dușmanului; dar nu a izbutit,
Căci oștile s-au lepădat de el.

(La aceste cuvinte, ducesa se clatină și cade leșinată, în brațele fiicei sale.)

Scena XIII

O sală mare la ducele de Friedland

WALLENSTEIN

(în cuirasă)

Ai izbutit în planul tău, Octavio;
Acum sînt iarăși singur, părăsit,
Ca și în ziua cînd la Regensburg
Plecat-am din vestita adunare

A principilor. Și în ziua-aceea
Eu doar cu bietu-mi suflet rămăsesem;
Nu mă aveam decît pe mine însumi.
De ce-a putut un om să fie vrednic
Voi ați văzut-o doar atît de bine.
Podoaba ramurilor ați tăiat,
Și stau acum ca un stejar ciuntit,
Dar înlăuntru, -n măduvă, el poartă
Acea putere de făuritor
Prin care va-nverzi o lume nouă.
V-am fost odată scump cît o armată.
Eu singur. Căci oștirea voastră-ntreagă
De suedezi fusese măcinată.
La Lech sta Tilly, cel din urmă sprijin;
Și Gustav, ca un fluviu furios,
Peste Bavaria se revărsase,
Și împăratul tremura în Viena.
Ostașii tare scumpi erau, căci gloata
— Cînd caută norocul — cere mult.
Atunci și-au îndreptat spre mine ochii,
Le-am fost la grea-ncercare ajutor.
Mîndria-mpărătească s-a plecat
În fața celuia jignit odată.
Mi s-a cerut ca eu, cu un cuvînt,
S-adun armate-n taberele goale.
Și am făcut-o. Am sunat chemarea,
Și numele-mi zbura din gură-n gură.
Lăsau cu toții plug și meșteșuguri
Și alergau sub ale mele steaguri,
Ce înălțau, cu ele,-a lor nădejde.

Mă simt din nou acela care-am fost!
E duhul care își zidește trupul,
Și Friedland iar va strânge-n jurul lui,
În larg de tabere, viteze oști.
Porniți cu furie-mpotriva mea!
Ostașii știu, în luptă, să învingă
Numai cu mine, nu-mpotriva mea.
Cînd capul îl desparți de mădule,
Vezi unde sufletu-a sălășluit.

(Intră Illo și Terzky.)

Curaj, curaj, prieteni! Pînă-acuma
Noi încă nu căzurăm la pămînt.
Avem cinci regimente, -ale lui Terzky,
Și cetele viteze-ale lui Buttler;
Sînt încă ale noastre. Iară mîine
Ni se alătură și o armată
De șaisprezece mii de suedezi.
Cînd pentru împărat am cucerit
Germania, cu nouă ani în urmă,
Eu nu eram mai tare ca acum.

Scena XIV

*Cei dinainte, Neumann, care-l ia pe Terzky
la o parte și-i vorbește*

TERZKY

(către Neumann)

Ce vor?

WALLENSTEIN

Ce este?

TERZKY

Zece călărași,

De ai lui Pappenheim, vor să-ți vorbească
În numele ostașilor.

WALLENSTEIN

(*repede către Neumann*)

Să vie!

(*Neumann iese.*)

De la aceștia mai aștept ceva.

Luați seama, stau în cumpănă, pesemne,

Și pot fi ciștigați de partea noastră.

Scena XV

Wallenstein, Terzky, Illo și cei zece cuirasieri, care conduși de un fruntaș, intră în ordine militară. La comanda fruntașului, se postează, în rînd, în fața lui Wallenstein, salutînd militărește.

WALLENSTEIN

(*după ce i-a măsurat cîteva clipe cu privirea, se adresează fruntașului*)

Tu ești din Brügg, din Flandra. Te cunosc.
Și numele-ți e Mercy.

FRUNTAȘUL

Heinrich Mercy.

WALLENSTEIN

Te-ai despărțit de-ai tăi în timpul luptei
Și-ai fost înconjurat de cei din Hessen;
Dar cu o sută optzeci de ostași,
Pe care îi aveai, tu ai luptat
Croindu-ți calea printre cei o mie.

FRUNTAȘUL

Așa e, generale!

WALLENSTEIN

Ce răsplată
Primit-ai pentru fapta vitejească?

FRUNTAȘUL

Cinstirea de-a sluji, precum cerui,
În corpu-acesta din armata voastră.

WALLENSTEIN

(se adresează altui cuirasier)

Iar tu faci parte dintre voluntarii
Pe care i-am cerut la Altemberg
Să-mi cucerească-o baterie svedă.

AL DOILEA CUIRASIER

Așa e, generale.

WALLENSTEIN

Îl țin minte
Pe orice om cu care-am stat de vorbă.
Ce păs v-aduce-aici?

FRUNTAȘUL

(comandă)

La umăr arm'!

WALLENSTEIN

(întorcându-se către al treilea)

Tu ești de fel din Köln, te cheamă Risbeck.

AL TREILEA CUIRASIER

Risbeck din Köln.

WALLENSTEIN

Tu l-ai adus ostatec

Pe Dübald, colonelul suedez,

În tabăra din Nürnberg.

AL TREILEA CUIRASIER

Nu eu!

WALLENSTEIN

E drept! L-a prins un frate-al tău mai mare.

Dar tu și-un frate aveai ceva mai tânăr.

El unde-i?

AL TREILEA CUIRASIER

În oștirea-mpărătească,

La Olmütz.

WALLENSTEIN

(către fruntaș)

Ei, și-acum, să auzim!

FRUNTAȘUL

E vorba de-o scrisoare-mpărătească,

Ce-ajunse pîn' la noi, și noi, citind-o...

WALLENSTEIN

(il intrerupe)

Dar voi de cine-ați fost aleși?

FRUNTAȘUL

Prin sorti,

Și-alese fiecare steag trimisul.

WALLENSTEIN

Ei, așadar, să trecem la pricină!

FRUNTAȘUL

Scrisoarea împăratului ajunse
Sub ochii noștri, și în ea scria
Să nu mai stăm supuși poruncii tale,
Căci tu ești dușman, vinzător de țară.

WALLENSTEIN

Și voi ce-ați hotărât citind scrisoarea?

FRUNTAȘUL

Toți camarazii noștri de la Braunau
Și de la Olmütz, Budweis și din Praga
S-au și supus, iar pilda lor a fost
Urmată și de Tiefenbach, Toscana.
Dar noi nu credem că tu ești dușman
Și trădător. Noi credem cu tărie
Că toate astea sînt minciuni scornite
De către spaniolii cei flecari.

(Increzător, sincer.)

Noi vrem să auzim chiar de la tine,

Ce ai de gînd, căci tu ai fost cu noi
Cîstit întotdeauna, și avem
Încredere nestrămutată-n tine.
Noi, între căpitanul nostru bun
Și trupele-i viteze și cîstite,
Nu vrem să bage vrajbă un străin.

WALLENSTEIN

Din vorba ta-i cunosc pe Pappenheimi!

FRUNTAȘUL

Și regimentul ne-a trimis să-ți spunem
Că dacă tu nu ai asemeni gînduri,
Ci numai să păstrezi în luptă sceptrul
— Pe care l-ai primit de la-mpărat
Și care, deci, ți se cuvine ție
Să cîrmuiești oștirea în război —
Atunci noi vrem să te-ajutăm cu toții,
Să te-apărăm în drepturile tale
În fața celor ce te-or ponegri.
Chiar dacă celelalte regimente
Te-or părăsi, noi vom rămîne singuri
Cu vechea noastră-ncredere în tine,
Și la nevoie ne-om jertfi chiar viața,
Căci asta-i datoria de oștean:
Murim în foc, dar nu te părăsim.
Dar dac-ar fi, cum scrie în scrisoarea
Venită de la-naltul împărat,
De este drept că vrei să treci la dușman
Și să ne duci la el cu violenție,

Ferească Sfîntul! Noi te părăsim
Și ascultăm de zisele scrisorii.

WALLENSTEIN

Ia ascultați, băieți!...

FRUNTAȘUL

Nu vorbe multe,
Ci spune-ne curat: așa-i, sau nu?
Și-n felu-acesta fi-vom mulțumiți.

WALLENSTEIN

Băieți, eu știu că voi sînteți deștepți.
Voi ougetați, nu mergeți după gloată.
De-aceea eu, doar știți, v-am dat cînstire
Și de mulțime v-am deosebit.
Căci comandantul vede numai steaguri,
Nu vede chipul celor ce le poartă;
În oști, porunca lui e aspră, oarbă,
Și omul pentru om nimic nu-nseamnă.
Știți bine că eu n-am fost cu voi astfel.
Cînd voi ați început să vă dați seama
De voi, în meseria voastră grea,
Cînd pe-ale voastre frunți văzui lumina
Pe care-o da gîndirea omenească,
Atunci eu v-am luat drept oameni slobozi
Cu dreptul de-a avea părerea voastră.

FRUNTAȘUL

Așa e, generale, ai fost nobil,
Cu-ncrederea întreagă ne-ai cînstit

Și cu hatîr,-naintea altor trupe.
Dar nici noi nu ne luăm chiar după gloată,
Cum bine vezi, vrem să-ți păstrăm credința.
O vorbă, numai, spune, și ne-ajunge;
Să știm că n-ai de gînd să pui la calo
O josnică trădare și că nu vrei
Să treci cu oastea-ntreagă la dușman.

WALLENSTEIN

Pe mine mă trădează! Da, pe mine!
Mă vinde împăratul la dușmani!
Și cad, fără-ndoială, dacă oastea
Vitează-a mea nu sare să mă scape.
Eu vreau tot adevărul să vă spun.
Am fortăreață-n inimile voastre!
Vedeți! În pieptu-acesta se țintește,
Căci ei vor jertfă capul meu cărunt!
Aceasta-i mulțumirea spaniolă,
Așa mi se plătește caldul sînge
Pe care l-am vărsat în marea luptă
Din fața fortăreței de la Lützen.
Acum, așa ne mulțumesc pe noi,
Cei ce ne-am aruncat cu pieptul gol
Asupra halebardelor adesea,
Făcîndu-ne culcuș pe piatra aspră
Și pe pămîntu-acoperit de gheață.
Nu ne-a fost nici un rîu turbat prea mare,
De nepătruns n-a fost nici o pădure.
Pe Mansfeld noi l-am urmărit atunci,
În fuga lui vicleană, fără preget;

Un marș silit a fost a noastră viață,
Ca vîntu-am străbătut, lipsiți de țară,
Pămîntul vinzolit de lupte grele...
Și chiar acum, după ce-am sfîrșit
A armelor povară blestemată,
Și după ce cu brațe credincioase,
Mereu neobosiți, am ușurat
Din sarcina războiului, acum
Să vină-acel flăcău împărătesc,
Din mîna noastră pacea să ne-o ia?
Să vină el să-și îndeplinească-aici
Coroană din vlăstare de măslin,
Podoaba cuvenită frunții noastre
S-o poarte-n păru-i blond de copilandru?

FRUNTAȘUL

Aceasta nu-i cu cale să se-ntîmple,
Cît timp noi o putem împiedica.
Nu, nimeni altul, numai tu să duci
Acest război spăimîntător la capăt,
Căci numai tu cu glorie-l purtași.
Pe cîmpu-nsîngerat al morții tu
Ne-ai cîrmuit. Deci tu — și nimeni altul —
Tu trebuie să ne călăuzești
Cu voie bună la căminul nostru,
Pe holdele mănoase ale Păcii,
Împărtășind cu noi din rodul lor!

WALLENSTEIN

Cum? Credeți că veți mai putea culege
La bătrînețe, rodul osteneții?

Aceasta să n-o credeți niciodată!
Voi nu veți mai vedea sfârșitul luptei.
Războiul ăsta crud pe toți ne-nghite!
Austria nu vrea să-ncheie pace.
Și, tocmai pentru că eu caut pacea,
S-a pus la cale prăbușirea mea.
Austriei ce-i pasă că războiul
Fărîmă oști și pustiește lumea?
Ea vrea să crească, să cîștige țări.
Sinteți mișcați — văd nobila minie
Arzind în ochii voștri de războinici...
O, de-aș putea din sufletu-mi acum
Să vă aprind în suflete văpaia
Ce-ați dovedit odată în războaie!...
Voiți să m-ajutați, voiți, cu arma,
Să m-apărați în drepturile mele.
Aceasta-n merite vă-nalță! Totuși
Să nu gîndiți că isprăviți cu bine;
Oștirea voastră este foarte mică,
Și jertfa voastră în zadar ar fi!

(Intim.)

Nu! Fără șovăire să pornim!
Să căutăm prieteni. Suedezii
Spun c-au să ne ajute-n lupta noastră...
Ce-ar fi să ne prefacem că primim?
Ne folosim de ajutorul lor
Doar pînă cînd ajungem noi deasupra,
Înspăimîntîndu-i astfel pe-amîndoi.
Vom hotărî noi soarta Europei,
Și lumii renăscute îi vom duce,

Din bărbăția lagărelor noastre,
Măreț, încoronată — sfinta Pace!

FRUNTAȘUL

Deci înțelegerea cu suedezii
E-o prefăcătorie doar. Tu nu vrei
Să-l vinzi pe împărat, și nici pe noi
Să ne supui poruncilor svedeze?
Aceasta vrem s-o știm noi de la tine!

WALLENSTEIN

Dar ce-am eu de-mpărțit cu suedezul?
Căci îl urăsc ca și pe iadul negru.
Și, dacă îmi ajută Dumnezeu,
Curînd l-oi alunga la el în țară,
Trecîndu-l peste marea lui. Pricepi?
Eu numai scopul urmăresc, căci, vezi,
Mă doare-n suflet tînguirea care
Apasă peste-acest popor german.
Voi sînteți mici, dar nu și mici la minte;
Vă socotesc mai scumpi decît pe alții,
Vi se cuvine, deci, să vă vorbesc
Cu-ntreaga mea încredere. Vedeți,
Cum bîntuie de cincisprezece ani
Războiul crunt, și nu e nicăierea
O rază de nădejde pentru pace!
Svedezi, germani, și luterani, și Papa,
Nici unul nu se lasă mai prejos,
Și vezi cum unu-amenință pe cellalt.
Partide peste tot, și nicăieri

Nu-i un judecător. Ia spuneți voi:
Cînd trebuie să se sfîrșească totul?
Și cine-o să dezlege nodul care
Neconținut se-ngroașă și tot crește?
Neapărat el trebuie tăiat!
Eu simt că soarta m-a ales s-aduc,
Cu ajutorul vostru, pacea lumii!

Scena XVI

Cei dinainte, Buttler

BUTTLER

(aprinz)

Aceasta nu se cade, generale!

WALLENSTEIN

Ce?

BUTTLER

Are să ne strice-n ochii celor
Cu gînduri bune!

WALLENSTEIN

Adică?

BUTTLER

Asta-nseamnă
Îndemn la răzvrătire,-n văzul lumii!

WALLENSTEIN

Ce vrei să zici?

BUTTLER

Că trupele lui Terzky
Smulg toate pajurile-mpărătești
Și pun în locul lor, acum, pe steaguri
Insigniile tale.

FRUNTAȘUL

(către cuiraseri)

Dreapta-mprejur!

WALLENSTEIN

Să fie blestemat și sfatu-acela,
Și cin' l-a dat!

(Către cuirasierii care pleacă.)

Băieți, stați! E-o greșeală
Și am s-o pedepsesc cu strășnicie!
Opriti-vă, -nțelegeți!... Nu m-aud.

(Către Illo.)

Aleargă după dinșii, lămurește-i!

(Illo iese.)

Aceasta ne va duce la pieire.

O, Buttler, tu ești duhul meu cel rău!

Ce trebuia s-o spui în fața lor?

Căci totu-era pe calea cea mai bună.

Nebunii,-n graba lor de-a mă sluji,

Erău pe jumătate ciștigați.

Ce crunt de mine-și bate joc norocul!

Prea multă rîvnă în ai mei prieteni!

Aceasta mă va duce la pieire,—

Nu ura ce dușmanii mi-o arată!

Scena XVII

*Cei dinainte, ducesa care intră repede în încăpere;
după ea, Thekla și contesa, apoi Illo*

DUCESA

O, Albrecht, ce-ai făcut?

WALLENSTEIN

Acum și ea!

CONTESA

Mă iartă, frate! N-am putut să tac!
Și ele-aflat-au totul.

DUCESA

Ce-ai făcut?

CONTESA

(către Terzky)

Și nu mai este chiar nici o nădejde?
Pierdut e totu-acum?

TERZKY

Da, totul, totul!

În Praga stăpânește împăratul,
Și toate regimentele din nou
Juratu-i-au credință.

CONTESA

Blestematul

Octavio! A plecat și Max? El unde-i?

TERZKY

Unde-ar putea să fie? A trecut
Cu tatăl său la oastea-mpărătească.

*(Thekla se aruncă în brațele mamei sale, ascunzându-și fața
la pieptul ei.)*

DUCESA

(stringînd-o la piept)

Copil lipsit de fericire,-alături
De-o mamă și mai mult nefericită!

WALLENSTEIN

(îl ia deoparte pe Terzky)

Vei porunci să pregătească,-n curte,
Cît mai degrabă, o trăsură, care

(arată spre femei)

Să le îndepărteze de aici.
Și pîn' la Eger fi-vor însoțite
De Scharfenberg; el ne e credincios.
În urma lor o să pornim și noi.

(Către Illo, care se înapoiază.)

Nu i-ai adus, nu i-ai putut întoarce?

ILLO

N-auzi ce gălăgie? 'Ntreaga trupă
A Pappenheimilor e în oraș.
Îl cer pe colonelul lor, pe Max.
Ei spun c-ar fi aicea, în castel;
Că tu îl ții aicea cu de-a sila,

Și dacă nu-i dai drumul, or să știe
Cu spada lor cum să și-l facă slobod.

(Toți rămân uimiți.)

TERZKY

Cum vine asta?

WALLENSTEIN

Ei, nu v-am spus eu?
O, inima din mine-a presimțit!
El este încă-aici. Nu m-a vindut,
Căci inima pe el nu l-a lăsat.
Niciicînd eu nu m-am îndoit de asta.

CONTESA

E încă-aici? Atuncea toate-s bune,
Căci știu ce îl oprește pe vecie!
(O îmbrățișează pe Thekla.)

TERZKY

Cu neputință! Judecați! Bătrînul,
Trădîndu-ne, trecu la împărat.
Cum să-ndrăznească Max să stea aicea?

ILLO

(căt-re Wallenstein)

Eu totuși l-am văzut ducînd prin tîrg
Trofee de vinătoare;-acelea
Pe care i le-ai dat tu de curînd.

CONTESA

Nepoată,-atunci el nu-i departe!

THEKLA

(care și-a ațintit ochii spre ușă, strigă, revenindu-și)

Iată-l!

Scena XVIII

Cei dinainte, Max Piccolomini

MAX

(*trecînd prin mijlocul sălii*)

Da! Iată-l! Da, căci nu mai pot să-ndur,
Tiptil să umblu-n juru-acestei case,
Pindind prilejul de-a mă strecura.
Această așteptare,-această teamă,
Îmi trece peste orișice putere.

(*Se întoarce spre Thekla, care s-a aruncat în brațele mamei sale.*)

O,-ndreaptă-ți ochii, înger drag, spre mine!
Nu risipi lumina lor curată!
Vorbește-le deschis, nu-ți fie teamă,
Să știe toți că noi ne sîntem dragi.
La ce ne-am mai ascunde? Taina este
Menită numai celor fericiți.
Nenorocirea și cu deznădejdea
Nu se ascund sub văluri de tăcere.
S-arată libere, sub ochi de soare.

(*O vede pe contesă, care privește triumfătoare la Thekla.*)

Mătușă, nu! Să nu vă așteptați,
Nici să nădăjduiți c-am să rămîn!
Nu pentru asta am venit, ci numai

Să-mi iau adio. Totul s-a sfârșit!...
Eu, Thekla, trebui' să te părăsesc,
Da, trebuie! Dar la plecare, vai,
Nu pot să duc cu mine ura ta!
Îndură-te și-aruncă-mi o privire,
O singură privire milostivă,
Și spune-mi că tu nu mă poți urî!

(Luindu-i mâna, puternic emoționat.)

O, Doamne, Doamne! Nu pot să-mi iau drumul.
Nu pot, nu pot să las această mînă!
O, spune, Thekla, că de bietu-mi suflet
Ți-e milă și că ești încredințată
Că altfel eu nu pot.

*(Thekla evitîndu-i privirea, arată cu mâna spre tatăl său,
către Wallenstein.)*

Erai aici?

Să nu-ți închipui că te-am căutat.
De-acuma ochii-mi n-au să te mai vadă.
Eu numai pentru dînsa am venit,
Și vreau să-mi dea iertare numai Thekla...
De altceva acum nu-mi mai pasă.

WALLENSTEIN

Mă crezi atîta de nebun, încît
Să te mai las să pleci? Să-ți joc o scenă,
Făcînd cu tine pe mărinimosul?
Cînd tatăl tău a fost un ticălos,
Tu numai fiul lui ești pentru mine,
Și vei simți că ești în mîna mea!
Să, nu crezi că prietenia veche,

Pe care el mișelnic a spurcat-o,
Mă face s-o mai prețuiesc cumva!
Trecută-i vremea gingașei cruțări
Cerută de a dragostei căldură.
Acuma ura-și cere-aici răsplata,
Și ai să vezi că și eu pot fi rău,
Pot fi neom, precum a fost și el!

MAX

Te vei purta cu mine cum voiești,
Știi bine că eu nu-ți înfrunt minia
Și nici nu mă înfricoșez de ea.
Acum tu știi ce mă oprește-aici.

(O ia pe Thekla de mină.)

Privește! Totul, tot norocul vieții
Voiam să știu că-mi vine de la tine;
Am vrut ca soarta celor fericiți
Să mi-o primesc din mîna ta de tată;
Și tu ai nimicit-o. Dar ce-ți pasă!
Norocu-acelora ce sînt ai tăi
Îl calci cu nepăsare în țărînă,
Căci dumnezeul căruia te-nchini
Nu este dumnezeul îndurării,
Ci elementul orb, nesimțitor,
Cu care nu pot face legămînt.
Urmăzi al inimii îndemn sălbatic!
Nenorociți sînt cei ce se încred
Și-și cată-n tine-al fericirii reazim,
Atrași de chipul tău îmbietor!
Pe negîndite, din tăcerea nopții,

Abisele de foc încep să fiarbă,
Torrentul răutății izbucnește
Cu furie sălbatică, puternic.
Nimicitor și crud el se revarsă
Pe brazdele ce-au semănat plugarii.

WALLENSTEIN

Tu, astfel, zugrăvești pe tatăl tău.
Precum spuseși, întocmai se petrece
În inima lui neagră, prefăcută.
M-a înșelat cu viclenie iadul!
Tartarul mi-a trimis pe cel mai diavol,
Pe cel mai crâncen spirit al minciunii,
Punîndu-mi-l alături, ca prieten.
Și cine poate înfrunta puterea
Pe care-o desfășoară iadul negru?
Un vasilisc am încălzit la pieptu-mi
Și l-am hrănit, cu sîngele meu propriu,
La sînul dulce al iubirii mele.
El a crescut sugînd cu lăcomie.
Asupra lui gînd aspru n-am purtat.
Lăsasem poarta gîndurilor mele
Deschisă pentru el întotdeauna
Și aruncasem cheia prevederii.
Prin stele ochii mei au căutat
Pe-un dușman ce-l purtam la sînul meu.
O, dacă pentru Ferdinand și eu
Eram ce-a fost Octavio pentru mine,
În veci nu m-aș fi războit cu dînsul,
Căci nu m-aș fi ndurat să-i tulbur pacea.
El însă nu mi-a fost decît un aspru

Stăpînitor, prieten niciodată;
Lui nu i-a fost de preț credința mea.
Războiul între el și între mine
A început din clipa-n care dînsul
Mi-a pus baston de mareșal în mînă.
Căci între șiretlic și bănuială
Se duce veșnic o mocnită luptă,
Și numai între-ncredere și cinste
E pace.-Acela care otrăvește
Încrederea, din sînul mamei chiar,
Pe viitorii prunci îi va ucide.

MAX

Nu vreau să-l apăr nicidecum pe tată,
Și-mi pare rău că nu pot să o fac!
S-au petrecut nenorocite fapte,
Și un păcat cu altul și-a dat mîna,
Legindu-se într-un puternic lanț.
Dar noi, noi care-aicea n-avem vină,
De ce sîntem tîrîți în cercu-acesta
De mari nenorociri și de ucideri?
A cui credință am călcat-o noi?
Pentru-a părinților nehibzuință,
Și-a lor vinovăție îndoită,
Să fim încolăciți ca de doi șerpi?
De ce a lor neîmpăcată ură
Să sfarme-a noastră dragoste, și-acum
Pe unul de cellalt să ne despartă?
(O îmbrățișează pe Thekla plin de durere.)

WALLENSTEIN

(și-a îndreptat privirile asupra lui și acum se apropie.)

Rămii la mine, Max!... Să nu pleci, Max!
Uitași, tu, Praga, tabăra de iarnă?
Mi te-au adus în cort un biet copil,
Plăpînd și neobișnuit cu frigul
Grozav al iernilor germane. Mina
Îți înghețase sloi pe steagul greu,
Dar, bărbătește, nu-l lăsa din mină.
Atunci eu te-am luat, te-am învelit,
Chiar cu mantaua mea, și singur eu
Te-am îngrijit, și nu mi-era rușine
De micile servicii ce-ți făceam.
Cu rîvnă te-am grijit, ca o dădacă,
Ți-am dat din suflet focul, pînă ce
La inima mea iarăși ai simțit
Cu bucurie tînăra ta viață.
Văzut-ai tu de-atunci că mi-am schimbat
Vreodată gîndurile-asupra ta?
Pe mii de inși eu i-am făcut bogați,
I-am răsplătit, le-am dăruit pămînturi,
Le-am dat înalte slujbe... Dar pe tine
Te-am îndrăgit. Eu inima ți-am dat.
Tu pentru mine totul însemnai.
Ceilalți mi-au fost străini, tu mi-ai fost fiu,
Tu nu poți, Max, să pleci de lîngă mine!
Cu neputință! Nu pot eu să cred
Că Max mă poate părăsi.

MAX

O, Doamne!...

WALLENSTEIN

Eu te-am ținut și te-am purtat în viață
De cînd erai copil! Au, tatăl tău
Făcu mai mult în viață pentru tine,
Decît făcut-am eu cu prisosință?
O mreață de iubire am ținut,
În jurul tău. Hai, rupe-o dacă poți!
Nu simți tu, Max, că ești legat de mine
Prin toată gingășia sufletească,
Prin tot ce are mai de preț natura,
Prin care poate om de om să lege?
Aleargă și-ți slujește împăratul!
Te du să-ți pună-n piept un lanț de aur
Și „lina lui de aur“ drept răsplată
Că ai nesocotit pe un prieten,
Părintele copilăriei tale,
Călcînd cele mai sfinte simțăminte!...

MAX

(în zbucium puternic)

O, Doamne, cum putea-voi să fac altfel?
Nu sînt silit prin jurămîntul meu,
Prin datorie...

WALLENSTEIN

Datorie? Cui?

Tu cine ești? De sînt cu împăratul
Nedrept, nu este vina ta! E-a mea!
Ești tu al tău, stăpîn pe tine? 'N lume
Stai tu — ca mine — slobod, nimănu!

Să nu dai socoteală de ce faci?
Tu ești sămânță din ogorul meu,
Și eu sint împăratul tău. Tu ești
Legat de mine. Legea ta firească
Și cinstea ta îți cer s-ascuți de mine.
Căci dacă astrul pe care trăiești,
Își iese din țigini și se aruncă
Arzînd pe altă lume și-o aprinde,
Nu știi s-alegi dacă-l urmezi sau nu!
Puterea lui te duce și pe tine
Cu lumile ce viețuiesc pe el.
În lupta asta vina ta-i mai mică,
Și lumea nu te va învinui,
Ci, dimpotrivă, te va lăuda
Că-ți fu mai scump prietenul în viață!

Scena XIX

Cei dinainte, Neumann

WALLENSTEIN

Ce este?

NEUMANN

Au descălecat din șea
Toți Pappenheimii și, cu spada-n mînă,
Pe jos vin, hotărîți să năvălească
În casă, pentru-a-l libera pe conte,

WALLENSTEIN

(către Terzky)

Să tragă lanțuri și s-așeze tunuri!
Am să-i primesc cu trăsnet de ghiulele.

(Terzky pleacă.)

Auzi! Cu spada să-mi comande mie!
Mergi Neumann, spune-le c-am dat poruncă
Să facă, într-o clipă, cale-ntoarsă
Și să aștepte-n liniște măsura
Pe care mie-mi va plăcea s-o iau!

(Neumann pleacă. Illo merge la fereastră.)

CONTESA

Dă-i drumul! Lasă-l, rogu-te, să plece!

ILLO

(de la fereastră)

Pe dracii toți!...

WALLENSTEIN

Ce s-a mai întâmplat?

ILLO

Acuma s-au suit pe primărie,
Dau coperișul jos și-asupra casei
Îndreaptă tunurile.

MAX

Au turbat!

ILLO

Se pregătese să tragă-n noi!

DUCESA ȘI CONTESA

O, Doamne!

MAX

(către Wallenstein)

Dă-mi voie să mă duc și să-i înduplec...

WALLENSTEIN

Nu, nici un pas!

MAX

(arată spre ducesă și Thekla)

Dar viața lor și-a ta?

WALLENSTEIN

(către Terzky, care oina)

Ei, Terzky, cu ce vești te-ntorei?

Scena XX

Cei dinainte, Terzky, care se înapoiază

TERZKY

Vești bune!

Vești de la regimentele rămase
Tari în credința care și-au jurat.
Cu un curaj de neînfrânt ne cer
Să le îngăduim să dea năvală.
Pe „Poarta Praga” și pe „Poarta Morii”
Vor fi stăpîni, de le vei da un semn;
Din spate ar putea lovi pe dușman,

L-ar grămădi-n oraș și l-ar înfringe
Înghesuit pe ulițele strâmte.

ILLO

O, vino! Nu lăsa să scadă rîvna,
Să li se stingă focu-n piept! Ostașii
Lui Buttler ne urmează credincioși;
Sîntem mai numeroși, și răzvrătirea,
Aici, în Pilsen, vom înăbuși-o.

WALLENSTEIN

Acest oraș s-ajungă cîmp de luptă,
Și între frați să bîntuie-nvrăjbirea,
Cu ochi de foc, dezlănțuită-n uliți?
Să hotărască furia cea surdă,
Ce nu ascultă de cîrmuitor?
Aici nu-i vorba numai de o luptă,
Ci și de-un înfiorător măcel.
Căci furiile, slobode pornind,
Nu le mai poate ține-n loc cuvîntul
Nici unui cap de oaste, cît de vrednic.
Ei, bine, fiu! Am chibzuit destul!
Deci să pornească iute, sîngeros!

(Se întoarce către Max.)

Vrei să-ți încerci puterile cu mine?
Ce zici?... Acum ești slobod! Poți să pleci!
Hai, pune-te împotriva mea, comandă-i!
Războiul știi să-l porți; doar chiar la mine
Tu ai făcut ucenicia luptei,
Cu-al meu potrivnic nu-mi va fi rușine.
Nu vei mai întîlni în viața ta

Prilej atît de bun, să-mi poţi plăti
Învăţăturile ce ţi le-am dat.

CONTESA

Chiar pîn-aicea am ajuns? Nepoate,
Nepoate! Cum poţi asta să înduri?

MAX

Oştirile încredinţate mie
Eu am jurat că împăratului
Pe toate le voi duce credincioase,
Şi legămîntu-acesta-l ţin, sau mor!
Mai mult de-atît nu-mi cere nici o lege;
Şi dacă voi putea s-o ocolesc,
Eu împotriva ta nu voi lupta,
Căci capul tău, deşi acum duşman,
Îmi este sfînt şi sfînt îmi va rămîne.

(Se aud două impuşcături. Illo şi Terzky aleargă la fereastră.)

WALLENSTEIN

Ce-i asta?

TERZKY

Cade!...

WALLENSTEIN

Cine cade?...

ILLO

Au tras

Ostaşi de ai lui Tiefenbach!

WALLENSTEIN

În cine?

ILLO

În Neumann, cel pe care l-ai trimis...

WALLENSTEIN

(izbuconeste)

Pe dracii toți! Am să-i învăț eu minte!

(Vrea să plece.)

TERZKY

Vrei să te-mpotrivești acumă chiar
Nebunilor de furie orbiți?

DUCESA ȘI CONTESA

Nu! Pentru Dumnezeu!

ILLO

Nu, generale!

Nu, nu acum!

CONTESA

Opriți-l, vai, opriți-l!

WALLENSTEIN .

Lăsați-mă!

MAX

Să nu te duci acum!

I-a-nfuriat pripita faptă cruntă.
Așteaptă mai întâi să se căiască!

WALLENSTEIN

Lăsați-mă! Prea mult am șovăit.
Nelegiuiri-au îndrăznit aceasta,
Văzînd că nu mă aflu eu de față.

Dar trebuie să dea cu mine ochii
Și să-mi audă glasul. Nu sînt ei
Ostași din ale mele regimente?
Și nu sînt eu stăpînul lor temut?
Ia să vedem, nu mai cunoso ei fața
Ce le-a fost soare-n luptele lor negre? —
De arme n-am nevoie. Din pridvor
M-arăt acestor răzvrătiți turbați
Și-o să vedeți ce iute se-mblînzesc —
Și, iarăși, în făgașul ascultării
Se va întoarce duhul răzvrătirii.

(Pleacă. Il urmează Terzky, Illo și Buttler.)

Scena XXI

Contesa, ducesa, Max și Thekla

CONTESA

(căt-re ducesă)

De l-or vedea... să mai avem nădejde!

DUCESA

Nădejde? Nu mai am nici o nădejde!

MAX

*(care în decursul ultimei scene a stat la o parte, trecînd printr-o
greă luptă sufletească; se apropie)*

Aceasta nu mai pot să-ndur! Aici

Venit-am hotărît și-ncredințat

Că fac o dreaptă și cinstită faptă.

Și-acuma stau aicea, urgisit,
Ca un neom împovărat de ură,
Să-ndur blestemul celor ce mi-s dragi.
Să văd cum fără milă-s chinuiți
Cei dragi, toți cei pe care, cu o vorbă,
Eu aș putea să-i luminez în suflet.
În piept îmi arde inima-n minie,
Și două glasuri se sfădesc în suflet.
În jurul meu coboară noaptea neagră
Și nu mai pot s-aleg cărarea dreaptă.
O, tată, mi-ai vorbit adevărat!
Prea mult m-am încrezut întotdeauna
În inima mea proprie, și astăzi
Mă clatin, încă nu știu ce să fac!

CONTESA

Nu știi? Nu-ți spune inima nimic?
Atuncea îți voi spune eu. Ascultă!
Trădare pîn' la ceruri strigătoare
A săvîrșit al dumitale tată.
El a urzit pe duce să-l prăvale,
Și-asupra noastră-a aruncat ocară.
Deci limpede urmează datoria
Pe care-o are fiul de-mplinit:
Vei încerca să dregi ceea ce tatăl
A năruit cu-a lui nemernicie,
Să dai o pildă de credință bună,
Ca numele Piccolomini, astfel,
Să nu ajungă un blestem, o pată
În casa Wallenstein pe veci.

MAX

O, unde-i

Cuvîntul adevărului, pe care
Eu, neînfrișat, să-l pot urma?
Pe toți ne mișcă patima și dorul.
Ar trebui acum, din cer, un înger
Să se coboare-aicea lîngă mine,
Cu mîna lui curată să-mi întindă
Din al luminei limpede izvor.

(Întilnind cu ochii pe Thekla.)

Dar ce tot spun? Mai caut pe-acel înger?
Din ceruri mai aștept să-mi vină altul?

(Se apropie și o îmbrățișează.)

Această inimă curată, sfîntă,
Ce poate ferici numai pe-acela
Care-a gustat din cupa fericirii,
Ci nu pe vinovatul blestemat,
Vreau să-mi răspundă. Dacă-aici rămîn,
Acum, mai poți să mă iubești? Răspunde!
Și dacă poți, al vostru sînt pe veci.

CONTESA

(cu înțelesuri)

Gîndește-te...

MAX

(o intrerupe)

Nu, nu gîdi! Răspunde-mi
Cum simți!

CONTESA

Gîndește-te la tatăl tău!

MAX

(o intrerupe)

Nu-ntreb pe fiica unui Friedland, ci
Pe tine doar, iubito, doar pe tine!
Aici nu-i vorba despre o coroană,
Pe care-o dobîndești și care-ar face
Să chibzuiești cuminte.-Aici e-n joc
Chiar liniștea prietenului tău,
Precum și fericirea a o mie
De suflete viteze, care-ndată
Vor lua drept pildă-această faptă-a lui.
Să calc pe datoria ce mi-o cere
Un jurămint depus către-mpărat?
Și să trimit în lagăr, la Octavio,
Solii de plumb, ucigători de tată?
Căci de îndată ce un glonte pleacă
Din țeava armei reci, el încetează
De a mai fi numai unealtă moartă;
Pătrunde-n el un duh și viețuiește,
Îl prind Eriniile, care răzbună
Orice nelegiuire, și-l îndreaptă
Pe calea cea mai plină de păcat!

THEKLA

O, Max!

MAX

(o intrerupe)

Nu, nu! Să nu grăbești răspunsul!
Cunosc prea bine sufletul tău nobil,
Și-acestui suflet poate i-ar părea

Că-nalta-ndatorire-i cea dintii.
Eu însă nu vroiesc ceva măreț,
Ci numai ceea ce e omenesc!
Gîndește-te la tot ce tatăl tău
Mi-a fost de cînd m-am pomenit în viață!
Gîndește ce răsplată i-a dat tata.
O, și acele slobode porniri
Frumoase, ale ospitalității,
Și-ale credinței față de-un prieten,
Înseamnă o religie prea sfîntă
A inimilor calde și pioase!
Natura nemiloasă crunt răzbună
Pe cel ce-nalcă-aceste legi mișelnice.
Tu pune totu-n cumpănă, și numai
De ce-ți vorbește inima s-ascuți;
Doar ea să dea răspuns hotărîtor!

THEKLA

Inima ta a hotărît de mult;
Ascultă de întiul ei îndemn!

CONTESA

Nenorocito!

THEKLA

Cum e cu putință
Să fie drept ce inima-i gîngașă
N-a prins de-ntîia dată că e bine?
Te du și împlinește-ți datoria! -
Te voi iubi în veci; orice-ai alege,

Vei făptui de-a pururi cu noblețe,
Și fapta-ți va fi vrednică de tine.
Căința, însă, să nu strice pacea
Din sufletul tău mare și frumos!

MAX

Așadar crezi că trebuie să plec,
Să mă despart de tine, să te las!

THEKLA

Cum îți păstrezi credința către tine,
La fel și pentru mine-ai s-o păstrezi.
Destinul ne desparte, dar unite
Au să rămână inimile noastre.
O ură singeroasă de acum
Desparte casa Friedland, pe vecie,
De casa Piccolomini. Noi, însă,
Nu vom mai ține de aceste case.
Desfă degrabă pricina ta sfântă
De-a noastră pricină nenorocită!
Pe capul nostru a căzut blestemul,
Și noi de-acum sintem sortiți pieirii.
Păcatul tatălui meu mă va duce,
Desigur, și pe mine la pieire.
Să nu mă plîngi, căci în curînd va fi
Și soarta mea de astre hotărîtă!

(Max o strînge în brațe, adînc emoționat. În dosul scenei se aude larmă sălbatică — „Vivat Ferdinand“ — acompaniată de goarne de război. Max și Thekla stau în nemișcare, îmbrățișați.)

Scena XXII

Cei dinainte, Terzky

CONTESA

(întîmpinîndu-l)

Ce-a fost? Ce-nseamnă strigătele-acestea?

TERZKY

S-a isprăvit, și totul e pierdut!

CONTESA

Cum? Nici privirea lui nu-i potolește?

TERZKY

Nu! Totul e-n zadar!

CONTESA

Strigau „trăiască“.

TERZKY

Da, pentru împărat.

CONTESA

O, mișelie!

TERZKY

Și nu a vrut nici unul să-l asculte.
Cînd el a început să le vorbească,
Ei l-au oprit cu zgomote de goarne
Și vorbe mînioase!... Iată-l, vine!

Scena XXIII

*Dei dinainte, vine Wallenstein, însoțit de
Illo și Buttler, apoi cuirasierii*

WALLENSTEIN

(intrind)

Ascultă, Terzky!

TERZKY

Duce!

WALLENSTEIN

Poruncește

Să fie gata trupele ce-avem,
Și astăzi, chiar, la drum să o pornească,
Deoarece-nainte de-a-nsera
Plecăm din Pilsen!

(Terzky iese.)

Buttler!

BUTTLER

Generale!

WALLENSTEIN

La Eger, comandantul ți-e prieten
Și chiar un bun compatriot. Să-i scrii
Numaidecît și, prin ștafetă, spune-i
Să fie pentru mîine dimineată
În fortăreață totul pregătit!
Și-apoi, cu regimentul dumitale,
Pornești și dumneata pe urma noastră.

BUTTLER

Da, se vor face toate, mareşale!

WALLENSTEIN

(se îndreaptă spre Max şi Thekla, care se țin încă îmbrățişați.)

Voi despărțiți-vă!

MAX

O, Doamne sfintel

(Cuirasierii, cu săbiile trase, intră în sală şi se grupează în fundul scenei. Jos se aud câteva pasagii însuflețite din marşul lui Pappenheim, care par a-l chema pe Max.)

WALLENSTEIN

(către cuirasieri)

Poftim! E slobod. Nu vi-l mai opresc!

(Stă cu privirea întoarsă, dar în așa fel ca Max să nu se poată apropia nici de el, nici de Thekla.)

MAX

Văd, mă urăști, m-alungi de lângă tine!

Așadar, vechea dragoste e ruptă;

Dar nu încet, în tihnă, se desface.

Ruptura-ntristătoare vrei să fie

Cu mult mai dureroasă! Știi prea bine

Că fără tine încă nu-nvățai

Să viețuiesc. Eu plec într-un pustiu,

Și tot ce-mi e mai scump rămîne-aici.

O, nu-ți întoarce ochii de la mine!

Să mai privesc odată chipul tău

De-a pururea cinstit și credincios!

Nu! Nu mă alunga!

(Tea să-i ia mina; Wallenstein o retrage. Se adresează atunci contesei.)

Nu mai găsesc
Nici o privire-ndurătoare-aici?
Mătușă Terzky!

(Ea se întoarce. Max se adresează ducesei.)

Preacinstită mamă!

DUCESA

Te cheamă datoria, conte, du-te!
Putea-vei astfel să ne fii cîndva
Prieten credincios, un inger bun
Pe lîngă scaunul împăralesc.

MAX

Îmi dați curaj, nu mă lăsați cu totul
Să mă cufund în deznădejdea neagră!
O, nu mă amăgiți cu vorbe vane!
Nenorocirea mea e hotărită,
Și cerului dau astăzi mulțumire
Că îmi ajută drumul să sfîrșesc.

(Începe din nou muzica războinică. Sala se umple de ostași.

Îl vede pe Buttler.)

A, ești aicea, colonele Buttler?
Nici dumneata nu vrei să mă urmezi?
Prea bine-atunci! Stăpînului cel nou
Să-i fii mai credincios ca celui vechi!
Întinde-mi mina și făgăduiește-mi
Că ai să-i aperi viața și onoarea!

(Buttler îi refuză mina.)

El este surghiunit de împărat,
Și viața lui lăsată e în voia
Oricărei ucigașe slugi ce-așteaptă

Răsplata pentru fapta singeroasă.
Acuma dînsul ar avea nevoie
De îngrijirea unui bun prieten,
De ochii scumpi ai dragostei curate —
Iar ce văd eu acuma-n jurul lui...

(Privește cu dublu înțeles pe Illo și pe Butler.)

ILLO

Pe trădător să-l cauți mai curînd
Acolo unde-i tatăl dumitale,
În tabăra lui Gallas. Deocamdată
Aicea mai rămase numai unul.
Te du și ne scutește de a lui
Nesuferită-nfățișare! Pleacă!

(Max încearcă să se apropie de Thekla. Wallenstein îl împiedică. Stă nehotărît, plin de durere. Între timp, sala se umple din ce în ce mai mult cu ostași; jos, sună goarnele tot mai stăruitor, cu pauze tot mai scurte.)

MAX

Sunați! O, de-ar fi goarne suedeze
Și dacă ele de aici m-ar duce
De-a dreptul către cîmpul de bătaie,
Și toate-aceste spade trase-acum
De mi-ar străpunge pieptul zbuciumat!
Ce vreți? De-aici cu sila să mă smulgeți?
La deznădejde n-o să mă aduceți!
Nu, să nu faceți asta nicidecum,
Căci s-ar putea să vă căiți la urmă!

(Sala se umple de ostași.)

Ei vin, vin tot mai mulți... mulțimea crește,

Și greu... din ce în ce mai greu, mă trage,
Mereu, în jos! Gîndiți-vă ce faceți!
Nu-i bine să alegeți comandant
Pe unul ce-a căzut în deznădejde!
Mă rupeți azi de-al meu noroc! Ei, bine,
Eu închina-voi sufletele voastre
Zeitei care totul crunt răzbună,
Pieirea voastră proprie-ați ales !
Acelui care merge după mine,
Îi cer să fie pregătit să moară!

*(Se întoarce spre fundul scenei; între cuirasieri mișcare vie.
Aceștia îl înconjoară și îl însoțesc cu larmă sălbatică. Wallenstein rămîne nemișcat. Thekla cade în brațele mamei sale.
Cortina cade.)*

ACTUL AL PATRULEA

În casa primarului din Eger

S c e n a I

BUTTLER

(care tocmai sosește)

Deci a intrat! Mînat de-a lui ursită.
Zăbrelile-au căzut în urma lui,
Și-acum, cînd puntea care l-a purtat,
S-a coborît și iar s-a ridicat,
Tăiată-i orice cale de-a fugi.
Doar pîn-aicea, Friedland!... Mai departe
Nu ți se-ngăduie măcar un pas!
Așa grăiește zeia sorții tale.
De pe pămînt boem s-a ridicat
Strălucitorul meteor al tău;
A tras pe cer o dîră de lumină
Și-aicea, tot la granița boemă,
El se va stinge, va cădea în noapte!
Tu steagurile vechi le-ai părăsit,
Și, orb, pe vechiul tău noroc te bizui.
Ți-ai înarmat nelegiuita mînă,

Ca să te războiești cu împăratul,
Și vatra sfântă-a Larilor s-o nărui.
Dar, ia aminte! Tu ai fost împins
De duhul mînios al răzbunării...
Să nu te prăpădească răzbunarea!

S c e n a II

Buttler și Gordon

GORDON

A, dumneavoastră sinteți? Cît doream
Să-mi spuneți adevărul despre duce!
E trădător?... O, Doamne, băjenar?
E surghiunit un principe ca el?
Vă rog istorisiți-mi, generale,
Cu de-ămănuntul, tot ce-a fost la Pilsen!

BUTTLER

Dar n-ai primit scrisoarea mea, pe care,
De ieri, printr-o ștafetă ți-am trimis-o?

GORDON

Ba da, și, credincios, făcui întocmai
Precum ați dat poruncă; i-am deschis
Cetatea fără-a sta la îndoială.
Căci de mai înainte eu primisem
Scrisoarea-mpărătească, -n care spune
Să vă ascult orbește-orice poruncă.
Dar, mă iertați! Cînd l-am văzut pe duce,
Am început să mă-ndoiesc de toate...

Căci ducele de Friedland n-a intrat,
Ce-i drept, în Eger ca un surghiunit.
Pe frunte-i strălucea, ca și-altădată,
O măreție de stăpînitor.
Și, ca de obicei, ca-n zile bune,
El a primit raportul liniștit...
Nenorocirea, vina, te-mblînzește.
Mîndria scăpătată se apleacă,
Lingușitoare,-n fața celor mici.
Dar ducele, cu multă demnitate,
Își cumpănea oricare vorbă bună
Pe care mi-o spunea din cînd în cînd,
Precum își laudă un mare domn
O slugă care-și face datoria.

BUTTLER

Așa a fost, întocmai cum ți-am scris,
Căci ducele căzut-a la-nvoială
Cu dușmanul. El a vîndut oștirea
Și-a plănuit să lase pentru dușman
Deschisă Praga și cetatea Eger.
Dar regimentele l-au părăsit,
Cînd au aflat de toate-aceste fapte.
I-au mai rămas doar cinci, ale lui Terzky,
Cu care a venit aici, la Eger.
Asupra lui a fost rostit surghiunul,
Și toți supușii credincioși acum
Sînt îndrumați să-l caute, să-l prindă,
Și să-l trimită, viu sau mort, la curte.

GORDON

Auzi! Să își trădeze împăratul,

Un domn așa de mare și-nzestrat!...
O, ce deșartă-i slava omenească!
De multe ori am spus-o: nu se poate
Să se sfîrșească bine fala lui!
I-au fost ca o capcană măreția
Și-a lui putere... Omul este lacom,
Nu poți să crezi în cumpătarea lui.
Doar legiuirea aspră-l ține-n frîu
Și urmă obiceiurilor vechi.
Și totuși nu a fost ceva firesc
Puterea-n mîinile acestui om;
A fost ceva cu totul nou. De-o seamă
Chiar cu împăratul se închipuia,
Dar sufletul lui mîndru a uitat
Că vine ziua cînd un om se pleacă.
Păcat de-un om ca el! Căci nimeni altul
Nu ar putea să stea atît de tare
În locul de pe care a căzut.

BUTTLER

Păstrează-ți plînsul pentru mai tîrziu!
El încă este de temut, e tare.
Svedezii sînt acum în marș spre Eger.
Și, dacă nu dăm zor să-i stăvilim,
Unirea între ei va fi făcută;
Ori asta nu, nu trebui' să se-ntîmple!
Din locu-acesta, ducele de Friedland
Nu are voie să mai plece slobod,
Căci eu răspund de dînsul cu onoarea
Cît și cu viața mea. Eu m-am legat

Că-l iau aicea prins. Mă bizui însă
Și pe al dumitale ajutor.

GORDON

O, n-aș mai fi ajuns această zi!
Din mîna lui primit-am demnitatea,
El însuși mi-a încredințat castelul
De-aici, pe care-mi cereți azi să-l schimb
În închisoare tocmai pentru el.
Noi slujitorii n-avem o voință,
Și numai omul slobod și puternic
E-n stare să urmeze gînduri mari.
Noi sîntem numai sclavii legii crude.
Virtutea, după care cei de jos
Mai pot rîvni, e numai ascultarea.

BUTTLER

Să nu îți pară rău că ai puterea
Atît de slabă și de îngădită,
Căci unde este multă libertate,
Acolo și greșelile sînt multe.
Cel mai neîndoielnic drum în viață
E drumul mărginit al datoriei.

GORDON

Și spuneți că de toți e părăsit?
La mii de inși adusu-le-a norocul,
Căci el avea în piept simțiri regești,
Și mîna plină avea mereu deschisă
Cu daruri pentru toți din jurul lui.

(Cu o privire piezișă către Butler.)

Pe cîți nu i-a cules de prin noroi
Și i-a-nălțat în rang și demnități,
Dar toate astea nu i-au cîștigat
Nici un prieten, care, la nevoie,
Să pună umărul și să-l ajute.

BUTTLER

Se vede că trăiește-aicea unul
În care prea puțin și-a pus nădejdea.

GORDON

Eu nu m-am bucurat de vrun hatîr
Din partea lui; și tare mă-ndoiesc
Că, -n culmea gloriei, s-a mai gîndit
La un prieten din copilărie,
Căci slujba mă ținea de el departe,
Și zidurile-acestei cetăți,
În care tainic mi-am putut păstra,
În inimă, o slobodă simțire,
M-au tot ținut ascuns de ochii lui.
Atuncea cînd m-a așezat în slujbă,
El prețuia pe omul datoriei.
Nu-i înșelai încrederea ce-mi dăde,
Dac-am păstrat atît de credincios
Tot ce a fost predat credinței mele.

BUTTLER

Răspunde-mi dacă vrei s-asculți pcrunca,
Deci dacă mă ajuți să-l arestez!

GORDON

(după o tăcere, îngindurat și trist)

Ei, ce să fac! Dacă-i așa cum spuneți,

Dacă-a trădat pe împăratul nostru,
Dacă-a vîndut oștirea, plănuind
Să le deschidă dușmanilor toate
Cetățile imperiului, ei bine,
Stînd astfel lucrurile, pentru el
Nu e nici o nădejde de scăpare.
Dar e amar că, dintre toți, pe mine
Căzură sorții ca să fiu unealta
Prin care dînsul să se prăbușească.
La curtea de la Burgau, amîndoi
Am fost în tinerețea noastră paji,
Eu însă mai în vîrstă...

BUTTLER

Asta știu.

GORDON

Treizeci de ani trecură. El, de-atunci,
Flăcău fiind, de douăzeci de ani,
Își arăta curajul bărbătesc.
Gîndirea-i, pentru anii lui, era
Prea gravă. Numai lucruri mari gîndea.
Vorbea puțin cînd se găsea-ntre noi,
Stătea cu gîndurile lui de vorbă,
Și voia bună-a celor de o seamă
Nu-l atrăgea cu veselia ei.
Dar, uneori, cuprins ca de puteri
Ascunse, izbucnea strălucitor
Și plin de înțeles în vorba lui.
Priveam adesea unul către altul,

Uimiți, și nu știam de-a fost nebun,
Sau de-a vorbit, prin graiul lui, un zeu.

BUTTLER

Aceasta fu atunci, cînd, ațipind
La geam, furat de somn, el a căzut
De la fereastra catului de sus.
Dar s-a sculat de la pămînt întreg,
Ca și cînd nu i s-a-ntîmplat nimic;
Și se spunea că chiar din ziua-aceea
Se tot vedeau la dînsul izbucniri
Care-aduceau a nebunie goală.

GORDON

Așa-i, era o fire visătoare,
Și s-a făcut catolic. Mintuirea
Ciudată l-a întors ca prin minune,
De-atuncea, zi de zi, s-a socotit
Ființă liberă și ocrotită.
Și tare îndrăzneț, ca unul care
Nu s-ar putea nicicînd împiedica,
Fugea pe firul șubrezit al vieții,
Sărind mereu cu îndrăzneală mare.
Ursita, mai tîrziu, ne-a despărțit
Pe căi îndepărtate. El a mers
Pe drumul îndrăzneț al înălțării,
Cu pașii repezi și amețitori;
Ajunse conte, duce, prinț, dictator,
Și-acuma toate i se par mărunte,
Și vrea coroană pentru fruntea lui —
Dar asta îl va duce la pieire.

BUTTLER

Termină cu povestea!... Iată-l, vine!

Scena III

*Wallenstein, intră vorbind cu primarul din
Eger; cei dinainte*

WALLENSTEIN

- Ați fost cetate slobodă cîndva.
Pe stema voastră văd o jumătate
De vultur. Pentru ce doar jumătate?

PRIMARUL

Orașul nostru-a fost crăiesc și slobod.
De două veacuri însă-i dat coroanei
Boeme, ca zălog. De-atunci purtăm
Pe stemă jumătate vultur. Partea
De jos e zălogită, pînă cînd
O va răscumpăra împărăția.

WALLENSTEIN

Vi se cuvine să fiți slobozi. Numai
Să fiți cinstiți. Să nu dați ascultare
Ațișătorilor la răzvrătire.
Și dările la cît vi se ridică?

PRIMARUL

(dă din umeri)

Abia putem plăti; și garnizoana
O ținem tot pe cheltuiala noastră.

WALLENSTEIN

Acestea toate vă vor fi scăzute.
Dar spune-mi, rogu-te, n orașul Eger
Se mai găsesc mulți protestanți?

(Primarul tresare speriat.)

Da, da!

Știu că-ntre-aceste ziduri mulți se-ascund.
O știi și dumneata. E-adevărat?

(Îl pironește cu privirea. Primarul se sperie.)

N-ai teamă! Îi urăsc pe iezuiți...
Ei, după mine, ar fi fost goniți
Afară, peste granițe, de mult.
Liturghieri, sau biblici, mi-e totuna.
Odinioară-am dat eu însumi sprijin
Să se clădească pentru protestanți,
La Glogau, o biserică. Ascultă!...
Dar cum te cheamă, domnule primar?

PRIMARUL

Mă cheamă Pachhälbel, prealuminate.

WALLENSTEIN

Ascultă, dar să nu spui mai departe,
Ce eu îți voi vorbi acum, în taină!

(Îi pune mîna pe umăr; cu ton solemn.)

Primare, a sosit plinirea vremii,
Cînd cad cei mari și cei de jos se-nalță.
Dar asta numai dumneata s-o știi.
Domnia spaniolă, îndoită,
E pe sfîrșite. Rînduială nouă
A lucrurilor se va face-n lume.

Nu ai băgat de seamă, mai deunăzi,
Trei luni pe cer?

PRIMARUL

Cu groază le-am privit.

WALLENSTEIN

Din ele, două-și luară-nfățișare
Ca de pumnal, și-apoi s-au stins în noapte.
Doar una, cea din mijloc, a rămas
În toată strălucirea ei pe cer.

PRIMARUL

Noi am crezut că poate este semn
De ducă pentru turcul cel păgîn...

WALLENSTEIN

De ture, nici vorbă. Două-mpărății-
Au să apună: una-n răsărit,
Și alta la apus, ia seama bine,
Și vor rămîne numai luteranii!...

(Îi observă pe ceilalți doi.)

Aseară-am auzit împușcături,
La stînga, cum veneam pe drum încoace.
S-au auzit și-aici în cetățuie?

GORDON

Am auzit prea bine, generale,
Căci vîntul le-aducea din răsărit.

BUTTLER

Se pare că din Neustadt sau din Weiden
Pornise zgomotul...

WALLENSTEIN

Acesta-i drumul

Pe care se apropie svedezul...

Cîți oameni se găsesc în garnizoană?

GORDON

O sută optzeci de ostași sub steag,

Ceilalți sînt invalizi...

WALLENSTEIN

Și cîți mai sînt

În valea Ioachim?

GORDON

Sînt două sute

De arcebuзieri trimiși acolo

Să întărească paza înspre svezi.

WALLENSTEIN

Ți-e vrednică de laudă prudența.

Și-acuma chiar se mai lucrează-acolo

La-ntărituri. Putui să văd pe drum.

GORDON

Văzîndu-ne-ncolțiți așa de-aproape,

De contele de Rhin, am ridicat,

Degradă, încă două bastioane.

WALLENSTEIN

Ești credincios în slujba-mpărătească.

Sînt foarte mulțumit de dumneata.

(Către Buttler.)

Din valea Ioachim să plece straja
Cu toți cei care-nfruntă pe dușman!

(Către Gordon.)

În paza dumitale credincioasă
Îmi las copila, sora și soția.
Eu nu rămân aici. Aștept doar niște
Scrisori și părăsi-voi cetățuia,
Cu toate regimentele, îndată.

Scena IV

Cei dinainte, contele Terzky

TERZKY

V-aduc vești bune! Noutăți plăcute!

WALLENSTEIN

Să le-auzim!

TERZKY

S-a dat o bătălie
La Neustadt și svedezii au învins.

WALLENSTEIN

Ce spui? De unde ai această știre?

TERZKY

Din Tirschenreut sosit-a un țaran,
Mai adineauri, și a povestit,
Că-ndată dup-al soarelui apus,
O trupă de-a-mpăratului, din Tachau,
Ar fi venit și ar fi dat năvală

Asupra unei tabere svedeze;
Spunea că două ceasuri au ținut
Împușcăturile și că, în luptă,
Din partea trupelor împărătești,
Ar fi căzut o mie de soldați,
Căzind cu ei și colonelul lor.
Mai mult săteanul n-a știut să spună!

WALLENSTEIN

Cum de-au ajuns oștiri împărătești
La Neustadt ? Numai dacă Altringer
Putea să aibă aripi zburătoare;
Căci ieri departe se afla de Neustadt
Cu paisprezece mile. Ai lui Gallas
Se-ndreaptă către Frauenberg, și totuși
Nici pînă-acuma nu sînt adunați.
Să fi-ndrăznit Suys să-nainteze?
Nu-i cu puțință!

(Apare Illo.)

TERZKY

Aflăm îndată. Iată
Că vine Illo, vesel și zorit.

Scena V

Cei dinainte, Illo

ILLO

(către Wallenstein)

Un călăreț e-aici. Vrea să-ți vorbească.

TERZKY

Adevărată-i biruința? Spune!

WALLENSTEIN

Și ce aduce el? De unde vine?

ILLO

Din partea contelui de Rhin, și vestea .
Ți-o spun eu dinainte. Suedezii
Sînt la cinci mile de aici. La Neustadt,
Max Piccolomini s-a năpustit
Asupra lor cu călăreții săi.
A fost un crunt măcel, dar, la sfîrșit,
Cei care-au fost mai mulți au biruit.
Și Pappenheimii toți, cu Max în frunte,
Pe cîmpul de bătaie au rămas.

WALLENSTEIN

Dar unde-i solul? Vreau să merg la dînsul.
(*Vrea să plece. Domnișoara Neubrunn intră speriată în cameră.
După dînsa, cîțiva servitori, care aleargă prin sală.*)

NEUBRUNN

Dați ajutor! Săriți!

ILLO ȘI TERZKY

Ce s-a-ntîmplat?

NEUBRUNN

Domnița, vai, domnița!

WALLENSTEIN ȘI TERZKY

A aflat?

NEUBRUNN

Domnița noastră vrea să se omoare!
(Iese degrabă; în urma ei: Wallenstein, Terzky și Illo.)

Scena VI

Buttler și Gordon

GORDON

(mirat)

Mă lămuriți, ce-nseamnă toate-acestea?

BUTTLER

Domnița și-a pierdut bărbatul drag:
Max Piccolomini, căzut în iureș.

GORDON

Păcat de dînsa! Ce nenorocire!

BUTTLER

Doar auziși ce spuse acest Illo!
Se-apropie de noi victorioasă
Oștirea svezilor.

GORDON

Am auzit.

BUTTLER

Ei sînt douăsprezece regimente
Și alte cinci stau în apropiere
Să-l apere pe duce. Noi n-avem
Decît un singur regiment, al meu!

Iar garnizoana de aici nu are
Nici două sute de ostași.

GORDON

Așa e!

BUTTLE

Cu-atîția oameni nu putem păzi
Pe un asemenea prizonier!

GORDON

Văd bine!

BUTTLE

Droaia lor va dezarma
Pe cei de-aici și îl va slobozi.

GORDON

De-așa ceva și mie-mi este teamă.

BUTTLE

(după o pauză)

Gordon, ia seama! Aici eu sînt chezaș
Că totul va avea un bun sfîrșit.
De-mi scapă capul lui, răspund eu-al meu.
Mi-am dat cuvîntul, trebuie să-l țin,
Întîmplă-se orice s-ar întîmpla!
Și dacă viu noi nu-l putea-vom ține,
Atunci îl ținem sigur... dacă-i mort!...

GORDON

Ce spuneti! Doamne, ați putea vrea dată...

BUTTLER

El nu mai are voie să trăiască!

GORDON

Ați fi în stare de așa ceva?

BUTTLER

Sau eu, sau dumneata! Aceasta este
Cea de pe urmă zi a vieții lui.

GORDON

Cum? Așadar vroiți chiar să-l uicideți?

BUTTLER

Acesta este gândul meu...

GORDON

Dar el

Se bizuie-n credința dumitale!

BUTTLER

Așa vroește soarta lui cea rea.

GORDON

Un mareșal! Ființa-i sfintă...

BUTTLER

A fost!

GORDON

Dar ce-a fost el, nu poate să se șteargă
Printr-un omor!... Și fără judecată?!

BUTTLER

Executarea-i toată judecata.

GORDON

Ar fi curat omor, n-ar fi dreptate;
Căci vina cit de mare-ar fi, pîrîtul
Lăsat e să-și rostească apărarea.

BUTTLER

Vinovăția lui e limpezită,
Și împăratul a rostit osînda;
Noi sîntem numai cei care-o-mplnim.

GORDON

Asemenea osîndă sîngeroasă
Nu trebuie degrabă împlinită!
Cuvîntul și-l mai poate-ntoarce omul,
Dar viața luată, n-o mai poți întoarce.

BUTTLER

Isprava iute place-oricărui rege.

GORDON

Un gentilom nu poate fi călău!

BUTTLER

Un om cu suflet tare nu se teme
De-un fapt cutezător.

GORDON

Nu conștiința,
Ci doar curajul pune viața-n joc.

BUTTLER

Ce? Vrei să scape, să aprindă iar
Făclia unui sîngeros război,
Care de-atîta vreme pîrjolește?

GORDON

Luați-l prizonier, dar nu-l ucideți.
Naintea îngerului îndurării
Să nu ieșiți cu mâini de sînge ude.

BUTTLE

De n-ar fi fost oștirea-mpărătească
Învinsă,-aș fi putut să-l las cu zile.

GORDON

O, pentru 'ce i-oi fi deschis eu poarta!

BUTTLE

Nu locul, ci nenorocirea lui
I-aduce moartea pe neașteptate!

GORDON

Să fi murit pe șanțurile-acestea,
Să fi căzut eroic apărînd
Castelul împăratului...

BUTTLE

O mie

De bravi ostași s-ar mai fi prăpădit...

GORDON

La datorie. Asta îl cinstește
Pe un ostaș. Dar ucigașul negru,
E blestemat în veci de-ntreaga fire!

BUTTLE

(scoate o hirtie scrisă)

Citește scrisul care poruncește
Să-l prindem! Cred că este adresat

Nu numai mie, dar și dumitale.
Iei dumneata răspunderea, de scapă
Și trece la dușman, din vina noastră?

GORDON

Chiar eu, un biet neputincios? O, Doamne!

BUTTLER

Ia-ți dumneata răspunderea! Să fie
Urmările tot ale dumitale!
Întâmplă-se orice, eu nu răspund!

GORDON

O, Dumnezeu!

BUTTLER

Ai altă cale
Să împlinim voința-mpărătească?
Hai, spune-o, căci eu nu vreau să-l omor,
Ci doar să-l prăbușesc din înălțime.

GORDON

O, Doamne, și eu văd ca dumneavoastră
Ce-ar trebui acum să se facă,
Dar inima din piept îmi bate altfel.

BUTTLER

Nici Illo-acesta și nici Terzky-acesta
N-au voie să mai viețuiască după
Căderea ducelui.

GORDON

Pe ei nu-i pling,
Căci i-ndruma un suflet veninos,

Și nu puterea astrelor cerești.
Ei doi au fost cei care-au semănat
În pieptul lui a patimei sămînță
Și au sporit cu rivnă blestemată
Ale nenorocirii-amare roade.
Li se cuvine acuma să-și primească
Răsplata pentru slujba lor urită.

BUTTLER

Și ei vor trece, chiar-naintea lui,
În altă lume. Totu-i pregătit.
În astă-seară are loc ospățul,
Și-n toiul veseliei îi luăm vii
Pe toți și îi închidem în castel.
Aceasta este calea cea mai scurtă.
Mă duc degrabă, deci, să iau măsuri.

S c e n a VII

Cei dinainte, Illo și Terzky

TERZKY

Curînd se vor schimba la față toate.
Chiar mîine-avem aici pe suedezi,
Douăsprezece mii bravi luptători,
Și-apoi — către Viena! Hai, fii vesel!
Nu-mi face față tristă, cînd auzi
O veste-atîta de-mbucurătoare!

ILLO

Acum și noi putem să facem legi

Cu care să ne răzbunăm pe toți
Netrebnicii care ne-au părăsit.
Dintr-înșii, unul, Max Piccolomini,
Și-a ispășit păcatele amarnic.
De-ar pătimi la fel și toți aceia
Ce uneltesc nenorocirea noastră!
Grea trebuie să fie lovitura
Pe capul de bătrîn al lui Octavio!
O viață-ntreagă s-a zbătut, o viață,
Să capete și pentru neamul său
De conte vechi, blazon înalt de duce.
Și-acuma să ajungă să-și îngroape
Pe singurul său fiu...

BUTTLER

A fost un tînăr
Cu suflet și viteaz. Păcat de el,
Chiar ducele vedea că-l prețuiește!

ILLO

Ascultă-mă, prietene, vezi, asta
Era ce mie nu-mi plăcea la duce
Și mă certam cu el întotdeauna
Că, prea îi părăsesc pe valoni.
Chiar și în clipa-aceasta, pot să jur
Pe sufletu-mi, c-ar fi de zece ori
Mai vesel să ne vadă-acuma morți,
Pe toți, numai să-l poată învia
Pe-al său prieten Max.

TERZKY

Destul, destul!

Pe morți în pace lasă-i să-odihnească!
Azi să ne prindem care bea mai mult;
Căci regimentul dumitale vrea,
În astă seară, să ne ospăteze.
Să facem carnavalul mai vioi,
Mai vesel; noaptea să o facem zi,
Și, cu pahare pline, s-așteptăm
Sosirea avangărzilor svedeze!

ILLO

Așa-i! Azi trebuie să fim mai veseli,
Căci zile grele ne așteaptă-n cale,
Și spada noastră nu va odihni,
Cît timp ea nu se va scâlda de-ajuns
În sînge de ostaș împărătesc.

GORDON

Rușine, domnule feldmareșal!
Ce-nseamnă-aceste vorbe? Pentru ce
Atîta furie-mpotriva celui
Ce este și-mpăratul dumneavoastră?

BUTTLER

Nu trebui' să nădăjduiți prea mult
De la această primă biruință.
Gîndiți-vă că roata norocirii
Se-ntoarce repede, și nu uitați
Că împăratul încă e puternic.

ILLO

Da, împăratul are mulți ostași,

Dar n-are nici un mare căpitan,
Căci Ferdinand acesta, care-i rege
Al Țării Ungurești, habar nu are
De cum se poartă un război... Iar Gallas?...
Nu are-n bătălii noroc, și-a fost
De la-nceput un pierzător de oști.
Iar vipera aceea de Octavio
E-n stare să rănească mișelește
Călciiul care-l știe vulnerabil,
Dar nu se poate măsura cu Friedland
În lupta bărbătească și cinstită.

TERZKY

Credeți-mă, noi nu putem da greș!
Norocul nu-l va părăsi pe duce.
Se știe!-Austria nu poate-nvinge
Decît cu Wallenstein în fruntea oastei.

ILLO

El în curînd va strînge-o mare oaste,
Căci toți vor alergeră spre vechia slavă
A steagurilor lui biruitoare.
Văd iar venînd acele vremuri bune
De altădată! El va fi din nou
„Cel mare“, care-a fost! Și toți nerozii,
Ce l-au lăsat acum, se vor căi
Și își vor da cu pumnii-n cap de ciudă.
Prietenilor le va da pămînturi,
Și îi va răsplăti împărătește
Pe cei ce cu credință l-au slujit.
Iar noi, cei mai apropiați, vom fi

Cu mult mai privilegiați.

(Către Gordon.)

Atunci

Se va gindi chiar și la dumneata.
El te va scoate din acest ungher,
Și-n altă slujbă, ce va fi mai-naltă,
Va străluci credința dumitale.

GORDON

Sînt bucuros să îmi păstrez ce am;
Nu vreau să urc mai sus, căci unde-i mare
Nălțimea, și prăpastia e mare.

ILLO

În locu-acesta nu mai ai ce face,
Căci svezii intră mîine-n fortăreață.
Hai, vino, Terzky, este ora cinci!
Ce ziceți? Bine-ar fi să poruncim
Ca-n cinstea suedezilor prieteni
În tot orașul să se dea lumină.
Și cine nu va asculta porunca,
E spaniol și e un trădător.

TERZKY

Nu, n-o să-i placă ducelui! Nu, lasă!

ILLO

Cum? Nu sîntem aicea noi stăpîni?
Și unde noi domnim, oprită este
Oricui credința față de-mpărat.
Gordon, noi îți dorim o noapte bună.

Fă-ți slujba pentru cea din urmă dată;
Prin toate părțile trimite străji!
Spre siguranță, poți să schimbi parola;
Vei merge, când va bate ceasul zece,
Chiar dumneata cu cheile la duce!
Cu asta ți-e sfârșită vechea slujbă,
Căci mâine intră svezii-n cetățuie.

TERZKY

(*plecînd, către Buttler*)

Țred că-ai să vii pe la castel.

BUTTLER

La timp!

(*Ceilalți ies.*)

Scena VIII

Gordon și Buttler

GORDON

(*privind în urma lor*)

Nenorocirii,-n oarba lor beție,
Se cred învingători. Nici nu visează
Că se aruncă-n plasa-ntinsă-a morții!
Nu pot să-i plîng. Acest nelegiuit,
Semețul și nerușinatul Illo,
Vrea să se scalde-n sînge-mpărătesc.

BUTTLER

Faci ce ți-a poruncit! Trimite străji,
Grijește-te să ocrotești castelul!

Când ăia fi-vor sus, eu voi închide
Numaidecît cetatea, dar încet,
Să nu s-audă zgomot în oraș.

GORDON

(timid).

Nu vă grăbiți atît! Întîi să-mi spuneți...

BUTTLER

N-ai auzit că ziua cea de mîine
Va fi a suedezilor? Deci nouă
Ne va rămîne numai noaptea-aceasta.
Ei se grăbesc. Să ne grăbim și noi,
Să le-o luăm-nainte! Hai, cu bine!

GORDON

Privirea dumneavoastră, vai, nu-mi spune
Nimic de bine. O, făgăduiți-mi...

BUTTLER

A soarelui lumină a apus,
Coboară-acum nefericita noapte...
Și ei, semeți, se cred la adăpost;
Dar vitrega lor soartă i-a-ndreptat
Neînarmați în cursa ce-am întins-o.
Și cînd ei, beți, își vor visa norocul,
Tăișul ascuțit al spadei reci
Le va scurta-ntr-o clipă firul vieții.
În planuri ducele a fost dibaci
De cînd l-am pomenit, știa de toate,
Le cumpănea pe toate; iar pe oameni

Îi așeză ca pe figuri de șah,
Mișcându-i numai după placul lui.
Nu sta pe gânduri, când era în joc
Onoarea altora și demnitatea,
Lui nu-i păsa de-un nume bun, curat.
A socotit merceu; dar pîn' la urmă
De greșuri n-o să scape; și va-nceurea
Și viața-n socoteli, și va cădea
Pe cercurile lui, ca Arhimede.

GORDON

O, nu purtați în gânduri doar greșeala,
Pe care el, ca om, ar fi făcut-o!
Gîndiți-vă la sufletul lui mare,
La inima lui bună,-nflăcărată,
La faptele lui nobile din viață.
Lăsați să-oprească spada ridicată
Alături de rugăciunea caldă
A îngerului bun al îndurării!

BUTTLER

E prea tîrziu, n-am voie să am milă.
Eu pot avea doar gânduri sîngeroase.

(Apucă mina lui Gordon.)

Gordon, nu-i ura care mă îndeamnă
Pe calea asta. Nu-l iubesc pe duce,
Și nici nu am temeiuri să-l iubesc.
Nu ura mă îndeamnă să-l ucid,
Ci soarta lui cea rea, nenorocirea,
Dușmana potrivire dintre lucruri.

Cînd omul crede că lucrează slobod,
Se-nșeală. El e doar o jucărie
În mîna tainicei puteri ce-și rîde
De grabnica-i alegere și-o schimbă
Făcînd dintr-însa groaznică nevoie.
La ce-ar putea să-i mai ajute dacă
Din inimă l-aș apăra acum?
Tot trebuie ucis, și-l voi ucide!

GORDON

O, dacă inima se-mpotrivește,
Urmați povața inimii! Prin ea
Vorbește, din tărie, Dumnezeu,
Și toată socoteala-nțelepciunii
E lucru omenesc. Ce fericire
O să v-aducă fapta singeroasă?
Din singe nu răsare nici un bine.
O să vă-nalțe scară de mărire?
Nu credeți! Uneori omorul poate
Să placă regilor, dar nu și-acela
Care-a ucis: el ucigaș rămîne.

BUTTLER

Dar dumneata nu știi, și să nu-ntrebi
De ce a trebuit să-nvingă svezii
Și să se-apropie atît de grabnic!
Eu l-aș lăsa mai bucuros la mila
Împărătească. Nu vreau al lui singe.
Dar trebuie să-mi țin cuvîntul dat.

El trebuie să moară, sau, pricepe,
Îmi pierd onoarea, dacă scapă el.

GORDON

O, mîntuirea omului acesta...

BUTTLER

(repede)

Ce?

GORDON

Este vrednic de o mare jertfă.
Fiți generos! Căci inima l-înaltă
Pe om, ci nu părerile cuiva.

BUTTLER

(cu răceală și mîndrie)

Deci principele e un mare om,
Și-adică eu aș fi un om prea mic!
Aceasta parc-ai vrut să-mi spui acum.
Căci, după dumneata, ce-i pasă lumii
Că cei ce-s mici au cinste sau ocară.
Doar cei ce-s mari să fie mîntuiți.
Dar fiecare om se prețuiește
Pe sine însuși. Singur hotărăsc
La cît îmi prețuiesc ființa mea!
Pe-acest pămînt nu poate să stea nimeni
Atît de sus, încît, pe lingă el,
Să mă disprețuiesc pe mine însumi.
Pe om voința-l face mic sau mare,
Și pentru că urmez voința mea,
El trebuie să moară-n noaptea asta.

GORDON

Încerc să mișc din loc • stîncă rece!
Domnia voastră n-ați fost zămislit
Din oameni, ca toți oamenii din lume.
Cu ruga-mi văd că nu pot să vă-nduplec;
Pe el mă rog să-l scape Dumnezeu
De mîna voastră neîndurătoare.

(*Ies amîndoi.*)

S c e n a IX

Odaia ducesei.

Th e k l a • stă într-un fotoliu, palidă, cu ochii închiși.
Ducesa și domnișoara *Neubrunn* se agită în
jurul ei. *Wallenstein* discută cu contesa.

WALLENSTEIN

Cum de-a aflat numaidecît, copila?

CONTESA

Se pare c-a simțit nenorocirea.
O-nfricoșase vestea unei lupte
În care-ar fi căzut un colonel
Ce conducea o trupă-mpărătească.
Băgai de seamă-ndată.-A alergat
La solul suedez, l-a întrebat
Zorită și i-a smuls întreaga taină.
Cînd noi am prins de veste,-am alergat,
Dar prea tîrziu; căzuse leșinată
În brațele acelui mesager.

WALLENSTEIN

Aşa, nepregătită; a ajuns-o
Această lovitură, biata fată!

(Către ducesă.)

Cum îi mai este? Şi-a venit în fire?

DUCESA

Acum deschide ochii.

CONTESA

E în viaţă!

THEKLA

(privind în jur)

Dar unde sînt?...

WALLENSTEIN

(se duce la ea şi o ridică în braţe).

Vină-ţi în fire, Thekla!

Fii iarăşi curajoasă, fata mea!

Priveşte chipul mamei tale dragi

Şi vezi pe tatăl ce te ţine-n braţe!

THEKLA

(se ridică)

Dar unde este el? S-a dus de-aici?

DUCESA

De cine-ntrebi tu, fata mamei, dragă?

THEKLA

De cel ce-mi spuse-ngrozitoarea ştire!

DUCESA

O, nu te mai gîndi la asta, fată!
Icoana tristă a nenorocirii,
Cu jalea ei, alung-o de la tine!

WALLENSTEIN

Lăsați durerea-i cruntă să vorbească!
Lăsați-o,-acum, în voia ei să plîngă!
Vărsați cu dinsa lacrimile voastre,
Căci a-ndurat o mare suferință.
Dar ea va birui, căci Thekla mea
În pieptu-i are inima bărbată
A tatălui său oțelit în lupte.

THEKLA

Nu sînt bolnavă, uite, pot să umblu!
Dar mama de ce plînge?- Am speriat-o?
Vedeți că mi-a trecut? Mă simt mai bine.

(Se ridică și caută cu privirea prin cameră.)

Dar unde este solul? Nu-l ascundeți!
Eu am tărie, vreau să-l mai ascult!

DUCESA

Nu, Thekla!-Acest trimis ce poartă jale,
Să nu se mai arate-n fața ta.

THEKLA

O, tată!

WALLENSTEIN

Fata mea!...

THEKLA

Acum sint tare,
Și simt că prind putere tot mai multă.
Ascultă-mi, tată dragă,-o rugămintel

WALLENSTEIN

Da, zi-i!

THEKLA

Îngăduie să cheme-aici
Pe solul cel străin și să-l întreb,
Să aflu totul.

DUCESA

Niciodată!

CONTESA

Nu!

La asta nu te sfătuiesc nici eu!...

WALLENSTEIN

De ce mai vrei să stai cu el de vorbă?

THEKLA

Spunîndu-mi tot, voi fi mai împăcată!
Nu vreau să fiu mințită. Mama vrea
De lovitura ceea să mă cruțe,
Dar eu nu vreau să știu că sint cruțată,
Ce-a fost mai dureros, am auzit;
Nu cred s-aud și altceva mai groaznic.

CONTESA

(cătrel Wallenstein)

Să -nu îngădui!

THEKLA

Știrea-ngrozitoare

M-a zguduit și inima pierdu
 Puterea față de străinul care
 Fu astfel martor slăbiciunii mele...
 Da! Am căzut în brațe-i leșinată.
 De slăbiciunea asta mi-e rușine,
 Și trebuie să nu mă creadă slabă,
 Să mă ridic cu cinste-n fața lui.
 Da, negreșit, se cade să-i vorbesc,
 Căci nu e bine ca un om străin
 Să spună că de felul meu sint slabă.

WALLENSTEIN

Găsese că-are dreptate... și sint gata
 Să-ngădui rugămintea ei. Chemați-l!
(Domnișoara Neubrunn pleacă.)

DUCESA

Dar eu, ca mamă, vreau să fiu de față.

THEKLA

Mai bine i-aș vorbi-ntre patru ochi;
 Așa voi fi cu mult mai liniștită.

WALLENSTEIN

(către ducesă)

Dă-i voie, las-o să se înțeleagă
 Cu solul suedez, căci sint dureri
 La care omul numai singur poate
 Să-și vină-ntr-ajutor, să se aline.

O inimă puternică-și găsește
Un reazim în tăria izvorită
Din pieptul propriu, nu de la străin
Își ia puterile de-a îndura
Această lovitură. Ea-i voinică.
Nu vreau să o priviți ca pe-o femeie,
Ci ca pe-o eroină-adevărată!

(Vrea să iasă.)

CONTESA

(oprindu-l)

Dar unde mergi? Îl auzeam pe Terzky
Spunînd că mîine ai de gînd să pleci
Și să ne lași aici.

WALLENSTEIN

Da, veți rămîne
În paza unor oameni bravi, cinstiți.

CONTESA

O, ia-ne și pe noi cu tine, frate,
Nu ne lăsa-n singurătatea asta
Să așteptăm cu sufletul umbrit
De teamă: ce se va mai întîmpla?
Nenorocirea de acum se-ndură
Mai lesne mult, decît cea-ngrozitoare,
De care tu te temi că va veni.
Atuncea chinul îndoielii crește,
Și crește și durerea așteptării.

WALLENSTEIN

Nenorociri? Vorbește mai cuminte!
Eu am de-acum nădejdi cu mult mai mari!

CONTESA

Atuncea ia-ne și pe noi cu tine!
Nu ne lăsa aici, în locu-acesta
Ce prevestește numai nenoroc;
Căci între-aceste ziduri mohorite
Simt inima în piept că-mi este grea,
De parc-aș fi venită dintr-o criptă,
Și n-am cuvînt prin care să-mi pot spune
Întreagă sila mea de locu-acesta.
Hai, vino, soră; roagă-te de el,
Și tu, nepoată, să ne ia de-aici!

WALLENSTEIN

De-arată locu-acesta semne rele,
Eu i le voi schimba, căci vreau să fie
Cuibarul care-adăpostește tot
Ce mi-e mai scump.

NEUBRUNN

(întorcîndu-se)

Ostașul suedez!

WALLENSTEIN

(plecînd)

Lăsați pe Thekla singură cu el!

DUCESA

(*către Thekla*)

Dar văd cum chipul ți s-a ofilit!
Copilă, -ascultă de povața mamei:
Nu este cu putință să-i vorbești!

THEKLA

În preajmă poate să rămână Neubrunn.

(*Ducesa și contesa pleacă.*)

S c e n a X

*Thekla, căpitanul suedez, domnișoara
Neubrunn*

CĂPITANUL

(*apropiindu-se respectuos*)

Printesă... eu... vă rog să mă iertați!...
Cuvîntul meu pripit, nesocotit...
- Cum nu mi-am dat eu seama...

THEKLA

(*cu o ținută distinsă*)

M-ai văzut

Cuprinsă de grozava-ndurerare.
Nenorocirea care s-a-ntîmplat,
Dintr-un străin mi te-a făcut prieten.

CĂPITANUL

Știu că vă vine greu să stați de vorbă
C-un om ce v-a rănit cu vestea-i tristă.

THEKLA

Eu sint de vină. Eu ți-am smuls cuvîntul,
Și dumneata ai fost doar glasul sortii
Pe care am avut-o eu în viață.
Durerea-mi fără margini a-ntrerupt
Solia dumitale.-Acum, te rog,
Vorbește mai departe, pin' la capăt!

CĂPITANUL

(*ezitînd*)

Printesă, iar se va trezi durerea.

THEKLA

Sint pregătită pentru orice știre.
Sint liniștită. Cum se-neinse lupta?
Dar povestește-mi pînă la sfîrșit!

CĂPITANUL

Eram în tabăra de lingă Neustadt,
Slab apărați de șanțuri nentărite
Și nu ne așteptam la vreun atac;
Cînd, către seară, dinspre o pădure,
Nori grei de praf vedem că se ridică.
Iar cel din avanpost, fugind spre noi,
Striga în gura mare: „Vin dușmanii!“...
Nici nu ne-am aruncat pe cai prea bine,
Cînd Pappenheimii, în galop turbat,
Au sfărîmat din cale baricada.
Ei repede, ca viforu,-au trecut
Și peste șanțul lagărului nostru.
Dar vitejia lor nesocotită

I-a despărțit prea mult de pedestrași,
Care rămaseră cu mult în urmă,
Și numai Pappenheimii îndrăzneți
Urmară pe-nfocatul colonel.

(Thekla face o mișcare. Căpitanul se oprește, pînă cînd ea îi face semn să continue.)

I-am atacat din față și din flancuri,
Acum, cu toată călărimea noastră,
Și i-am silit să dea-napoi, spre șanțuri;
Aici, grupați în grabă, pedestrașii
I-au așteptat cu grebla lor de sulți.
Nu mai puteau să meargă înainte,
Și nici să dea-napoi. Erau toți prinși
Într-o strimtoare groaznică a morții.
Atuncea contele de Rhin strigă
Spre șeful lor înflăcărat, chemîndu-l
Să se predea cinstit, întocmai cum
Cinstit în bătălie s-a purtat.
Dar colonelul Max Piccolomini...

(Thekla se clatină și se reazimă de un scaun.)

Îndată-l cunoșteai după penajul
Din coiful lui și după părul lung,
Care-n desfășurarea cavalcadei,
Se desfăcuse, fluturînd în vînt...
Arată înspre șanț, și se repede
Și sare peste șanț — el înainte —
Ca-n zbor purtat de nobilul său cal,
Și regimentul trece după dînsul;
Dar prea tirziu, căci calul lui străpuns
De lancea unui halebardier,

Rinchează fioros, se-nalță-n două
Picioare,-apoi, nebun și sîngerînd,
Aruncă la pămînt pe călăreț;
Iar peste el trec cail toți în iureș,
Nemaiputînd a fi ținuți în friu.

*(Thekla i-a urmărit euvintele cu o groază crescîndă; acum
incepe să tremure, e pe cale să se prăbușască. Domnișoara
Neubrunn aleargă și o prinde în brațe.)*

NEUBRUNN

Domniță scumpă!

CĂPITANUL

(emoționat)

Eu acum plec.

THEKLA

Dar mi-a trecut, vorbește mai departe!

CĂPITANUL

Cînd și-au văzut ostașii colonelul
Căzut, cu toții-au început, turbați,
Cu desperare să lovească. Nimeni
Acuma nu-și mai caută scăparea.
Se bat, se rup ca tigrii cei sălbatici.
Văpaia lor i-a îndîrjit pe-ai noștri,
Și lupta nu s-a terminat decît
Cînd a căzut și cel din urmă om.

THEKLA

(cu vocea tremurîndă)

Și unde-i?... Dumneata nu mi-ai spus tot.

CĂPITANUL

Azi dimineată l-am înmormîntat.
I-au dus sicriul doisprezece tineri
Din viața celor mai de seamă nobili,
Și oastea-ntreagă-a mers în urma lui.
Sicriul lui a fost împodobit
Cu ramuri verzi de laur, și, deasupra,
Cu mîna lui chiar, contele de Rhin
Și-a așezat victorioasa spadă.
Nici lacrimi n-au lipsit de la prohod,
Căci sufletu-i prietenos și nobil
Mulți dintre-ai noștri i l-au cunoscut.
Și toți erau mișcați de soarta lui.
Iar contele de Rhin preabucuros
L-ar fi salvat, dar însuși el — spun unii —
A vrut acolo să-și găsească moartea.

NEUBRUNN

(emoționată, către Thekla care și-a acoperit fața)

Curaj, domniță scumpă! O, de ce
Ați stăruit?

THEKLA

Și unde-i e mormîntul?

CĂPITANUL

A fost depus într-o bisericuță
A minăstirii vechi de lingă Neustadt,
Pin' la sosirea știrilor din partea
Părintelui său.

THEKLA

Minăstirea-aceea

Cum se numește?

CĂPITANUL

Sfinta Caterina.

THEKLA

Și este lungă calea pîn-acolo?

CĂPITANUL

Sînt șapte mile.

THEKLA

Cam pe unde-i drumul?

CĂPITANUL

La Tierschenreut și Falkenberg se trece
Prin posturile noastre-naintate.

THEKLA

Și cine este comandant acolo?

CĂPITANUL

E colonelul nostru Seckendorf.

THEKLA

(trece la masă și scoate dintr-o casetă un inel)

În crunta mea durere, dumneata,
Cînd m-ai văzut, mi-ai arătat un suflet
De om întreg.

(Îi dă inelul)

Primește,-n amintirea
Acestor clipe!-Acum poți să te duci!

CĂPITANUL
(consternat)

Prințesă...

*(Thekla îi face semn să plece. Căpitanul ezită și vrea să mai
vorbească. Domnișoara Neubrunn repetă și ea semnul.
Căpitanul pleacă.)*

S c e n a   X I

T h e k l a ,   N e u b r u n n

THEKLA

(o cuprinde pe Neubrunn pe după git)

Acuma, dragă Neubrunn, dă-mi dovadă
De dragostea ce zilnic mi-ai jurat-o,
Arată-te prietena mea bună!
Noi trebuie la noapte să plecăm!

NEUBRUNN

Cum? Să plecăm? Dar unde vreți?...

THEKLA

Cum unde?

Un singur loc e-n toată lumea-aceasta.
Acolo unde el e îngropat.

NEUBRUNN

Și ce-ați putea, domniță, face-acolo?

THEKLA

Acolo? Ce-am să fac? Nepriceputo,
De-ai fi iubit vreodată-n viața ta,
Acuma n-ai mai fi-ntrebat! Acolo...
Acolo-i tot ce-a mai rămas din el.
Îngustu-acela petec de pământ
Înseamnă pentru mine lumea-ntreagă.
Nu-ntîrzia! Fă pregătiri de drum!
Să chibzuim cum să ne strecurăm.

NEUBRUNN

Dar la minia care-l va cuprinde
Pe tatăl dumneavoastră v-ați gîndit?

THEKLA

Nu mă mai tem acuma de minia
Nici unui om.

NEUBRUNN

Dar ce va spune lumea?
Birfelile cu limbă veninoasă...

THEKLA

Eu merg să văd pe unul care astăzi
Nu mai trăiește pe acest pământ
Și nu mai poate-n brațe să... o, Doamne!
Vreau să-ngenunchi la groapa celui drag.

NEUBRUNN

Și vreți să mergem singure, noi, două
Femei plăpînde, neajutorate?

THEKLA

Vom lua și arme. Eu am să te apăr.

NEUBRUNN

Dar noaptea, pe-ntuneric?

THEKLA

Ea ne-ascunde.

NEUBRUNN

În noaptea asta viforoasă, aspră?...

THEKLA

Gîndește, lui i-a fost atunci mai bine,
Cînd caii sub copite l-au zdrobit?

NEUBRUNN

O, Doamne! Și-apoi străjile dușmane
Din posturi, nu ne vor lăsa să trecem!

THEKLA

Sînt și ei oameni, și nenorocirea
Străbate slobodă pe-ntreg pămîntul.

NEUBRUNN

Și drumu-i lung...

THEKLA

Dar oare pelerinul
Mai numără el milele pe drum
Cînd merge la icoana Preacuratei?

NEUBRUNN

Dar din acest oraș putem ieși?

THEKLA

Cu bani, deschizi orișice poartă. Du-te!

NEUBRUNN

Și dacă ne-or cunoaște...

THEKLA

Intr-o fugară

Nenorocită, nimenca nu cată

Pe fiica unui duce de Friedlanda.

NEUBRUNN

Și unde vom putea găsi noi caii

Cu care să fugim?

THEKLA

Ni-i va găsi

Chiar cavalerul meu. Te du și-l cheamă!

NEUBRUNN

Dar fără știrea celor mari ai săi

Va îndrăzni să vină?

THEKLA

Va veni!

Hai, du-te, nu mai sta la îndoială!

NEUBRUNN

Și ce-o să facă mama dumneavoastră,

Cînd va vedea că nu sînteți aici?

THEKLA

(amintindu-și, privește înainte dureros)

O, mamă!

NEUBRUNN

Nu a suferit destul?
Sărmana mamă, vreți să mai îndure
Acuma și această lovitură?

THEKLA

Nu pot s-o cruț. Tu du-te numai, du-te!

NEUBRUNN

Gîndiți-vă adînc ce vreți să faceți.

THEKLA

De mult gîndit-am tot ce-i de gîndit.

NEUBRUNN

Și-acolo, dac-ajungem, ce-o să faceți?

THEKLA

Acolo Dumnezeu mă va-ndruma!

NEUBRUNN

Acuma inima vă este plină
De tulburare și amărăciune;
Dar nu-i această calea care duce
La liniștire, scumpa mea domniță!

THEKLA

La liniștirea ce-a găsit-o el.
Acum, grăbește-te! Prea multe vorbe!
Ceva m-atrage — nu știu cum să-i zic! —
Ceva puternic, la mormîntul lui!
Și orice-mpotrivire e-n zadar!

Curînd am să mă simt mai alinată.
Durerea, care inima-mi sugrumă,
Își va desface legătura mult
Și voi putea atunci să plîng cu lacrimi.
Te rog să pleci odată unde-am spus!
De mult am fi putut să fim pe drum.
Eu liniștirea n-am să mi-o gădesc,
Decît lăsînd în urmă-aceste ziduri,
Ce par că se dărimă peste mine...
De-aicea mă alungă o putere
Ascunsă!... Ce simțire, ce fior!
Odăile acestei case, toate
Se umplu de stafii ciudate, goale.
Și pentru mine nu mai este loc...
Tot altele, tot altele mereu!
Mă îngrozesc în forfoteala-aceasta,
Mă dau afară din aceste ziduri,
Pe mine, care încă mai trăiesc!

NEUBRUNN

Mă-nspăimîntați, domniță, într-atîta,
Că nici eu nu-ndrăznesc să mai rămîn.
Mă duc să-l chem pe Rosenberg îndată!
(*Pleacă.*)

S c e n a XII

THEKLA

E sufletul lui Max, și el mă cheamă.
E ceata credincioasă, care, -n luptă,

Jertfindu-se, l-a răzbunat pe Max.
Îmi judecă-ndelunga-ntirziere,
În care nu-i fărîmă de noblețe.
Ei, suflete-năsprite, nici murind
N-au vrut să fie despărțiți de el,
De-acela care,-n viață, i-a condus,
Și eu să mai trăiesc în urma lui?
O, nu! Cununa cea de laur verde,
Ce-i așezată pe sicriul tău,
A fost și pentru mine împletită!
Ce este viața fără de lumina
Pe care-o dă iubirea? N-o mai vreau,
Căci nu mai are nici un înțeles.
Ei, da, atunci, cînd te-am găsit pe tine,
Atunci și viața mea-nsemna ceva,
Căci ziua nouă îmi rîdea în față,
Visam la clipe de lumini cerești.
La poarta lumii-n care eu intram
Cu sfiiciune, ca o cuvioasă,
Stăteai chiar tu. Și peste mine-atunci
Își revărsau lumina mii de sori.
Mi se părea că mă așteaptă-acolo
Un înger tare bun, spre-a mă purta
De la ale copilăriei basme,
La culmile adevăratei vieți.
Întîiul simțămînt al meu a fost
O fericire, sus, în cer, urzită.
În inima ta caldă a căzut
Întîia mea privire fermecată.

(*Rămîne îngîndurată. Deodată tresare, dînd semne că-
dite de groază.*)

Deodată, însă, soarta crudă, rece,
Îl prinde pe prietenul meu drag,
Trintindu-l sub copitele de cai...
Aceasta-i, pe pămîntul nostru, soarta
A tot ce este nobil și frumos!...

S c e n a   XIII

*Thekla, domnișoara Neubrunn și pro-
fesorul de echitație*

NEUBRUNN

Domniță, iată-l! El se învîoiește.

THEKLA

Vrei să ne dai, tu, caii, Rosenberg?

ROSENBERG

Am să vi-i dau.

THEKLA

Și vrei să ne-nsoțești?

ROSENBERG

Domniță, pîn' la marginile lumii.

THEKLA

Dar știi că nu vei mai putea la duce
Să te întoreci.

ROSENBERG
Rămîn la dumneavoastră.

THEKLA
Eu te voi răsplăti, și-am să-ți găsesc
Un alt stăpîn, tot bun. Din cetățuie
Poți să ne scoți, să nu ne aște nimeni?

ROSENBERG
Da, am să pot!...

THEKLA
Și cînd putem pleca?

ROSENBERG
Chiar și în ceasul ăsta. Spuneți unde
Vreți să călătoriți.

THEKLA
La... spune-i Neubrunn!...

NEUBRUNN
La Neustadt!

ROSENBERG
Bine! Merg să văd de cai.

(Iesc.)

NEUBRUNN
Ah, vine mama dumneavoastră!

THEKLA

Doamne!

Scena XIV

Thekla, Neubrunn, ducesa

DUCESA

El a plecat... Te văd mai liniștită.

THEKLA

Într-adevăr, mai liniștită, mamă.
Și tocmai vream acuma să mă cule.
Dar las'să vină Neubrunn lângă mine;
De liniște acuma am nevoie.

DUCESA

Da, liniște-ai să ai, copila mea!
Acuma pot pleca, încrezătoare,
Să-l liniștesc pe tatăl tău de grijă.

THEKLA

Așadar, noapte bună, mamă dragă!
(*O ia de după git și o îmbrățișează emoționată.*)

DUCESA

Dar nu te-ai liniștit deplin, copilă!
Atît de tare tremuri și aud
Cum inima-ți în piept puternic bate.

THEKLA

Un somn odihnitor va liniști-o.
Și-acuma, noapte bună, mamă dragă!...
(*Pe cînd se desprinde din brațele mamei sale, se lasă încet cortina.*)

ACTUL AL CINCILEA

Camera lui Buttler

S c e n a I

Buttler, maiorul Geraldin

BUTTLER

Din rîndul celor mai voinici dragoni
S-alegi vreo doisprezece. Dă-le sulii,
Căci nu vreau să se-audă-mpuşcături.
Ascunde-i lingă sălile de mese,
Şi, spre sfîrşitul cinei, veţi pătrunde
Strigînd puternic: „Cine-i cu-mpăratul?”
Cînd răsturna-voi masa, v-aruncaţi
Asupra celor doi şi-i doborîţi.
Castelul va fi bine încuiat
Şi străjuit, ca nu cumva să prindă
De veste ducele. Acuma pleacă!
Trimis-ai după căpitanii Deveroux
Şi Macdonald?

GERALDINI

Da, vor sosi îndată!

(*Pleacă.*)

BUTTLER

Nu pot să mai amin, căci risc. Oraşul
S-a dat de partea lui, şi nu pricep
Ce nebunie i-a cuprins pe toţi.
Ei văd în duce pe un sol al păcii,
Începătorul unor vremi de aur.
Le-a dat Consiliul arme...-Au şi venit
Vreo sută, să-ntărească paza lui.
Deci trebuie, să o pornim degrabă,
Căci ne ameninţă duşmanii noştri
Atît de-afară cît şi dinlăuntru!

Scena II

Buttler, căpitanii Deveroux şi Mac-
donald

MACDONALD

Sosit-am, generale!

DEVEROUX

Dar parola?

BUTTLER

„Trăiască împăratul“!

AMÎNDOI

(se dau înapoi surprinși)

Cum ai zis?

BUTTLE

„Trăiască-nalta Casă de Austria!”

DEVEROUX

Cum? Nu lui Friedland am jurat credință?

MACDONALD

Nu pentru-a-l apăra am fost chemați?

BUTTLE

Să-l apărăm pe un dușman al țării?
Pe-un trădător?

DEVEROUX

Dar pentru el ne-ai pus
Să facem jurământul de credință.

MACDONALD

Aici, la Eger, chiar și tu-l urmași.

BUTTLE

Da, pentru-a fi mai sigur de a lui
Pieire.

DEVEROUX

Așa?...

MACDONALD

Ei, asta-i altceva!

BUTTLE

(*către Deveroux*)

Mișelule! Atît de lesne fugi
De datoria ta și de sub steag?

DEVEROUX

La dracu, generale! Am urmat
Chiar pilda ta, zicîndu-mi: „Dacă poate
Să fie el șiret, poți fi și tu“.

MACDONALD

Noi nu gîndim. Aceasta-i treaba ta.
Noi te urmăm, chiar dacă-ai merge-n iad.

BUTTLE

(*potolit*)

Ei, las'că ne cunoaștem!

MACDONALD

Cred și eu!

DEVEROUX

Sîntem soldați ai zeiei norocoase,
Fortuna,-ai celui care dă mai mult.

MACDONALD

Așa-i!

BUTTLE

Dar cer să fiți soldați cinstiți!

DEVEROUX

Prea bucuroși!

BUTTLER

Și să prindeți norocul!

MACDONALD

De asta sîntem și mai bucuroși.

BUTTLER

Ia ascultați!

AMÎNDOI

Te ascultăm!

BUTTLER

Porunca

Împărăției este să îl prindem

Pe Friedland viu sau mort.

DEVEROUX

Așa se spune

Și în acel inseris.

MACDONALD

Da, viu sau mort!

BUTTLER

Pe cel ce implinește-această faptă,

L-așteaptă o răsplată-mpărătească

În bani, și în pămînturi, și în slujbe.

DEVEROUX

Cuvîntul sună bine. Dintr-acolo

Răsună totdeauna bine. Știm noi!

Vreun lanț de aur, sau vreo gloabă șchioapă,

Sau chiar un pergament. Da, da! Cunoaştem!
Dar ducele plăteşte mult mai bine!

MACDONALD

Da, el e darnic.

BUTTLE

S-a sfîrşit cu el!
Lui steaua norocoasă i-a apus!

MACDONALD

De asta sînteţi sigur?

BUTTLE

Eu v-o spun!

DEVEROUX

S-a dus norocul lui?

BUTTLE

S-a dus pe veci!
El astăzi e sărac, cum sîntem noi.

MACDONALD

Sărac, cum sîntem noi?

DEVEROUX

Da, Macdonald;
Atunci, noi trebuie să-l părăsim!

BUTTLE

L-au părăsit azi douăzeci de mii.
Noi trebuie să facem şi mai mult!
Pe scurt, noi să-l ucidem.

AMÎNDOI

(*se retrag speriați*)

Să-l ucidem?

BUTTLER

Da, pentru asta v-am ales pe voi!

AMÎNDOI

Pe noi?

BUTTLER

Pe voi: pe căpitanul Deveroux
Și căpitanul Macdonald.

DEVEROUX

(*după o pauză*)

Alegeți

Pe alții!

MACDONALD

Da, așa-i, pe alții-alegeți!

BUTTLER

(*către Deveroux*)

Cum, lașule, te sperii, te cutremuri?
Cînd tu pe suflet ai treizeci de vieți?

DEVEROUX

Să-l doborîm pe mareșal! Gîndiți-vă!

MACDONALD

Noi i-am jurat credință.

BUTTLER

Jurămîntul

A încetat, așa cum a-ncetat
A lui credință față de-mpărat.

DEVEROUX

Ascultă, generale! Asta-mi pare
Mult prea îngrozitor.

MACDONALD

Așa e, da!
Un om mai are și o conștiință!

DEVEROUX

Și cel puțin de nu mi-ar fi fost șef!
Ne-a comandat și ne-a impus respect!

BUTTLER

Și asta te apasă?

DEVEROUX

Da! Ascultă!
Eu orișicui, chiar propriului meu fiu,
Cînd slujba împăratului îmi cere,
Îi bag în burtă spada; dar, vedeți,
Noi sîntem militari, și, a ucide
Pe-al nostru general, e un omor
De care nu te poate dezlega,
Cu slujba, nici un popă de pe lume.

BUTTLER

Eu sînt chiar Papa, și-am să te dezleg!
Hai, hotărîți mai repede!

DEVEROUX

(pe gânduri)

Nu merge!

MACDONALD

Nu merge!

BUTTLER

Ei, atunci plecați de-aici
Și mi-l trimiteți tot pe Pestalutz!

DEVEROUX

(tresare surprins)

Pe Pestalutz, hm!

MACDONALD

Și ce vrei cu ăla?

BUTTLER

De nu vreți voi, se vor găsi destui!

DEVEROUX

Ei, bine, dacă trebuie să moară,
De ce un altul — și n-am lua noi premiul?
Tu ce zici, frate Macdonald?

MACDONALD

Așa e!

De trebuie numaidecît să piară,
Și nu se poate altfel, nu-l las eu
Lui Pestalutz.

DEVEROUX

(după o scurtă pauză)

Și cînd vreți să-l răpunem?

BUTTLER

La noapte, fiindcă mâine suedezii
Se vor afla la porțile cetății.

DEVEROUX

Dar cine va răspunde de urmări?

BUTTLER

Eu însumi voi răspunde pentru toate!

DEVEROUX

E vrerea împăratului? Cinstită?
Avem destule pilde când omorul
I-a fost pe plac, dar el pe ucigaș
L-a osîndit!

BUTTLER

În scrisu-mpărătesc
Se spune: „viu sau mort“... Și voi vedeți
Că viu să-l prindem nu e cu puțință.

DEVEROUX

Noi ți-l putem aduce numai mort.
Dar cum ajungem pin' la el? Orașul
E înțesat de oameni lui Terzky.

MACDONALD

Păi, da! Mai e și Terzky. E și Illo.

BUTTLER

Firește, cu ei doi o să începeți!...

DEVEROUX

Cum? Chiar și ăștia trebuie să piară?

BUTTLER

Ei mai întâi!

MACDONALD

Ascultă, Deveroux,
O să avem o noapte singeroasă!

DEVEROUX

Dar pentru-aceștia ți-ai găsit un om?
Aș vrea să mă însărcinez pe mine.

BUTTLER

E-nsărcinat maiorul Geraldin.
Azi este carnaval, și un ospăț
Se dă-n castel. Acolo, fără veste,
Vor fi loviți la masă și uciși.
De față fi-vor Pestalutz și Lessley.

DEVEROUX

Ascultă, generale, ce ai pierde
De m-ai lăsa să schimb cu Geraldin?

BUTTLER

La duce e primejdia mai mică!

DEVEROUX

Primejdie? Drept ce mă iei, stăpîne?
De ochii ducelui îmi este teamă,
Și nu de spada lui!

BUTTLER

De ochii lui?
Și ce-ar putea să-ți facă ei?

DEVEROUX

La dracu!

Mă știi că nu sînt un fricos! Dar, vezi,
Chiar de la duce,-acum o săptămînă,
Primit-am douăzeci de galbeni pentru
A-mi cumpăra această haină caldă
Pe care-o port. Și cînd o să mă vadă
În fața lui cu sulița în mină,
La haină va privi... și-atunci... atunci...
Vezi... Dracu să mă ia! Eu nu sînt laș.

BUTTLER

Și fiindcă el ți-a dat o haină caldă,
Stai la-ndoială, tu, un biet pirlit,
Cînd este vorba să-l străpungi cu spada?
Dar împăratul îi dădu o haină
Cu mult mai caldă: mantia de prinț.
Și cum i-arată mulțumirea el?
Se răzvrătește și-l trădează astăzi!

DEVEROUX

E-adevărat și asta! Să-l ia dracu
Pe cel ce-i mulțumește! Eu l-omor!

BUTTLER

De vrei să n-ai povară grea pe suflet,
Dezbracă haina, și-astfel poți lucra
Cu sînge rece și cu-ndeminare.

MACDONALD

Da! ar mai fi ceva...

BUTTLER

Ce te frământă?
Ce te neliniștește, Macdonald?

MACDONALD

Ce arme folosi-vom împotriva-i?
Că-i fermecat. Nu poate fi rănit!

BUTTLER

(se răstește la el)

Ce tot vorbești?

MACDONALD

Nici sabie, nici glonte,
Nu trec prin carnea lui, ascultă-aici:
El are scutier pe Aghiută!

DEVEROUX

Da, da! În Ingolstadt am mai văzut
Pe unu-așa! Avea oțel în piele,
Încit a trebuit să-l prăbușească
Numai cu lovituri de pat de pușcă...

MACDONALD

Ia ascultați ce-am eu de gând să fac!

DEVEROUX

Ei, spune!

MACDONALD

Știu, aici, în minăstire,
Pe un dominican din satul nostru.
Îl rog să-mi spele sulița și spada
Cu-aghiazmă și să mai citească-apoi.

Și o moliftă sfintă pentru ele.
S-a dovedit un mijloc care-ajută;
Dezleagă orice farmec, orice vrajă.

BUTTLER

Faci bine, Macdonald! Și-acum, plecați!
Din regiment alegeți douăzeci,
Sau chiar treizeci de oameni ageri, zdraveni,
Le cereți jurămint către-mpărat,
Și cînd va bate ceasul unsprezece,
Cînd strășile dintii vor fi trecute,
I-aduceți, în tăcere, spre clădire;
Eu însumi fi-voi prin apropiere.

DEVEROUX

Cum trecem printre gărzile din curte?

BUTTLER

Am cercetat eu locul și-l cunosc.
Vă însoțesc pe poarta de din dos,
Cea străjuită de un singur om.
Prin slujba și prin rangul meu, oricînd
Mi se îngăduie să-l văd pe duce.
Voi merge cît de cît-naintea voastră,
În beregata paznicului eu
Reped pumnalul, și-astfel vă fac drum.

DEVEROUX

Și dac-ajungem pînă sus, la duce,
Cum vom pătrunde-n dormitorul său?
Toți slujitorii lui se vor trezi,
Vor da alarma. Știm că se găsește
Aici cu o suită numeroasă.

BUTTLER

În aripa din dreapta-s slujitorii,
Căci ducelui nu-i place gălăgia,
Și stă în aripa din stînga singur.

DEVEROUX

De s-ar sfîrși odată toate astea!
La dracu, Macdonald, eu simt așa...
Ceva ce parcă mă furnică-n spate.

MACDONALD

Și eu. Om mare, general, nu glumă!
Vor spune toți că sintem doi mișei.

BUTTLER

În cinste, strălucire și-n belșug
Veți lua în ris părerile flecare!

DEVEROUX

Răsplata însă-i lucru hotărit!

BUTTLER

Din partea asta n-aveți nici o grijă!
Voi mîntuiți o țară și-o coroană
Și, deci, nu poate fi răsplata mică!

DEVEROUX

Și ținta lui e, care va să zică,
Să detroneze pe-mpărat!

BUTTLER

Întocmai!
Să-i ia atît coroana, cît și viața.

DEVEROUX

Și dacă viu l-am duce la Viena,
Prin mîna gîdelui tot va muri?

BUTTLER

Nu va putea scăpa de-această soartă.

DEVEROUX

Hai, Macdonald, mai bine s-o sfîrșească
În chip cîstit, prin mîna de ostași,
Să moară-n gradul lui de mareșall

(Pleacă toți.)

Scena III

O sală care dă într-o galerie, ce se pierde în fund. Waltensteîn, stînd la o masă. Căpitanul suedez — în fața lui. Apoi contesa Terzky

WALLENSTEIN

Du, pentru comandantul dumitale,
Urarea mea. Din inimă iau parte
La marea bucurie a izbînzii.
Și dacă-ți pare că n-arăt prea multă
Însuflețire, vrednică de vestea
Acestei biruințe, să mă crezi
Că nu-i din lipsă de bunăvoință,
Căci soarta armelor de-acum încolo
Ne este amîndorura aceeași.
Cu bine! Pentru-a dumitale trudă,
Primește mulțumirea mea. Cetatea
Vi se deschide mîine, cînd veniți.

(Căpitanul sucdez pleacă. Wallenstein rămîne adinec îngîndurat; își reazămă capul de mîină și privește în gol. Contesa Terzky intră și stă cîteva clipe înaintea lui, fără ca el să o vadă. Cînd ea face o mișcare bruscă, Wallenstein o observă și își revine.)

Vii de la ea? Venitu-și-a în fire?

Ce face?

CONTESA

După ce-a vorbit cu solul,
S-ar mai fi liniștit, îmi spune sora.
S-a dus acuma să se odihnească.

WALLENSTEIN

Va plînge, și durerea-i va mai trece.

CONTESA

Dar, frate, nici pe tine nu te vād
Ca altădată. După o izbîndă
Mă așteptam să te găsesc voios.
Fii tare și-ntărește-ne pe toți,
Căci tu ești soarele, lumina noastră!

WALLENSTEIN

Fii liniștită, soră, n-am nimic!
Dar unde e bărbatul tău acum?

CONTESA

S-a dus la un ospăț. El și cu Illo!

WALLENSTEIN

(se ridică și face cîteva pași prin sală)

S-a-ntunecat. Mergi și tu la culcare!

CONTESA

Nu! Lasă-mă să stau pe lîngă tine!

WALLENSTEIN

(se duce la fereastră; privește cerul)

Pe cer e o puternică mișcare.
Pe turn involburează vîntul steagul...
Aleargă norii, secera de lună
Se clatină, și noaptea-i străbătută
De o lumină palidă, înceată;
Și nici o zodie nu se zărește.
Lumina ceea, de acolo, slabă
Și singură, e din Casiopea.
În urma ei se vede Iupiter.
Dar iată că l-acoperă acum
Nori negri,-aduși de vîntul furtunos.
(Rămîne dus pe gînduri, privind în noapte.)

CONTESA

(care s-a uitat tristă la el, îl ia de mină)

La ce gîndești?

WALLENSTEIN

Eu cred că m-aș simți
Cu mult mai bine de-aș putea să-l văd;
E astrul căre-mi luminează viața.
De multe ori el m-a înviorat
Și m-a-neîntat cu-a lui înfățișare.
(Pauză.)

CONTESA

Îl vei vedea din nou.

WALLENSTEIN

(cuprins de mîhnire, se îmbărbătează singur și se adresează contesei.)

Eu să-l mai văd?

O, asta niciodată!

CONTESA

Cum?

WALLENSTEIN

S-a stins...

Cenușă-i!

CONTESA

Despre cine tot vorbești?

WALLENSTEIN

El este fericit. A terminat.

Lui nu-i mai stă în față viitorul.

Ursita nu-i va mai urzi zizanii,

Căci viața lui, cea fără nici o cută

Și fără de prihană, luminoasă,

Acuma odihnește-n sfîntă pace.

Nici chiar o umbră n-a rămas pe ea!

La ușă nu-i mai bate nici o clipă

Nenorocirea. A plecat de-aici,

E dincolo de teamă și dorință.

El nu mai este-al astrelor cerești,

Amăgitoare-n nestatornicie.

O, pentru el acum e mult mai bine!

Dar cine știe ce ne-aduce nouă,

Sub vălu-i negru, ceasul care vine!

CONTESSA

Acum vorbești de Max Piccolomini.
Cum a murit? Venind spre tine, tocmai
Pleca de-aicea solul suedez.

(Wallenstein îi face semn să tacă.)

O, nu-ți întoarce ochii înapoi!
Nainte să privim, spre zori mai limpezi,
Și de victorie fii bucuros!
Tu trebuie să uiți cât te-a costat,
Căci pe prietenul tău cel mai drag
Nu astăzi l-ai pierdut, ci chiar în clipa
În care el s-a despărțit de tine.
De-atunci se poate spune c-a murit.

WALLENSTEIN

Știu c-am să uit durerea loviturii.
Dar ce nu uită omu-n viață ? Uită
Tot ce-i desăvârșire, -așa cum uită
Tot ce-i de rînd, căci clipele durerii
Îl covîrșesc. Simt bine ce-am pierdut!
A coborît din viața mea o floare,
O vād-nainte-mi veștedă și moartă,
Căci el ca tinerețea-mi sta alături
Și îmi schimba-ntr-un vis tot adevărul,
Țesînd în jurul umbrelor durerii
Parfumul auriu al aurorii.
În focul simțămîntului iubirii,
Pe care el mereu mi-l arăta,
Se înălțau — că singur mă uimeam —
Acele chipuri searbede, de rînd.

Orice nădejde-aş creşte-n viitor,
Frumosul a pierit şi nu mai vine!
Căci mai presus de orice fericire
Este prietenul care ți-o cheamă
Şi ți-o măreşte, şi-o împărtăşeşte.

CONTESA

Nu te-ndoi de propria-ţi putere!
Ți-e inima atîta de bogată,
Că singură se poate-nviora.
Inbeşti şi lauzi ale lui virtuți,
Pe care singur le-ai sădit în ei!

WALLENSTEIN

(merge spre uşă)

Dar cin' ne tulbură așa tirziu
În astă noapte? Este comandantul.
Mi-aduce cheile cetății. Soră,
Acuma lasă-ne, e miezul nopții!

CONTESA

O, cit de greu azi mă despart de tine!
M-apasă grija-n piept şi teama...

WALLENSTEIN

Teamă?

De ce?

CONTESA

Că vei pleca-n această noapte,
Şi nu te-om mai vedea, cînd ne-om trezi.

WALLENSTEIN

Închipuiri!...

CONTESA

Ah, pieptul meu de mult e
Cutremurat de negre presimțiri!
Chiar dacă le-aș învinge, cînd sînt trează,
Acestea năpădese în visuri crude
Asupra inimii îngrijorate.
Ieri noapte te-am visat șezînd la masă
Alătura de-ntîia ta soție;
Era gătită cu podoabe scumpe.

WALLENSTEIN

Acesta e un vis prevestitor
De bine, căci norocu-mi a-nceput
Să crească prin acea căsătorie.

CONTESA

Și-azi-noapte am visat cum prin odaie
Te căutam. Dar parcă nu intrai
În chiar odaia de dormit a ta,
Ci-n minăstirea-aceea de la Gitschin,
Pe care ai clădit-o, și în care
Ai zis că vrei să fii înmormîntat.

WALLENSTEIN

Ți-e capul frămîntat de gînduri vane.

CONTESA

Cum? Tu nu crezi că este-o voce, care,
În chip profetic, te previne-n vis?

WALLENSTEIN

Se poate-aşa ceva, fără-ndoială!
Dar vocea care-ţi prevesteşte numai
Ceea ce e de neînlăturat,
Profetică eu nu o pot numi!
Cum soarele îşi desenează chipul
În tot văzduhul, încă înainte
De-a răsări în emisfera noastră,
Întocmai şi destinele măreţe
Trimit mai înainte semnul lor.
În *astăzi*, de pe-acum trăieşte *mîine*...
Mereu îmi amintesc ce spune cartea
De moartea lui Henric al patrulea;
Mult mai-nainte de-a se înarma
Cu arma ucigaşă Ravaillac,
Pumnalul rece regele-l simţea
Cum îi pătrunde-n piept, omorîtor.
El îşi pierduse liniştea şi parcă
Îl alunga ceva din Luvru-afară.
Cînd soaţa îşi încorona, serbarea
Îi da ecouri de înmormîntare.
Auzul lui presimţitor prindea
Tot sunetul de paşi ce-l căutau
Pe străzile Parisului.

CONTESA

Nimic

Nu-ţi spune glasu-ascuns al presimţirii?

WALLENSTEIN

Nimic. Fii liniştită!

CONTESA

(pierdută în gânduri și tristă)

Altădată

Visam cum după tine alergam
Să te ajung, prin coridoare lungi
Și săli întinse, parcă fără margini;
Iar ușile, izbindu-se, trosneau.
Eu alergam, abia mai răsuflind,
În urmă-ți, să te-ajung, dar nu puteam.
Deodată am simțit o mână rece
Prinzindu-mă de spate. Tu erai.
M-ai sărutat, și peste noi părea
Că se întinde-un roșu, lung covor.

WALLENSTEIN

Covorul roșu din odaia mea!

CONTESA

(privindu-l înduioșată)

Dacă-am ajunge-odată pînă-acolo,
Și dacă eu pe tine, care-acum
Îmi stai-nainte, în puterea vieții...

(Cade plîngînd la pieptul lui.)

WALLENSTEIN

Te-a tulburat scrisoarea de surghiun
A împăratului? Nu poate slova
Să singereze. Nu găsește mîna...

CONTESA

Și dacă el o va găsi, atunci

Sint hotărîtă pentru orice pas!
Eu port balsam cu mine, pentru toate.

(Pleacă.)

Scena IV

Wallenstein, Gordon, apoi cameristul

WALLENSTEIN

Oraşu-i liniştit?

GORDON

E liniştit!

WALLENSTEIN

Aud cîntare veselă. Castelul
E luminat. Petrece careva?

GORDON

Se dă ospăţul pentru mareşal
Şi domnul conte Terzky, în castel.

WALLENSTEIN

(*pentru sine*)

Se veselesc în cinstea biruinţei.
Această stirpe numai prin ospăţ
Îşi poate arăta o bucurie.

(*Sună. Intră cameristul.*)

Dezbracă-mă! Mi-e somn. Vreau să mă culc

(*Întră cameristul.*)

Aici sîntem feriţi de orice duşman,
Înconjuţaţi de credincioşi prieteni;

Căci, sau mă-nșel amar, sau chipu-acesta

(privește la Gordon)

Nu este masca unui prefăcut...

(Cameristul i-a luat mantaua, gulerul și eșarfa.)

Dar umblă mai cu grijă! Ce-a căzut?

CAMERISTUL

S-a rupt lanțul de aur.

WALLENSTEIN

Dă-l încoace!

Ei, lasă c-a ținut destulă vreme!

(Privind lanțul.)

Acesta fu hatîrul cel dintîi

Pe care l-am primit de la-mpărat.

El mi l-a pus la git, ca arhiduce,

În marele război de la Friaul.

L-am tot purtat mereu, din obicei,

Sau, dacă vreți, din superstiție.

Credeam că îmi va fi un talisman,

Cît timp, eu, credincios, îl voi purta.

La gitul meu — și, pentru-ntreaga viață,

Să-mi leg de el norocul nestatornic.

Ei bine, fie! Trebuie de astăzi

Să-nceapă pentru mine-un nou noroc,

Căci farmecul acestuia s-a dus!

(Cameristul pleacă cu haințele. Wallenstein se ridică și se flimbă prin sală. Se oprește îngîndurat în fața lui Gordon.)

Cum se-ntorc, iarăși, vremile trecute!...

Mă văd din nou la curțile din Burgau,

Unde-amîndoi eram, pe-atuncea, paşi.
Adesea ne certam, dar gîndul tău
Era frumos, şi tare-ţi mai plăcea
Să-mi dai poveşti, cu glas dojenitor,
Cînd, încrezut în visuri îndrăzneţe,
Eu m-avîntam tot după lucruri mari;
Şi-ntotdeauna tu mă îndreptai
Spre *aurea mediocritas*.

Vezi că înţelepciunca-ţi dote greş
Şi te-a îmbătrînit de timpuriu?
Eu te-ar lăsa, de n-aş fi eu la mijloc,
Cu aştii mei cei darnici; te-ar lăsa
Să mi te stingi încetul cu încetul,
Uitat în colţu-acesta păcătos!

GORDON

Cu inima uşoară-şi leagă,-n port,
Pescarul nevoiaş micuţa-i barcă,
Văzînd cum loviturile furtunii
Scufundă nava-n valurile mării.

WALLENSTEIN

Deci, tu te vezi acum în port, bătrîne.
Eu, încă nu! Căci, neştirbit, curajul
Îmi mai pluteşte pe-ale mării valuri.
Zeîta mea rămîne tot Nădejdea,
Căci sufletul mi-e tînăr şi vioi,
Şi cînd te văd aşa, în faţa mea,
Eu cred că mi se cade să mă laud
Că anii repezi peste păru-mi negru
Trecură, fără să-i albească firul.

*Umblă cu pași mari prin cameră. Se oprește în partea opusă,
în fața lui Gordon.)*

Vezi? Cine spune că norocul minte?
Cu mine-a fost statornic, credincios.
M-a ridicat din searbăda mulțime,
Cu dragoste de frate m-a-nălțat,
Cu brațe tari, de zeu, pe scara vieții.
Nimic nu am de rînd în calea soartei
Și nici în liniile palmei mele.
Ce minte omenească ar putea
Să tilcuiască mersul vieții mele?
Se pare că acum m-am afundat,
Dar iar am să mă-nalț, biruitor,
Și după un asemenea reflux
Un flux puternic va urma-n curînd.

GORDON

V-aduc aminte, duce, vorba veche:
„Nu trebuiește lăudată ziua
Nainte de-a se face bine seară!“
Eu nu leg de norocul lung nădejdea.
Nădejdea duce spre nenorocire.
Cînd credem că sîntem mai fericiți,
Atunci mai mult se cade a ne teme,
Căci cumpăna destinului se schimbă.

WALLENSTEIN

(zimbînd)

L-aud din nou vorbind pe vechiul Gordon!
Eu știu că totul pe pămînt se schimbă,
Și duhurile rele-și cer tributul;

Aceasta, chiar și-n vremurile vechi,
Era știut de orice neam păgîn.
De-aceea-și alegeau de bunăvoie
Un nenoroc asupra lor să vie,
Să le mai scadă zeilor mînia,
Și pentru Typhon¹ se jertfeau chiar oameni.

(După o pauză, serios și mai liniștit.)

Și eu adus-am jertfă omenească;
Pe cel mai drag prieten l-am pierdut.
El a căzut, din vina mea, în luptă.
Acum nici un noroc, oricît de mare,
Nu poate să mă bucure-ntr-atîta,
Încît să-mi ușureze din durerea
Pe care-o simt, în urma loviturii...
A sorții pizmuire astăzi poate
Să fie împăcată, căci ea cere
Om pentru om și suflet pentru suflet.
Și trăsnetul venit să mă doboare
Pe mine chiar, s-a abătut spre capul
Prietenului drag, pe care-l plîng.

S c e n a V

Cei dinainte, Seni

WALLENSTEIN

Nu-i ăsta Seni? Pare-nspăimîntat!
Ce te aduce-așa tîrziu, Baptist?

---

¹ În vechiul Egipt, zeul răului, al întunericului și al sterilității.

SENI

Vai, teama de a voastră viață,-alteță!

WALLENSTEIN

Dar ce-i? Vorbește!

SENI

Altetă, fugi,-nainte
De a se face ziuă! Nu te-nerede
În suedezi!

WALLENSTEIN

Ce ți-a trăsнит prin minte?

SENI

(crescendo)

Nu te încrede-n suedezi!

WALLENSTEIN

Dar ce-i?

SENI

Nu aștepta să vină suedezii!
Te-amenință prietenii fățarnici,
Grozavă lovitură te așteaptă!
Se-arată semne înspăimântătoare.
Aproape, foarte-aproape, te pindește
Întinsa plasă-a prăbușirii tale!

WALLENSTEIN

Visezi, Baptist! Te-a scos din minte frica!

SENI

Nu, nu mă-nșcală o deșartă frică!
O, vino și citește singur aștrii!
Nenorocirea te așteaptă chiar
Din partea prefăcuților prieteni.

WALLENSTEIN

Nenorocirea toată mi se trage
De la prietenii vicleni, fățarnici;
Dar mai demult să-mi fi făcut de știre.
Acum de astre nu mai am nevoie.

SENI

O, vino, vino-n grabă și privește
Cu ochii proprii, să te-neredințezi!
Un semn grozav se-arată-n casa vieții;
De-aproape te pîndește un dușman,
Un diavol e în dosul stelei tale.
Ascultă-mă: ferește-te de ei,
Să n-ai încredere-n acești păgini
Ce duc război cu sfintele biserici!

WALLENSTEIN

(zimbînd)

De-acolo suflă vîntul? Mi-amintesc.
Da, da! Nu-ți fu plăcută niciodată
Această alianță cu svedezii!
Baptiste, du-te și te culcă, dragă!
De-ațare semne nu mă înspăimînt!

GORDON

(puternic emoționat în urma acestui dialog, se adresează lui Wallenstein)

Stăpîne princiar, am și eu voie
Să spun ceva? Adeseori se-ntimplă
Să dea un sfat cu mult folositor
Și-un om de rînd.

WALLENSTEIN

Vorbește fără teamă!

GORDON

Alteță, dacă frica nu-i deșartă
Și dacă vrea, prin Seni, providența
Să se slujească de un tainic grai
Spre-a vă scăpa de la nenorocire?

WALLENSTEIN

Vorbiți anapoda, și tu, și el!
Cum ar putea primejdia să-mi vină
Chiar de la svezi? Doar în folosul lor
Îmi cer acum această alianță.

GORDON

Dar-dacă, totuși, suedezii-aceștia,
Chiar prin sosirea lor, ar mai grăbi
Nenorocirea voastră, tocmai cînd
Prea mult vă credeți pus la adăpost?

(Îi cade în genunchi.)

E încă timp, alteță!

SENI

(îngenunchează)

O, ascultă-l!...

WALLENSTEIN

E timp? Dar pentru ce să fie timp?
Ridică-te! Ridică-te, am spus!

(Gordon se ridică.)

GORDON

Mai e departe contele de Rhin.
Poruncă dați și se închide-această
Cetate. Dacă vrea să ne-mpresoare,
Poftească numai! Dar eu spun așa:
Mai bine să se prăpădească el,
Cu neamul lui, în șanțurile noastre,
Decît să ne vedem slăbit curajul!
El trebuie să știe ce-i în stare
O mină de viteji însuflețiți
De generalul lor viteaz și bun
Ce vrea să-și îndrepteze o greșeală.
În chipu-acesta, împăratul nostru
Va fi mișcat și fapta-l va-mpăca.
Din toată inima el, bucuros,
Va inclina atuncea spre iertare.
Iar Friedland, pocăit de se va-ntoarce,
Va sta mai sus — din mila-mpărătească —
Decît a stat oricînd mai înainte.

WALLENSTEIN

(Îl privește contrariat și mirat. Tace o clipă, manifestînd o puternică zguduire sufletească)

Gordon, în rîvna ta mergi cam departe,
Dar unui vechi prieten, cum ești tu,
Aceasta i se trece cu vederea.

Gordon, nicicînd nu va putea-mpăratul
Să-mi ierte singele ce s-a vărsat.

Chiar de-ar putea, eu, însă, niciodată
Nu voi îngădui să fiu iertat.

De-aș fi simțit de mai-nainte tot

Ce se va întîmpla, că voi plăti

Cu viața celui mai iubit prieten.

Și dacă inima mi-ar fi vorbit,

Precum ea îmi vorbește-n clipa-aceasta,

Eu poate-atuncea m-aș fi răzgindit.

Zic: poate!... Poate da, sau poate nu.

Dar ce mai este de cruțat acum?

Prea aspru a-nceput, prea cu tărie,

Să se mai termine cu o nimica.

Acuma, las să meargă totu-n voie!

(Se duce la fereastră.)

S-a innoptat și-i liniște-n castel.

Camerierule, s-aprinzi lumina!

(Cameristul, care intrase tăcut și rămăsese la distanță, urmărind cu vădit interes cele petrecute, vine, puternic emoționat, și se aruncă la picioarele ducelui.)

Mai vii și tu? Ei las' că știu eu bine

De ce vrei să mă-mpaci cu împăratul!

Sărmanul! În Carintia el are

Gospodăria lui, și-i este teamă
Să nu îi fie smulsă de-mpărat,
Deoarece se află-n slujba mea.
Sînt oare-așa sărac, să nu mai pot
Despăgubi pe-un slujitor de-al meu?
Eu nu vroiesc pe nimeni să silesc.
De-ți pare că m-a părăsit norocul,
Ești slobod, părăsește-mă și tu!
Azi mă dezbraci de cea din urmă dată,
Și poți să mergi la împăratul tău!
Ei, și acuma, noapte bună, Gordon!
Mi-am pus în gînd să dorm un somn mai lung,
Căci zilele acestea de pe urmă
Au fost mai mult decît chinuitoare.
Luați măsuri, ca mîine dimineată
Să nu fiu prea devreme deșteptat!

(Pleacă. Cameristul îl însoțește luminîndu-i calea. Seni îl urmează. Gordon rămîne pe loc în întuneric, urmărindu-l cu privirea pe duce, pînă cînd nu se mai vede. Apoi, adînc îndurerat, se reazimă trist de o coloană.)

S c e n a VI

Gordon, Butler, la început, încă în dosul scenei

BUTTLER

Stați, pînă cînd fac semn, ascunși aici!

GORDON

(tresare)

E el, cu ucigașii lui.

BUTTLER

S-au stins

Luminile... Dorm toate...

GORDON

Ce să fac?

Pot eu să-l scap, să-ncerc să-i mîntui viața?
Să dau de veste, să-i trezesc pe paznici?...

BUTTLER

(apare din fund)

Doar dinspre coridor se văd lumini.
Acestea duc spre dormitorul lui.

GORDON

Dar nu calc, oare, jurămîntul meu
Dat împăratului? Și dacă scapă,
Puterile dușmane întărind,
Nu-mi iau pe cap urmările grozave?

BUTTLER

(vine aproape)

Tăcere!-Ascultă, cine mai vorbește!

GORDON

Oh, tot mai bine e să-l las cu totul
În grija cerului! Dar ce sînt eu,
Să îndrăznesc o faptă-atît de mare?
Acuma, dacă el se prăpădește,
Nu-s vinovat, căci nu eu îl ucid.
Dar dacă-l scap, e numai fapta mea,
Și eu va trebui să-ndur urmarea.

BUTTLER
(*apropiindu-se*)

Această voce o cunosc...

GORDON

O, Buttler!

BUTTLER
E-a lui Gordon. Ce cauți tu aici?
Așa tirziu scăpat-ai de la duce?

GORDON
Văd că aveți o mină înfășată!...

BUTTLER
Am fost rănit, în lupta cu-acel Illo.
S-a apărat cu focul disperării,
Dar pîn' la urmă l-am răpus.

GORDON
(*se îngrozește*)
Sînt morți?

BUTTLER
Am terminat. Dar *el* a adormit?

GORDON
Ah, Buttler!

BUTTLER
S-a culcat? Vorbește! Fapta
Nu poate sta ascunsă multă vreme.

GORDON

Nu trebuie să moară! Să nu cadă
De-a voastră mînă! Nu, nu vrea nici cerul
Ca brațu-acesta... uite că-i rănit...

BUTTLER

De brațul meu nu va mai fi nevoie.

GORDON

Acum cei vinovați și-au luat pedeapsa,
Așa că și dreptatea e-mplinită.

(Cameristul vine și, cu degetul la gură, le face semn să tacă.)

El doarme, nu-l ucideți! Somnu-i sfînt.

BUTTLER

Nu! Trebuie să moară cînd e treaz.

(Vrea să plece.)

GORDON

El își frămîntă gîndurile-acum
Doar pentru lucrurile-acestei lumi.
Naintea Domnului nu-i pregătit
Să meargă.

BUTTLER

Dumnezeu e milostiv.

(Iar vrea să plece.)

GORDON

(Il oprește)

O, pășuiți-l numai noaptea-aceasta!

BUTTLER

Putem să fim trădați în orice clipă!

(Vrea să plece.)

GORDON

(Îl oprește iar)

Măcar un ceas!

BUTTLER

Dă-mi drumul! Ce-ar putea
Să-i folosească-un ceas de amânare?

GORDON

O, timpu-i făcătorul de minuni!
Doar într-o oră mii de grăuncioare
Alunecă din ceasul de nisip,
Și tot atât de repede se nasc
Ideile în capul omenesc!
Un singur ceas! Se va putea schimba,
Sau inima din pieptul dumneavoastră,
Sau cea din pieptul lui. Ar mai putea
Sosi o știre, sau o fericită
Împrejurare ar putea să-l scape.
Ce nu se poate întâmpla-ntr-un ceas!

BUTTLER

Tu mi-amintești că orice clipă-i scumpă!

(Bate cu piciorul în podea.)

Scena VII

Cei dinaintea; apar Macdonald și Deveroux, cu halebardierii, apoi cameristul

GORDON

(se aruncă între Buttler și asasini)

Nu, niciodată! Tu, neom ce ești!
Vei trece numai peste leșul meu!
Nu vreau să văd și grozăvia-această!

BUTTLER

(il împinge la o parte)

Bătrîn nerod!

(Se aud trompete în depărtare.)

MACDONALD ȘI DEVEROUX

Sînt goarne suedeze!
Ei se găsesc la porțile cetății.
Să ne grăbim cu lucrul!...

GORDON

Doamne, Doamne!

BUTTLER

Să treci la post, domnule comandant!

(Gordon aleargă afară.)

CAMERISTUL

(venind fuga)

Dar cine face-aici atîta zgomot?
Tăcere! Doarme ducele! Tăcere!...

DEVEROUX

(cu voce tare, teribilă)

Prietene, acumă este timpul
Să facem gălăgie!

CAMERISTUL

(strigă cît poate)

Ucigașii!

O, ajutor!

BUTTLER

Trîntiți-l la pămînt!

CAMERISTUL

(cade străpuns)

Iesus Maria!

BUTTLER

Spargeți ușile!

(Trec peste cadavrul cameristului spre coridor. În depărtare se aude cum cad două uși una după alta. Voci înăbușite, zgomot de arme. Apoi deodată liniște adîncă.)

S c e n a VIII

Contesa Terzky, cu luminarea în mînă

CONTESA

Odaia-n care doarme este goală,
Și Thekla nu e nicăieri. Nici Neubrunn.
Lipsește, cînd ea trebuia să stea
Tot lîngă Thekla!... Oare au fugit?
Dar unde-ar fi putut să fugă? Unde?

Va trebui pus totul în mișcare!
Să alergăm îndată după ele!...
Dar ce va spune ducele, aflînd
Această știre-atît de-ngrozitoare?
Și cel puțin de s-ar fi-napoiat
Bărbatul meu de la acel ospăț.
Să fie ducele și-acuma treaz?
Parc-auzii aicea voci și pași.
Ia să ascult la ușă... St!... Ce-i asta?
Degrabă trebuie să urc pe scări.

S c e n a IX

C o n t e s a, G o r d o n, a p o i B u t t l e r

GORDON

(intră grăbit; abia mai răsuflă)

E o greșeală! Nu sînt suedezii.
Nu mergeți mai departe! Buttler!... Doamne!
(Văzînd-o pe contesă.)

Contesă, spuneți...

CONTESA

Vii de la castel?

Nu l-ai văzut cumva pe soțul meu?

GORDON

(ingrozit)

O, nu-ntrebați de soțul dumneavoastră!
Intrați!

(Vrea să plece.)

CONTESA

(il oprește)

Nu! Pînă cînd nu-mi spui, nu pleci!

GORDON

(zorînd violent)

De-această clipă-atîrnă lumea-ntreagă!

Plecați, plecați!... Că-n timp ce noi vorbim...

O, Doamne sfinte!...

(Strigă.)

Buttler, Buttler, Buttler!

CONTESA

El este la castel cu soțul meu!

(Buttler iese din galerie.)

GORDON

(il vede)

E o greșeală!... Nu sînt suedezii,

Oștirea-mpărătească a intrat.

Iar generalul de divizie,

Încoace m-a trimis, la dumneata,

Să-ți spun că va sosi numaidecît

Aicea... Și să nu mergi mai departe

Cu nici un pas!

BUTTLER

Sosește prea tîrziu!

GORDON

(alcargă către zid)

Îndură-țe, îndură-țe, o, Doamne!

CONTESA

(bănuitoare)

Cine sosește prea târziu, și cine
Va fi aicea cît mai în curînd?
Octavio a intrat cu oastea-n Eger?
Trădare! Unde-i ducele? Trădare!

(Aleargă către coridor.)

S c e n a X

*Cei dinainte, Seni, apoi primarul, pajul,
camerista. Servitorii fug îngroziți prin scenă.*

SENI

(vine, fugind înspăimîntat, dinspre galerie)

O,-ngrozitoare faptă singeroasă!

CONTESA

Ce este, Seni? Ce s-a întîmplat?

PAJUL

(ieșind)

Îți singerează inima văzînd!

(Trec servitorii cu torțe.)

CONTESA

Ce-a fost aicea? Pentru Dumnezeu!

SENI

O, nu mai întrebați! Aci,-nlăuntru,

Stă ducele ucis, iar la castel,
Străpuns cu spada, soțul dumneavoastră.

(Contesa rămîne incremenită locului.)

CAMERISTA

(vine în goană)

O, ajutor! Dați ajutor ducesei!

PRIMARUL

(vine speriat)

Ce strigăte, ce vaiete trezesc
Din somn pe oamenii din casa asta?

GORDON

O, fie blestemată pe vecie
Această casă,-n care zace,-n singe,
Răpus de ucigași, al nostru duce!

PRIMARUL

O, Dumnezeu n-a fost îndurător!

(Fuge afară.)

PRIMUL SERVITOR

- Fugiți, fugiți, că ne ucid pe toți!

AL DOILEA SERVITOR

(avînd în mînă un tacîm de argint)

Pe-aici, căci coridoarele de jos
Sînt toate pline de ostașii lor!

STRIGĂTE

(în spatele scenei)

Loc! Faceți loc! Loc pentru generali!

(La aceste strigăte, contesa își revine din amețeala care o cuprinsese, se ridică și pleacă repede.)

ALTE STRIGĂTE

Luați poarta-n stăpînire!-Opriți poporul!

Scena XI

Aceiași, fără contesă; Octavio Piccolomini intră cu suita. Deveroux și MacDonald intră în același timp din fund, cu halebardieri.

Cadaavrul lui Wallenstein este dus prin partea din fund a scenei, încet într-un covor roșu.

OCTAVIO

(apropiindu-se în grabă)

Nu, nu! Nu este cu putință! Buttler!

Gordon! Nu pot să cred! Nu! Spuneți nu!

(Gordon, fără să răspundă, arată cu mina spre fundul scenei. Octavio-și aruncă privirea-ntr-acolo și rămîne îngrozit.)

DEVEROUX

(către Buttler)

**Aici e spada ducelui, precum
Și lina de-aur!**

MACDONALD

**Dați-ne poruncă
Pentru-a deschide cancelaria!**

BUTTLER

(arată spre Octavio)

Aicea stă acela care singur

Va da poruncă de acum-nainte!

(Deveroux și Macdonald se retrag respectuoși; toți pleacă în liniște. Rămân în scenă numai Octavio, Buttler și Gordon.)

OCTAVIO

(către Buttler)

Așa ne-am înțeles la despărțire?

Pe Dumnezeu mare al dreptății

Eu pot jura că nu port nici o vină

De-această faptă plină de cruzime.

BUTTLER

Da! Mina dumneavoastră-i nepătată.

Aici v-ați folosit de mina mea!

OCTAVIO

Nemernicule! Ai călcat porunca

Ce ți-a fost dată de stăpînul tău,

Pătînd un nume sfînt de împărat

Cu un grozav și sîngeros omor!

BUTTLER

(calm)

Eu am îndeplinit numai osînda

Pe care a rostit-o împăratul!

OCTAVIO

O, blestemul cumplit al regilor,

Le pune viață groaznică-n cuvinte!

Legind de gîndurile trecătoare
Numaidecit îngrozitoarea faptă!
A trebuit s-ascuți atît de iute
Cuvîntul care a rostit osînda?
Nu ai putut să-ngădui un răgaz —
Să poată să vorbească și-ndurarea?
Căci oamenilor timpul le e inger!
Atît de repede e-ndreptățit
Să osîndească numai Dumnezeu.

BUTTLER

De ce mă dojeniți? Ce-am făptuit?
Făcui o faptă bună, căci scăpai
Pe împărat de un dușman temut.
Am dreptu-a-i cere să mă răsplătească!
Deosebirea dintre fapta mea
Și fapta dumneavoastră e aceasta:
Domnia voastră-ați ascuțit săgeata,
Iar eu am aruncat cu ea în țintă.
Acuma, după ce ați semănat
Atîta sînge, vă mirați că voi
Culegeți ce ați semănat: tot sînge!
Întotdeauna am știut ce fac,
Și de urmări defel nu mă-nspăimînt.
Mai porunciți ceva? Eu chiar acum
Plec la Viena,-așa cum mă vedeți
Să pun această-nsîngerată spadă
La tronul împăratului, pe care
Eu l-am slujit ca slugă credincioasă,

Și să-mi culeg o laudă, pe care
Supunerea e-n drept să și-o aștepte
Din partea unui drept judecător...

(*Pleacă.*)

S c e n a XII

*Oei dinainte, fără Buttler; vine contesa
Terzky, palidă, desfigurată; vorbește slab și încet, fără
patimă.*

OCTAVIO

(*întimpinînd-o*)

Contesă Terzky,-a trebuit s-ajungem
Chiar pîn-aici? Acestea sînt urmări
Nenorocite ale unor fapte...

CONTESA

Sînt rodul propriilor voastre fapte,
Căci ducele și soțul meu sînt morți;
Ducesa este-n luptă-acum cu moartea,
Nepoatei nu i se mai dă de urmă.
Această casă mare, strălucită,
Acum rămîne tristă și pustie...
Din ea cu groază fuge orice om,
Și eu sînt cea din urmă care plec.
Am încuiat. Ia-ți cheile-n primire!

OCTAVIO

(*cu durere adîncă*)

Contesă, tot așa și casa mea
Acum e tristă și pustie.

CONTESA

Cine

Mai trebuie aici să moară? Cine
Mai trebuie să fie schingiuit?
Căci ducele acumă este mort.
De erunta răzbunare-mpărătească
Puteți fi mulțumit. Fiți cel puțin
Îndurător cu slujitorii casei!
Să nu-i învinuiți că și-au păstrat
Și dragostea, și-adîncea lor credință!
Destul că ducele n-a mai putut
Să se gîndească încă și la dînșii.

OCTAVIO

Nici răzbunare, nici purtare aspră
Nu vor avea de suferit, contesă!
Păcatul greu s-a ispășit tot greu,
Și împăratul este împăcat.
De la slăvitul tată-asupra fiicei
Vor trece gloria și vrednicia.
Împărăteasa îi va da cinstire,
Îi va-nțelege-adîncea ei durere
Și-i va deschide brațele de mamă.
Fiți fără teamă și aveți credință
În grația și-n mila-mpărătească!

CONTESA

(cu ochii către cer)

Cît despre mine, eu mă-ncredințez
Unui stăpîn mai mare, -al îndurării!...

Dar ducele in ce loc o să fie
Depus spre odihnirea cea de veci?
În mînăstirea ceea de la Gitschin,
Pe care-a înzestrat-o el, și unde
Contesa Wallenstein își are-odihna...
Acolo-a vrut să fie-nmormîntat
Alături de ea, aducătoarea
Întîiului noroc al lui, ca, astfel,
S-arate cît i-a fost de scumpă.-Acolo
Îngăduiți să fie-nmormîntat!
De-asemeni, pentru soțul meu vă rog
Să dați aceeași încuviințare.
Acuma împăratul e stăpînul
Castelelor și bunurilor noastre...
Atîta cerem, să ne dea un loc
Pentru odihna cea de veci a noastră
Alături de mormintele străbune...

OCTAVIO

Dar sînteți palidă și tremurați!
Ce tîlc aveți în vorba dumneavoastră?

CONTESA

(își adună toate puterile și rostește cu noblețe)
Știu că mă socotiți cu mult mai demnă
Decît să credeți că-aș putea trăi
Și după prăbușirea casei mele.
Nu ne-am crezut neînsemnați, cînd noi
Întins-am mîna după o coroană
Regească.-Aceasta nu a fost să fie...

Dar gîndurile noastre sînt regeşti!
Noi credem că e mai cîstit s-alegi
O moarte slobodă şi bărbătească,
Decît o vieţuire-njositoare.
Am luat otravă!...

OCTAVIO

Ajutor! Scăpaţi-o!

CONTESA

E prea tirziu! Mai sînt puţine clipe,
Şi se-mplineşte şi ursiţa mea!

(Pleacă.)

GORDON

O, casă de ucideri şi de groază!...

(Un curier aduce o scrisoare. Gordon îl întîmpină.)

Ce-aduci? Asta-i pecetea-mpărătească.

*(Citeşte adresa şi predă scrisoarea lui Octavio, cu o privire
plină de reproş.)*

„Principelui Piccolomini.“

*(Octavio tresare speriat şi îşi ridică, plin de durere, ochii spre
cer. Cortina cade.)*

ABONAMENTE LA
„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“
PENTRU CITITORII DE LA SATE

Doriți să vă asigurați obținerea tuturor volumelor ce apar în colecția noastră într-o perioadă de timp (șase luni, un an, sau permanent)?

Doriți să evitați căutarea îndelungată a unor numere grabnic epuizate?

Adresându-vă în scris

Librăriei „Cartea prin poștă“

a Cooperației de consum din

București, str. Serg. Nuțu Ion nr. 8—12

aveți posibilitatea să vă abonați la colecția „Biblioteca pentru toți“, asigurându-vă în felul acesta primirea la domiciliu, lunar, a tuturor numerelor ce apar.

Plata valorii cărților și a transportului se face la primirea coletului.

Redactor : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CALUGĂRU

***Dat la cules 02.11.1968. Bun de tipar 03.03.1969.
Apărut 1969. Tiraj 50175 ex. broșate. Hîrtie ziar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 8,82. Coli
tipar 8,75. A. nr. 19.428/1968. C.Z. pentru biblio-
tecile mari și mici 83—2=59***

**Tiparul executat sub comanda nr. 80.905 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața
Scintei nr. 1, București — Republica Socialistă
România**

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

